

Bible Study

I can

FLORES

EX LIBRIS

EX. III. XLXII. 1111

DEPARTMENT

DE

THE PATRONS

GOSWICK

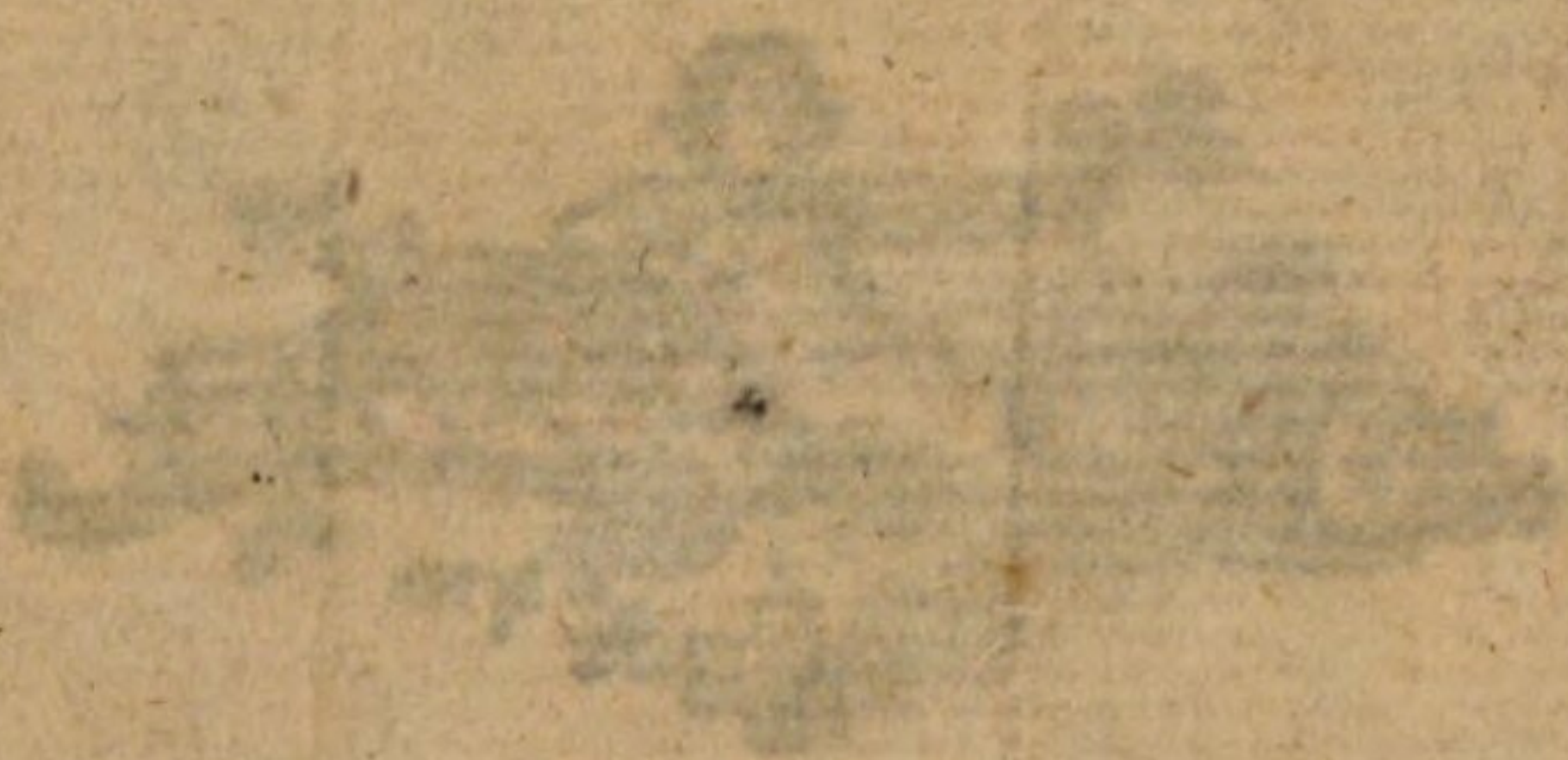
1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

J. Can. P. 183.

Quinich

FLORES

A D

CAP. III. XII. XXII. XXVII.

DECRETALIU

D E

FURE PATRONATUS

S P A R S I

A

GOSWINO JOSEPHO DE BUININCK,
SERENISSIMI, AC POTENTISSIMI PRINCIPIS ELECTO-
RIS PALATINI QUA DUCIS JULIACENSIS, ET
MONTENSIS CONSILIARIO INTIMO, SUPREMAE
APPELLATIONUM CURIAE ADSESSORE,
NEC NON BIBLIOTHECARIO.

COLONIAE AGRIPPINAE,
APUD HENRIC. JOSEPH. SIMONIS BIBLIOP.
1776.

P R Æ F A T I O.

Quantumvis plurimi tum
veteres , tum recentes
commentarii, tractatus,
vastâque volumina de
Jure Patronatûs existent;
hucusque tamen hujus Juris doctrina
haud ita exhausta, absolutâque est, ut
nihil addi , nihil valeat emendari.
Quin potius cum datâ nuper occasione
Commentatores, Glossatores, atque In-
terpretes Juris Canonici iterum revol-
verem ; obstupidus offendi, plurima
confusioni, plurima obscuritati, pluri-
ma dubitationi, plurima inertia, atque
ignorantiæ adhucdum subjacere. Or-

do proin, docendique methodus postu-
larent quidem, ut integer de Jure
Patronatûs titulus pertractetur, illu-
streturque. Verùm quo pro negotio-
rum opportunitatibus, pròque utilita-
tum præsentium rationibus succurre-
rem; illam tantùm, quæ de negligentiâ,
discordiâ, ac controversiâ Patrono-
rum agit, partem mihi seligendam
duxi, aliis alias linquens, vel ipsemet
aliâ die fortassis supplens. Interim
eos, qui hæc pagellas legere digna-
buntur, rogatos volo, ut memores
sint illius, quod divus CYPRIANUS
in Epistolâ ad Quintinum dudum monuit:
Debere unumquemque non pro eo, quod semel
imbiberat, & tenebat, pertinaciter congregi:
sed si quid melius, & utilius extiterit, li-
benter amplecti. Non enim vincimur, quando
offeruntur nobis meliora, sed instruimur,
maximè in his, quæ ad Ecclesiæ unitatem
pertinent. Similiter & hos, qui, nescio,
quid

quid sinistri de me suspicari voluerunt,
eo quod nuperrimè *in Apologetico pro*
Jurisprudentiâ Justinianæâ Epich. XXII. Do-
minum MARMONTEL titulo *Incom-*
parabilis mactarem, enixè rogatos volo,
ut non tantùm me rerum theologi-
carum haud omnino rudem credant,
verùm etiam à me, qui verborum,
animique mei optimus interpres jure
dicor, discant, me non indefinitè, non
genericè, sed respectivè tantùm, ac
quoad passum concernentem esse lo-
quutum. Atque ita hodiedum loquor,
loquárque quoad vixero. Scribebam

Dusseldorpii ipsis Kalendis Juliis
MDCCLXXV.

CONSPECTUS.

CAPUT I.

Prolegomena continet.

SUMMARIA.

- §. 1. *Ingressus.*
- §. 2. *Refertur Textus Cap. III. X. de Jure Patronatûs cum AUGUSTINI Lectione, ac notis.*
- §. 3. *Refertur Textus Cap. XII. de Jure Patron. cum AUGUSTINI Lectione, ac notis.*
- §. 4. *Refertur Textus Cap. XXII. X. de Jur. Patron. cum AUGUSTINI Lectione, ac notis.*
- §. 5. *Refertur Textus Cap. XXVII. X. de Jur. Patron. cum AUGUSTINI Lectione.*
- §. 6. *De intellectu, ac sensu citati supra Cap. XXII.*
- §. 7. *Adducitur communis Canonistarum regula.*

CAPUT II.

DE

Uno Patrono præsentare negligente. vel illegitimè, seu nulliter præsentante.

SUMMARIA.

- §. 1. *De Patrono præsentare negligente.*
- §. 2. *Cur Ecclesiastico longius tempus concedatur, quàm Laico.*
- §. 3. *Tempus non currit ignoranti, neque impedito.*
- §. 4. *Ignoranti, vel impedito conservatur Jus præsentandi, aliis propter negligentiam exclusis.*
- §. 5. *Tempus præsentandi est continuum.*
- §. 6. *An Regibus, & Principibus currat.*
- §. 7. *An Regi negligentia Officialium noceat.*
- §. 8. *De Procuratore in ordine ad præsentandum constituto.*
- §. 9. *De pupillo tutorem habente.*
- §. 10. *De pupillo, cui tutor nondum datus est.*
- §. 11. *De minore.*
- §. 12. *De furioso, atque amente.*
- §. 13. *De prodigo.*
- §. 14. *De Episcopo, Capitulove negligente.*
- §. 15. *De Episcopo exempto.*
- §. 16. *De Turnario negligente.*

§. 17. De præsentante inhabilem, vel indignum.

§. 18. De præsentante inhabilem sub conditione.

§. 19. De nominante, sed actualiter non præsentante.

§. 20. De præsentante coram inferiore.

§. 21. De tempore præsentandi, seu conferendi Beneficia curata, & Parochialia.

CAPUT III.

DE

Pluribus Patronis discrepantibus.

SUMMARIA.

§. 1. De modo, quo Jus Patronatûs pluribus competere potest.

§. 2. De pluribus collectivè discrepantibus.

§. 3. De pluribus divisim discrepantibus.

§. 4. Si major pars indignum sciens præsentaverit, minor verò dignum, à minori parte præsentatus est instituendus.

§. 5. De paritate vocum, & meritorum.

§. 6. De duobus discrepantibus.

§. 7. De Patronis discrepantibus, quorum uni Jus Patronatûs divisim, ac reliquis collectivè competit.

§. 8. De Episcopo, & Capitulo discrepantibus.

§. 9.

- §. 9. De paritate vocum uni, cui Jus Patronatus divisim competit, accedentium.
- §. 10. De Posthumo.
- §. 11. De Tutore, & pupillo discrepantibus.
- §. 12. De minore, & curatore discrepantibus.
- §. 13. De Patrono, & Procuratore presentantibus.
- §. 14. De pluribus Procuratoribus ab uno Patrono ad presentandum constitutis.
- §. 15. De Collatione duobus à diversis eodem die factâ.
- §. 16. De mare, & fœminâ discrepantibus.
- §. 17. 18. 19. 20. 21. 22. & 23. De marito, & uxore discrepantibus.
- §. 24. De Herede fiduciario, & Fideicommissario discrepantibus.
- §. 25. De Domino directo, atque utili discrepantibus.
- §. 26. De Proprietario, atque Usufructuario discrepantibus.
- §. 27. De Domino, & Possessore discrepantibus.

CAPUT IV.

DE

Patronis litigantibus.

SUMMARIA.

- §. 1. De præsentatione ante motam controversiam, sive litem factâ.

A 5

§. 2.

- §. 2. Dominus AMORT notatur.
- §. 3. De consuetudine contrariâ communi regulæ.
- §. 4. Communis regula impugnatur, sed retinetur.
- §. 5. Attamen quâ vigorosa, atque exorbitans restringi debet.
- §. 6. Hinc primò non extendenda est ad casum, quo lis vertitur Episcopum inter, & Patronum.
- §. 7. Secundò ad casum, quo lis intra præscriptum tempus morâ, & culpâ Episcopi non terminatur.
- §. 8. Tertiò ad casum, quo una pars tergiversatur, morâque necit.
- §. 9. Quartò ad casum, quo lis vertitur inter præsentatos.
- §. 10. Quintò ad casum, quo Patroni cum præsentatis litigant.
- §. 11. Sextò ad casum, quo Patroni præsentarunt, sed voces suas diviserunt.
- §. 12. Septimò ad casum, quo non super Jure, vel possessione Patronatûs, sed formâ præsentationis litigatur.
- §. 13. Octavò ad casum, quo litigantes salvo jure suo in eandem personam consentiunt, illâque præsentant.
- §. 14. Nonò ad casum, quo quis in possessione, vel quasi est.

§. 15.

- §. 15. *Etiam post litis contestationem.*
 §. 16. *De possessione dubia.*
 §. 17. *Possessor quis dicatur.*
 §. 18. *De requisitis quasi possessionis.*
 §. 19. *De Successore, atque Herede possessoris.*
 §. 20. *De quasi possessione deficiente referuntur duo casus.*
 §. 21. *Quid faciendum Episcopo, si Patroni tam potentes sint, ut institutus Sacerdos ministrare non audeat, atque inde scandala evenire possint.*
 §. 22. *De Patrono Ecclesiastico, & Laico litigantibus.*

CAPUT V.

DE

Pluribus præsentatis.

SUMMARIA.

- §. 1. *De pluribus præsentatis à Collegio, sive Universitate.*
 §. 2. *De pluribus præsentatis à Patrono ecclesiastico.*
 §. 3. *De secundo præsentato à Patrono laico, dum primo præsentatus, ab Episcopo rejectus, Papam appellavit.*

§. 4.

§. 4. *De præsentato tanquam digniore ad Ecclesiam parochialem à Patrono ecclesiastico.*

§. 5. *De pluribus præsentatis ad Ecclesiam parochialem à Patrono laico.*

§. 6. *De duobus super Beneficio litigantibus pendente lite mortuis.*

§. 7. *De alterutro litigantium decedente.*

§. 8. *De digniore quædam adducuntur.*

§. 9. *De Nobilitate.*

§. 10. *De Literatis.*

§. 11. *De concurrentibus in datâ.*

§. 12. *De reliquis remissivè, & conclusio.*

CAPUT I.

Prolegomena continet.

SUMMARIA.

- §. 1. *Ingressus.*
- §. 2. *Refertur Textus Cap. III. X. de Jure Patronatûs cum AUGUSTINI Lectione, ac notis.*
- §. 3. *Refertur Textus Cap. XII. de Jure Patron. cum AUGUSTINI Lectione, ac notis.*
- §. 4. *Refertur Textus Cap. XXII. X. de Jur. Patron. cum AUGUSTINI Lectione, ac notis.*
- §. 5. *Refertur Textus Cap. XXVII. X. de Jur. Patron. cum AUGUSTINI Lectione.*
- §. 6. *De intellectu, ac sensu citati supra Cap. XXII.*
- §. 7. *Adducitur communis Canonistarum regula.*

- §. 4. *De præsentato tanquam digniore ad Ecclesiam parochialem à Patrono ecclesiastico.*
- §. 5. *De pluribus præsentatis ad Ecclesiam parochialem à Patrono laico.*
- §. 6. *De duobus super Beneficio litigantibus pendente lite mortuis.*
- §. 7. *De alterutro litigantium decedente.*
- §. 8. *De digniore quædam adducuntur.*
- §. 9. *De Nobilitate.*
- §. 10. *De Literatis.*
- §. 11. *De concurrentibus in datâ.*
- §. 12. *De reliquis remissivè, & conclusio.*

CAPUT I.

Prolegomena continet.

SUMMARIA.

- §. 1. *Ingressus.*
- §. 2. *Refertur Textus Cap. III. X. de Jure Patronatûs cum AUGUSTINI Lectione, ac notis.*
- §. 3. *Refertur Textus Cap. XII. de Jure Patron. cum AUGUSTINI Lectione, ac notis.*
- §. 4. *Refertur Textus Cap. XXII. X. de Jur. Patron. cum AUGUSTINI Lectione, ac notis.*
- §. 5. *Refertur Textus Cap. XXVII. X. de Jur. Patron. cum AUGUSTINI Lectione.*
- §. 6. *De intellectu, ac sensu citati supra Cap. XXII.*
- §. 7. *Adducitur communis Canonistarum regula.*

§. 1.

Ante omnia non solum integros Textus, sive Capitula referre, sed & insuper Lectiones, doctasque doctissimi ANTONII AUGUSTINI, quem PIUS IV. Ilerdensem Episcopum, ac GREGORIUS XIII. Tarraconensem Archipræsulem, narrante PANZIROLO (a), creavit, quemque JOSEPHUS AURELIUS DE JANUARIO (b) Hispani nominis gloriam nominat, Notas (c) subdere juvat.

§. 2.

En itaque ipsa *Cap. III. X. de Fur. Patronatus* verba:

EX CONCILIO LATERAN. Quoniam in quibusdam locis Fundatores Ecclesiarum

(a) *De clavis Legum interpret. Lib. II. Cap. 188.*

(b) *In Republ. Juriscons. p. m. 160. conferatur DOUJATIUS Prænotion. Canonica. Lib. V. Cap. 8. p. m. 460.*

(c) *Extant in antiquis Collectionibus Decretalium.*

fiarum, aut Hæredes eorum potestate, in quâ eos Ecclesia hucusque sustinuit, abutuntur: & cum una Ecclesia unius debeat esse Rectoris, pro suâ dissensione plurimos repræsentant: præsentî Decreto statuimus, ut si fortè in plures partes Fundatorum se vota diviserint, ille præficiatur Ecclesiæ, qui majoribus juvatur meritis, & plurimorum eligitur, & approbatur assensu. Si autem hoc finè scandalo esse nequiverit, ordinet Antistes Ecclesiam, sicut meliùs eam secundùm Deum viderit ordinandam. Et id ipsum etiam faciat, si de Jure Patronatûs quæstio emerferit inter aliquos, & cui competat, intra quatuor menses non fuerit diffinitum.

AUGUSTINI LECTIO (d)

EX CONCILIO LATERAN. Quoniam in quibusdam locis Fundatores Ecclesiarum, aut Hæredes eorum potestate, in quâ eos Ecclesia, usque huc sustinuit, abutuntur.

(d) *Antiq. Collect. I. Lib. III. Tit. 33. Cap. 4.*
 Conferatur ANTONIUS AUGUSTINUS in *Jur. Pontif. veter. Epitome. Part. II. Lib. XV. Tit. 6. Cap. 2.*

tuntur : & cum in Dei Ecclesiâ unus debeat esse, qui præsit, ipsi plures sinè respectu subjectionis eligere moliuntur, & cum una Ecclesia unius esse debet Rectoris, pro suâ defensione plurimos repræsentant. Quocirca præsentî Decreto statuimus, ut si fortè in plures partes Fundatorum se vota diviserint, ille præficiatur Ecclesiæ, qui majoribus juvatur meritis, & plurimorum eligitur, & juvatur assensu. Si autem hoc sinè scandalo esse nequiverit, ordinet Antistes Ecclesiam, sicut melius eam secundùm Deum viderit ordinandam, & id ipsum etiam faciat, si de Jure Patronatûs quæstio emerferit inter aliquos, & cui competat, infra tres menses non fuerit diffinitum.

AUGUSTINI NOTÆ (e)

- „ *Cap. 4. ex Concilio Lateranensi*) adde Cap.
- „ 17. ex Concil. sed apud Guliel. Neubrig.
- „ in historiâ Anglicâ est Cap. 8.
- „ *Quoniam in quibusdam*) Sic etiam Raim.
- „ Quia pro Quoniam, Gull.

„ usque

(e) *Antiquar. Collection. Decret. Collect. I. Notar. Lib. III. Tit. 33. p. m. 591.*

- „ *usque huc*) huc usque; Concil. & Raim.
 „ *Et cum in Dei Ecclesia &c.*) hæc ratio, &
 „ clausula omittitur à Raim. & Contio.
 „ vox *Et* apud Gull. desideratur. *Et cum*
 „ *in Ecclesiâ Dei &c.* Concil.
 „ *unius esse debet Rectoris*) unius debeat esse
 „ Rectoris, Concil. & Raim. unius debeat
 „ esse Prælati, unus Tarr. *debet esse*, alter
 „ Tarr. cætera, ut edita sunt.
 „ *defensione plurimos*) sic etiam in Concil.
 „ dissensione plures, vet. Greg. dissen-
 „ sione plurimos, duo Tarr. & Cont. &
 „ alii, & in marg. alias *defensione*. di-
 „ spensatione plures, Gull.
 „ *Quocirca*) hæc omittunt Raim. & Cont.
 „ habent cæteri.
 „ *plures partes*) plures personas, alias in
 „ marg. Contius, & alii.
 „ *diviserint*) sic etiam Gull. & Raim. diffu-
 „ derint, Concil. diem diffindere, sive
 „ diffundere, vetus est ex duodecim tabu-
 „ lis sumptum.
 „ *Et probatur*) sic etiam Concil. & appro-
 „ batur, Raim.

- „ *esse nequiverit*) sic etiam Raim. fieri ne-
 „ quiverit, Concil. esse non poterit, Gull.
 „ *sicut melius eam*) sic etiam Raim. vox *eam*
 „ omissa est in Concil. prout melius eam,
 „ Gull.
 „ *Et id ipsum etiam*) vox *Et* non est in Con-
 „ cil. vox *etiam* non est in veteri Gregor.
 „ *Et cui competat*) vel cui competit, vetus
 „ Gregor. non optime.
 „ *infra tres*) sic etiam in Concil. intra treis,
 „ Guliel. infra quatuor, Barcin. & tres,
 „ Tarr. & Raim.
 „ In fine additur in duobus Tarr. *ipse diffi-*
 „ *niat*, quæ verba neque in Conciliis sunt,
 „ neque in Greg. libris.

§. 3.

Dein *Cap. XII. de Fur. Patron.* ejus est te-
 noris:

IDEM LINGONEN. EPISCOPO (f)
 Si verò ordinatio alicujus Ecclesiæ ad tuam
 institutionem spectat, & pro controversia
 Lai-

(f) GONZALEZ in *Not. ad cit. Cap. XII.*
 mavult legere: *Linconensi Episcopo.*

Laicorum de Jure Patronatûs inter se disceptantium prorogatur ; Fas tibi fit appell. remotâ in eâdem personam idoneam instituere : ita quod repræsentetur ab eo , qui Jus evicerit Patronatûs.

AUGUSTINI LECTIO (g)

IDEM LUNDON. EPISCOPO. Si verò aliquando ordinatio alicujus Ecclesiæ ad tuam institutionem spectat, & pro controversia Laicorum de Jure Patronatûs inter se disceptantium malitiosè differtur : Fas tibi fit, de auctoritate nostrâ nullius ap. vel contr. ob. in eadem Ecclesiâ personam idoneam instituere, ita quod repræsentetur ab eo, qui Jus Patronatûs evicit.

AUGUSTINI NOTÆ (b)

- „ Cap. 15. *idem Lundon. Episcopo*) Lunden.
 „ Concil. priori edit. d. parte 15. c. 12.
 „ vox *Idem* illic refertur ad Lucium. 3. ut
 B 2 „ in

(g) *Antiq. Collect. I. Lib. III. Tit. 33. Cap. 15.*

(h) *Antiquar. Collect. Decret. Collect. I. Notar. Lib. III. Tit. 33. p. m. 594.*

- „ in superioribus Lingonen. Episcopo,
 „ Raimun. ut editum est, in poster. Con-
 „ cil. editione.
 „ *Si verò aliquando*) sic etiam in Concil. vox
 „ *aliquando* à Raim. & Contio est omissa.
 „ *disceptantium*) sic etiam Raim. discrepan-
 „ tium, Concil.
 „ *malitiosè differtur*) ordinationes malitiosè
 „ differuntur, Concil. prorogatur, Raim.
 „ *de auctoritate &c.*) omittunt quædam Rai-
 „ mun. & Cont. quæ sunt in Conciliis.
 „ *evicit*) evicerit, Concil. & Barcin. & tres
 „ Tarrac. & Raim.

§. 4.

Sequitur porro *Cap. XXII. X. de Fur. Pa-*
tron. quod habet:

IDEM.

Eam te decet (*& infra*) Illas autem Ec-
 clesias, de quarum Patronatu controversia
 fuerit, si intra sex menses, postquam vaca-
 verint, non fuit controversia terminata, li-
 citum tibi sit de persona idonea ordinare.

AU.

AUGUSTINI. LECTIO (i)

IDEM. Eam te decet in ordinandis Ecclesiis tuæ Diœcesis curam habere, ne ullus in eis contra Decreta, quæ in Lateranen. Concilio edidimus, vel etiam contra antiquas sacrorum Canonum sanctiones Clericus ordinetur, sed tales in ipsis satagas ponere, qui commissi sibi gregis curam commode gerere possint, & exemplo boni operis ad virtutes invitent. Inde est, quod præsentib. litteris tibi artius inhibemus; ne personas, quæ in Ecclesiis tui Episcopatus ad curam animarum fuerint ordinandæ, in ipsis instituas, vel aliquâ occasione, vel etiam litterarum nostrarum obtentu institui patiaris, quæ scientiâ, moribus, & ætate Concilii non congruant institutis. Sed etiam plures habentes Ecclesias, quæ ex unâ non pendeant, tibi liceat ap. postposita cogere ad unam ipsarum, quam maluerint; dimitte-
tendam, nisi ita fuerint tenues in substantia, quod proprios Sacerdotes non possint con-

B 3

veni-

(i) *Antiq. Collect. I. Lib. I. Tit. 8. Cap. 5.*

venienter habere. Illas autem Ecclesias, de quarum Patronatu controversia fuerit, si infra sex menses, postquam vacaverint, non fuerit quæstio terminata, licitum tibi sit de personâ idoneâ sublato ap. ob. ordinare.

AUGUSTINI NOTÆ (k)

- „ *Cap. 5. Idem*) additur in Barcin. de ea-
 - „ dem quæstione, quæ verba nondum
 - „ probavi.
 - „ *Eam te decet in ordinandis &c.*) omissa a
 - „ Raim. addidit Contius cap. 4. hujus ti-
 - „ tuli: sed sub tit. de Jure Patr. omisit.
 - „ *ad virtutes invitent*) ad virtutes alios invi-
 - „ tent. Cont. non malè.
 - „ *Inde est, quod præsentibus*) Unde præsen-
 - „ tibus, Barcin. Contius. ut editum est.
 - „ *fuerint ordinandæ*) ordinatæ, vetus Tarr.
 - „ fuerunt ordinandæ, quidam ex Greg.
 - „ *in ipsis*) *in*, aliquando in Tarrac. fuerat
 - „ omissum.
 - „ *vel aliquâ occasione, vel etiam*) seu etiam,
- Bar-

(k) *Antiquar. Collect. Decret. Collect. I. No-*
tar. Lib. I. Tit. 8. p. m. 450.

- „ Barcin. nec aliquâ occasione, vel etiam,
 „ Raim. & Cont.
 „ *sed etiam*) sed &, vetus Greg.
 „ *convenienter habere*) sic etiam vetus Greg.
 „ alii ut Cont. alere, pro habere. habere
 „ non possint convenienter, vetus Tarr.
 „ *Illas autem Ecclesias &c.*) hæc omisit Cont.
 „ Raimundus verò sub tit. de Jure Patron,
 „ collocavit c. 22.
 „ *non fuerit quæstio terminata*) non fuerint
 „ terminata, vetus Greg. non rectè. sed
 „ si fuerit, pro fuerint, scribatur, unius
 „ litteræ jactura, rectè erit. Contius, &
 „ alii, non fuerit controversia terminata.
 „ *sublato ap. ob.*) hæc omittunt Raimun. &
 „ Cont. sublato ob. ap. Tarr. vetus.

§. 5.

Tandem Cap. XXVII. X. de Jur. Patron.
 Statutum legitur.

IDEM CONVENTRENSI EPIS-

COPO (1)

Cum propter discordias Laicorum (I. &
 B 4 Y.)

(1) Conventrensis Episcopatus est in Angliâ;
 Suf.

Y.) Fr. t. mandamus, quatenus si de Jure Patronatûs quæstio emerferit inter aliquos, & ab eo, cui competit, intra quatuor menses non fuerit diffinitum, ex tunc Ecclesiam ipsam de persona non differas idonea ordinare: ita quòd illi ex hoc non debeat in posterum præjudicium generari, qui Jus evicerit Patronatûs.

AUGUSTINI LECTIO (m)

IDEM CONVENTREN. EPISCOPO.

Cum propter discordias Laicorum non debeat Ecclesiis præjudicium generari, grave gerimus, & indignum, quod sicut nostro est Apostolatui referatum, occasione dissensionis, quæ de Jure Patronatûs vertitur inter eos, Ecclesiæ plus debito remanent Recto-ribus viduatæ; quod in ipsarum grave dispendium noscitur redundare. Verum quoniam secundum Apostolum instantia nostra

Suffraganeus Archiepiscopi Cantuariensis. GONZALEZ in Not. ad Cap. 2. num. 3. X. de Rescriptis.

(m) *Antiq. Collect. III. Lib. III. Tit. 30. Cap. 2.*

stra cotidiana est omnium Ecclesiarum sollicitudo continua; volentes his, quæ præmissimus, ex debito Pontificalis officii obviare; F. t. per A. S. M. qua. si de Jure Patronatûs quæstio emerferit inter aliquos, & cui competit, infra quatuor menses non fuerit diffinitum, ex tunc Ecclesiam ipsam ap. re. de personâ non differas idoneâ ordinare. Ita quod illi ex hoc non debeat in posterum præjudicium generari, qui Jus evicerit Patronatûs.

§. 6.

Num adductum *Cap. XXII*, quod de sex mensibus loquitur, generatim, ceu BOEHMERO (n) placet, intelligendum, num ei per *Cap. XXVII*. quod quatuor tantum menses præfinit, derogatum, numve ab interpretibus, quo jurium dissonantiam in quandam concordiam componerent, distinctio Patronum Ecclesiasticum inter, & Laicum

B 5

cum

(n) in *Jur. Eccles. Protestant. Tom. III. Lib. III. Tit. 38. §. 96.* Conferatur VAN ESPEN in *Jur. Eccles. Univ. Part. II. Tit. XXV. Cap. 5. §. 14.*

cum in medium lata sit, haud disquiram curiosius. Cum enim a BONIFACIO VIII. (o) post clare definitum sit: *Licet Patronus laicus ad praesentandum tempus habeat quadrimestre duntaxat: Ecclesia tamen, vel Monasterium, cui facta est à Laico Juris Patronatus collatio, tempus habet semestre. Et omnino quantum ad praesentationem pertinet, non ut Patronus Laicus, sed ut Patronus debet Ecclesiasticus reputari; supervacaneum mihi videtur, de sensu, atque intellectu Juris prioris longius disceptare.*

§. 7.

His ita missis progredimur ad regulam, quam Canonistæ ex citatis supra Capitulis plerumque conficere solent; videlicet praesentationem Clerici à Patrono, ubi Laicus est, intra quatuor menses, si Patronus Ecclesiasticus fuerit, intra sex menses à tempore vacationis fieri oportere, lapso autem hoc tempore, sive per negligentiam, sive de contentione Patronorum, collationem

Ec-

(o) in Cap. un. §. 1. de Jur. Patronat. in 6.

Ecclesiæ, five Beneficii vacantis ad Ordinarium spectare. (p) Hancque procedere asserunt, five quæstio sit super quasi possessione præsentandi, five super proprietate, nec aliquis sit in possessione. (q) Equidem tantum mihi haud sumam, ut ipsam regulam aggrediar. Interim cum Canonistas quandoque inter se se mirum quantum dissentire, quandoque quadrata rotundis miscere, quandoque etiam sensu suo abundare compere-
rim; ob gravitatem materiæ, circumstan-
tiarumque varietates non abs re fore putavi,
si penitus inquireremus, quandonam
communis regula obtineat, quan-
donam contra exulet.

CA.

(p) CANISIUS *in Comment. in Cap. I. X. de Fur. Patronat.*

(q) FAGNANUS *in Comment. in Cap. III. num. 17. X. de Fur. Patronat.*

CAPUT II.

DE

Uno Patrono præsentare negligente, vel illegitimè, seu nulliter præsentante.

SUMMARIA.

- §. 1. *De Patrono præsentare negligente.*
- §. 2. *Cur Ecclesiastico longius tempus concedatur, quàm Laico.*
- §. 3. *Tempus non currit ignorantì, neque impedito.*
- §. 4. *Ignoranti, vel impedito conservatur Jus præsentandi, aliis propter negligentiam exclusis.*
- §. 5. *Tempus præsentandi est continuum.*
- §. 6. *An Regibus, & Principibus currat.*
- §. 7. *An Regi negligentia Officialium noceat.*
- §. 8. *De Procuratore in ordine ad præsentandum constituto.*
- §. 9. *De pupillo tutorem habente.*
- §. 10. *De pupillo, cui tutor nondum datus est.*
- §. 11. *De minore.*
- §. 12. *De furioso, atque amente.*
- §. 13. *De prodigo.*
- §. 14. *De Episcopo, Capitulove negligente.*
- §. 15.

-
- §. 15. *De Episcopo exempto.*
 §. 16. *De Turnario negligente.*
 §. 17. *De præsente inabilem, vel indignum.*
 §. 18. *De præsente inabilem sub conditione.*
 §. 19. *De nominante, sed actualiter non præsente.*
 §. 20. *De præsente coram inferiore.*
 §. 21. *De tempore præsentiendi, seu conferendi Beneficia curata, & Parochialia.*
-

§. 1.

Ubi Patronus Ecclesiasticus intra semestre, & Laicus intra quadrimestre præsentrare neglexerit, tum communem regulam obtinere, atque Episcopum Jure (ut subtilis VAN ESPEN (r) notat) ordinario, non autem devoluto conferre indubitatum est.

§. 2.

(r) *in Jure Eccles. Univ. Part. II. Tit. XXV. Cap. 5. §. 25.* hanc adducens rationem:
 „ Quia Ordinarius non confert vigore
 „ Juris ex negligentia Patroni ad se de
 „ novo devoluti: sed vigore Juris pri-
 „ mitivi Collatoris, quod semper pe-
 nes

§. 2.

Rationem, cur Ecclesiastico longius tempus, quàm Laico concessum sit, ZOESIUS (s) hanc assignat, tum quod Ecclesiasticum variare non deceat, qui satis noverit mores
Cle-

„nes Episcopum, vel alium Jus insti-
„tuendi habentem remansit; ita ut per
„Jus Patronatûs ceu quandam servitu-
„tem liberum usum illius Juris habere
„tantum impediatur: unde Jure Patro-
„natûs, five servitute illâ non operan-
„te, Jus primitivum, usum pristinum
„& liberum suum exercitium recupe-
„rat. Quare in litteris præsentationis
„necesse non est exprimere, collatio-
„nem fieri jure devoluto: secus autem
„dum Metropolitanus ob negligentiam
„Collatoris confert Beneficium spectans
„ad collationem sui Suffraganei: quia
„collatio hujus Beneficii non alio titulo,
„quàm Jure devolutionis, ob negligen-
„tiam inferioris ad Metropolitanum
„spectat.

(s) *in Comment. in Jus Canon. Lib. III. Tit. 38. num. 45.* Conferatur VIVIANUS *in Rational. Jur. Pontif. Lib. III. Tit. 38. in Cap. un. §. Verum de Jur. Patron. in 6.*

Clericorum; tum ut facilius præponat Ecclesiæ dignum Ministrum. Econtra major favor Patrono Ecclesiastico ideo indultus EUSEBIO AMORT (t) videtur, primò, quia tenetur præsentare digniorem, ita ut Episcopo liceat exigere concursum. Secundo, quia minus est periculum in Patrono Ecclesiastico gravandi Ecclesiam vacantem tempore vacaturæ, quàm in Laico. Similiter ferè Glossa (u) habet.

§. 3.

Olim quidem statum hocce tempus à die vacationis incipiebat currere tam ignoranti, quàm impedito; (x) hodiedum verò non incipit currere, nisi à die scientiæ, sive habi-

(t) *in Element. Jur. Canon. Lib. III. Tit. 38. §. 31.*

(u) *ad Cap. IV. verb. minus idoneæ X. de off. Jud. ordinarii.*

(x) VIVIANUS *in Praxi Juris Patronatus Part. II. Lib. VII. Cap. 2. num. 1. & 7.* Et LEURENIUS *in Foro Benefic. Part. II. Sect. I. Cap. II. Quæst. 139. num. 2.*

habitæ notitiæ, (y) & sublatis impedimen-
ti, (z) sive impedimentum juris fuerit, sive
facti.

(y) Sunt, qui scientiam veram, indubita-
tam, certam, ac concludentem requi-
rant, verisimilem contra, ac præsum-
ptam sufficere negent. VIVIANUS
cit. Cap. 2. num. 9. & LEURENIUS *cit.*
Quæst. 139. num. 4. Me Judice præ-
sumpta sufficit in casu, de quo VAN
ESPEN *in Fur. Eccles. Univ. Part. II.*
Tit. XXI. Cap. 5. §. 4. scribit: Si vaca-
tio Beneficii contigerit, eaque in loco Be-
neficii publicè innotuit, facile præsume-
tur in Collatore notitia, nisi aliunde ig-
norantia probetur. Fulcitur hoc nam-
que disertis Clem. unic. de Concess. Præ-
bendæ verbis, quæ ita sonant: *Ut tam*
diuturnis vacationibus, quàm fraudibus,
& litibus occurratur, prædictæ vacatio-
nis notitiam impetrantem interpretamur
habere, ex quo ipsa vacatio in loco, vel
Ecclesiâ hujusmodi Beneficii publicè notæ
erit. Imputet quidem sibi hoc casu, quo
de ipsius commodo agitur, id, quod per
se, vel per alium scire potuerit, ignoravit.

(z) VIVIANUS *cit. Cap. 2. num. 11. & 12.*
LEURENIUS *cit. Cap. II. Quæst. 140.*
num. 1. PITONIUS *de Controvers. Pa-*
tron. Tom. II. Alleg. 68. num. 22.

facti. (a) Duo clarissimi hac de re conspiciuntur textus. Inprimis nempe notitiam quod attinet, INNOCENTIUS III. (b) statuit: *Mandamus, quatenus si vobis constiterit, Archidiaconatum Richemundiæ vacasse per annum (tempore semestri, quo vel ad Archiepiscopum, vel ad Capitulum donatio pertinebat, non à vacatione, sed à notitiâ computato) cum pro eo, quod Eboracen. Archiepiscopus alium Superiorem non habet, ex tunc fuerat ad nos donatio devoluta, utique super eo silentium imponatis.* Idem porro INNOCENTIUS (c) respondet; *Mandamus, quatenus*

(a) VAN ESPEN in *Jur. Eccles. Univ. Part. II. Tit. XXI. Cap. 5. §. 6. & 7.*

(b) in *Cap. III. X. de supplendâ Neglig. Prælat.*

(c) in *Cap. V. X. de Concess. Præbendæ.* Mirum igitur, qui FAGNANUS in *Comment. in Cap. XXVII. num. 4. X. de Jur. Patronat.* scribere non vereatur: *An autem, quod hic statuitur in impedimentis, habeat locum in Patronis ignorantibus, Doctores non conveniunt; præsertim cum CIRONIUS in Paratitl. in*
C De-

tenus eos, qui Præbendas, vel Dignitates Ecclesiæ Eboracen. vel aliarum ad donationem ejus spectantes, præter auctoritatem acceperunt ipsius, ad eas resignandas monitione præmissâ per excommunicationis sententiam, & subtractionem aliorum Beneficiorum, non obstante confirmatione à Sede Apost. obtentâ sub formâ communi, quæ confirmat Beneficia, & Præbendas, sicut justè, & pacificè possidentur, appell. rem. compellas: nisi fortè aliqui eas vel speciali mandato Apost. Sed. vel auctoritate Lateranen. Concilii ab Eboracen. Capitulo sint adepti: sic tamen, ut tempus suspensionis in sex mensibus nullatenus computetur: cum illa Lateran. Concilii constitutio contra negligentes tantum fuerit promulgata: & tunc si voluerit, non tamen valuerit Archiepiscopus ipse in conferendis Præbendis uti propriâ potestate: à quâ etsi fuerit suâ culpâ suspensus, non tamen ad ipsum Capitulum ex illâ

Decret. Lib. III. Tit. 8. jamtum fecerit satis. Conferatur FARGNA in Commentat. de Jure Patron. Part. II. Can. XXII. XXIII. XXIV. Cas. 4. num. 50.

illâ culpâ Præbendarum erat donatio devoluta: sed ad illum tempore suspensionis illius Præbendarum donatio pertinebat, qui præter ejus desidiam, & negligentiam poterat Præbendas donare. Tempus etiam, quo ad Apost. Sed. accessit, & apud illam permansit, vel recessit ab illa, intra sex menses nullatenus computetur. Semestre autem tempus non à tempore vacationis Præbendarum, sed notitiæ ipsius potius volumus computari.

§. 4.

Inde etiam rectè concluditur, quod si plures Patroni existant, quorum unus vacationem Beneficii ignoravit, vel legitimè impeditus fuit, reliqui verò scientes vacationem neque impediti præsentare neglexerunt, illi uni tempus à die habitæ notitiæ, vel sublati impedimenti conservetur, aliis propter scientiam exclusis. (d)

C 2

§. 5.

(d) VIVIANUS *cit. Cap. 2. num. 13.* LEURENIUS *cit. Cap. 11. Quæst. 139. num. 6.* FARGNA *in Commentat. de Jure Patron. Part. III. Can. un. Cas. 1. num. 19.*

§. 5.

Cæterum præfinitum tempus quadrimestre, vel semestre continuum est, ac quocunque die currit, etiam festivis, sive feriatis: (e) ita ut si Beneficium cepit vacare primâ Januarii, semestre ultimâ mensis Junii finiatur, & si vacavit primâ Januarii horâ octavâ mane, semestre finiatur primâ Julii horâ septimâ; sive octavâ matutinâ exclusivè; etiamsi annus sit bissextilis. (f)

§. 6.

Interim Regibus, summisque Principibus tempus illud de praxi non currere Canonistæ ple-

(e) Quia præsentare est actus voluntariæ Jurisdictionis, & ideo fieri potest diebus feriatis. UNGEPAUER *in Comment. super Decretal. Lib. III. Tit. 38. num. 35.*

(f) LEURENIUS *cit. Quæst. 139. num. 1.* Et Cardinalis DE LUCA *in Theat. Verit. & Justit. Tom. I. Tract. II. de Fur. Patron. Disc. 64. num. 20.*

plerumque testantur. (g) Per me praxis ita fervet. De Jure contra aliter responderem; tum quia ratio ab INNOCENTIO III. (b) data heic quoque obtinet, ne scilicet Ecclesiæ plus debito Rectoribus viduatæ maneant, quod in ipsarum grave dispendium noscitur redundare, præcipuè si Episcopales sint, vel Archiepiscopales. Tum quia spiritualia temporalibus prævalere, atque in omni Republicâ curatio rerum divinarum prima esse debet. (i) Hinc & speciosum, quo Canonistæ

(g) Cardinalis DE LUCA *cit. Tract. II. Disc. I. num. 6. & Disc. 64. num. 13.* PITONIUS *de Controv. Patron. Tom. I. Alleg. 19. num. 18.* LEURENIUS *cit. Cap. II. Quæstio 135. num. 2.* ZECH *de Jure Rer. Ecclesiast. Part. post. Sect. III. Tit. IX. §. 126. num. 34.*

(h) *in Cap. XXVII. X. de Jur. Patron.*

(i) Facile (sic spero) Canonistæ mihi veniam dabunt, si gentiles antester. Christianè ARISTOTELES *Polit. Lib. VII. Cap. 8.* ait: *Primum victus suppeditare debet, deinde artes: multas enim commoditates vita desiderat: tum arma, quæ necessaria sunt iis, qui ad Remp. accedunt,*

nistæ nituntur, fundamentum omnino corruit, quasi in Regibus, & summis Principibus præsumatur semper impedimentum ob
plu-

dunt, & ad cogendos eos, qui detrectant imperium, & propulsandam exterorum injuriam: tum magna vis pecuniæ, quam & ad suos, & ad belli usus suppeditare possint. Quinto loco, atque inprimis Deorum cultus est, quod sacrum vocant. Christianè pariter VALERIUS MAXIMUS *Dictor. Factorumque Memor. Lib. I. Cap. 1. num. 9.* testatur: Omnia namque post Religionem ponenda semper nostra civitas duxit: etiam in quibus summæ Majestatis conspici decus voluit. Quapropter non dubitaverunt sacris imperia servire: ita se humanarum rerum futura regimen existimantia, si divinæ potentiæ bene, atque constanter fuissent famulata Gentilibus addo LACTANTIUM *de irâ Dei Cap. XII.* scribentem: Spectari ergo actus nostros à Deo, non modo quo ad utilitatem communis vitæ attinet, sed etiam ad veritatem, quia Religione, justitiâque detractâ, vel ad stultitiam pecudum amissâ ratione devolvimur, vel ad bestiarum immanitatem; immò verò amplius, siquidem bestię
sui

plura, quibus implicantur, negotia, secus, ac accidit in aliis Patronis, ubi dictum impedimentum, quia non præsumitur, probari debet.

§. 7.

Qui cum Canonistis praxi inserviunt, eamque adorant, ultro concedere habent, Officialium, qui vacationem sciunt, negligentiam Regi non nocere. (k) Ego secundum Jus pronunciare maluero, negligentiam hoc casu officere. Imputet enim sibimet ipsi, qui tam negligentes ministeriales sive ad præsentandum, sive ad referendum constituit, atque (ut cum CLEMENTE V. (l)

C 4

lo-

sui generis animalibus parcunt. Quid erit homine truculentius, quid immitius, si dempto metu superiore, vim Legum aut fallere potuerit, aut contemnere? Timor igitur Dei solus est, qui custodit hominum inter se societatem, per quem vita ipsa sustinetur, munitur, gubernatur.

(k) Ita cum pluribus aliis LEURENIUS cit. Cap. II. Quest. 139. num. 5.

(l) in Clem. unicâ de Concess. Præbendæ.

loquar) id, quod per alium facere, aut scire potuerit, vel omisit, vel ignoravit.

- §. 8.

Idem etiam quoad Procuratorem Juris est. Hic namque in ordine ad præsentandum constitutus intra præscriptum tempus non solum præsentare, sed & de mandato suo fidem facere, mandatúmque in authenticâ formâ ad acta exhibere, vel saltem Patronus præsentationem Procuratoris ratam habere tenetur. Quod si negligatur, Ordinarius liberè Ecclesiam confert. (m)

§. 9.

Num pupillis, minoribus, furiosis, amentibus, aliisque similibus pariter præscriptum tempus currit? Titubantes, ac cespitantes heic video Canonistas. Primò communiter asse-

(m) VIVIANUS *in Praxi Juris Patron.* Part. II. Lib. VII. Cap. 5. num. 1. LEU-
KENIUS *in Foro Benefic.* Part. II. Sect.
I. Cap. I. Quæst. 99. num. 1. FARGNA
in Commentat. de Jure Patron. Part. I.
Can. V. Cas. 2. num. 1. & seq.

asserunt, tutorem præsentare, si pupillus septennio minor sit, si verò major sit, pupillum ipsum etiam sinè tutoris authoritate præsentare posse, ita, ut ab illo præsentatus præferendus veniat præsentato à tutore. Ita VIVIANUS, (n) ita PITONIUS, (o) ita VALLENSIS, (p) ita ZOESIUS, (q) ita LEURENIUS, (r) ac mille alii. At nihil, ut SENECA (s) admonet, magis præstandum est, quàm ne pecorum ritu sequamur antecedentium gregem, pergentes, non quàm eundum est, sed quàm itur. Quocirca non quid Canonistæ, sed quid Leges statuunt, dispiciamus. His verò scriptum legimus: *Impuberes sinè tutore agentes, nihil posse scire*

C 5

in-

(n) *in Praxi Juris Patron. Part. I. Lib. V. Cap. 3. num. 15.*

(o) *de Contr. Patron. Tom. I. Alleg. 38. num. 4.*

(p) *in Paratit. Decret. Lib. III. Tit. 38. §. 5. num. 4.*

(q) *in Comment. in Jus Canon. Lib. III. Tit. 38. num. 40.*

(r) *cit. Sect. I. Cap. I. Quæst. 71. num. 1. & Quæst. 72. num. 2.*

(s) *de Vitâ beatâ Cap. I.*

*intelliguntur: (t) iterum: Pupillus nec velle, nec nolle in eâ ætate, nisi adpositâ tutoris auctoritate, creditur. Nam quod animi iudicio fit, in eo tutoris auctoritas necessaria est: (u) ulterius: Impuberes verò, etiamsi consci fuerint, nullum sustineant detrimentum: quia ætas eorum, quid vident, ignorat. (x) His congruenter BONIFACIUS VIII. (y) respondet: Ex eo, quod ad electionem Episcopi, quæ te in pupillari constituto ætate, in tuâ Ecclesiâ extitit celebrata, cum cæteris ejusdem Ecclesiæ Canonicis non fuisti admis-
sus, de contemptu conqueri, aut electionem eandem impugnare non potes: cum tam juris, quàm rationis existat, ut tales (cum discre-
tione caveant) ad præstandum in electione suf-
fragium nullatenus admittantur. Novi qui-
dem, quod Canonistæ ex eo Capitulo di-
stinctionem inter electionem, ac præsentatio-*

(t) *L. ult. ff. de jur. & fact. ignorant.*

(u) *L. 189. ff. de R. I.*

(x) *L. unic. Cod. de falsâ monetâ.*

(y) *in Cap. XXXII. de Elect. in 6. Conferatur Cap. III. X. de ætat. & qualitat. & Cap. ult. de Judiciis in 6.*

tionem elicere fatagant. Nos autem à paritate rationis rectiùs philosophabimur : si pupillus ideò eligere nequeat, quia discretionem caret, ergo nec præsentrare poterit, quoniam discretio ad præsentrandum æquè ac eligendum requiritur. Unde concludimus, pupillum, non nisi adpositâ tutoris auctoritate intra legitimum tempus præsentrare, lapsóque tempore Ordinarium conferre: tum, ceu Cardinalis DE LUCA (2) eleganter scribit, ex regulâ generali, quod scientia, vel mora tutoris, sive alterius administratoris præjudicet : tum etiam, quia nulla adesse dicitur læsio, cum nullum resultet damnum in bonis, ac patrimonio pupilli, vel alterius sub alienâ administratione viventis, dum Jus Patronatûs, ac præsentrandi salvum remanet pro aliis vacationibus, atque Ordinarius providendo supplere dicitur vires tutoris, sive administratoris.

§. 10.

Verum quid si tutor pupillo nondum datus

(2) cit. *Tract. II. Disc. 64. num. 9.*

tus fuerit? Extemplo VIVIANUS (a) respondet: " Tali casu etiam lapso quadrimestro æquum, & justum est, ut pupillus
 „ admittatur ad præsentandum, & ne res
 „ in longum trahatur in damnum vacantis
 „ Beneficii, potest ille, ad quem de Jure
 „ pertinet institutio, certum reddere pupillum de tali vacatione præviâ datione tutoris, seu saltem curatoris ad illum actum,
 „ & à die dictæ notificationis tempus curre-
 „ re incipiet." Quantumvis casum in Republicâ aliquo tantum modo ordinata vix dabilem credamus; nihilominus eum enucleemus. Inprimis itaque disquirendum, num institutio Episcopo, vel ejus Vicario generali competat, nûmve alii inferiori, sive Clerico, sive Laico. (b) Ultimo casu inferior,

(a) *in Praxi Juris Patron. Part. II. Lib. VII. Cap. 2. num. 17.*

(b) Aliis Episcopo inferioribus, & Clericis quidem de jure, vel causâ speciali, ut puta ex fundatione, donatione, privilegio, præscriptione, consuetudine, statuto &c., Laicis contra non nisi ex spe-

rior, five Clericus, five Laicus tutorem eo minus dabit, quo certius tutelæ datio ad eum Magistratum spectat, cui pupillus respectu domicilii, privilegiæ subest. (c) Quod si verò institutio Episcopo, ejusve Vicario generali competat; ulterius perpendendum, sæcularis pupillus sit, an ecclesiasticus? Si Ecclesiasticus (quod rarò eveniet (d)) sit, jure Episcopus, ejusve Vicarius generalis tutorem dabit. Sæculari contra tutorem dare haud poterit, quoniam pupillus sæcularis non subest Judici Ecclesiastico.

speciali Sedis Apostolicæ privilegio, ac plenitudine potestatis Jus instituendi competere posse post alios tradit LEU-
RENIUS *in Foro Benefic. Part. II. Sect. I. Cap. III. Quæst. 172. & 173.*

(c) §. 4. *Instit. de Atiliano tut. L. I. §. 2. II. de tut. & curat. datis ab his. & L. unic. Cod. ubi petantur tutor.*

(d) Sinè dispensatione enim ante ætatem decimi quarti anni Ecclesiasticum Beneficium alicui conferri nequit *Cap. III. X. de ætat. & qualitat. & Conc. Trid. Sess. XXIII. de Reformat. Cap. 6.*

stico. (e) Hoc ergo casu sæcularis Judex implorandus erit, ut det tutorem, cui præscriptum tempus nonnisi, à die dationis currere incipit.

§. II.

Minorem quod attinet; INNOCENTIUS III. (f) perhibet: *Non credimus ambigendum, quin ipsa mulier, quamvis minor, causam possit matrimonii per Procuratorem tractare.* Similiter BONIFACIUS VIII. (g) respondet: *Si annum quartum decimum tuæ peregisti ætatis, in Beneficialibus, & aliis causis spiritualibus, nec non & dependentibus ab iisdem, ac si major XXV annis existeres, ad agendum, & defendendum per te, vel per Procuratorem, quem ad hoc constituendum decreveris, admitti debebis.* Prono hinc fuit alveo, minorem sine Curatore præsentare. (h)

Ast

(e) MYNSINGER in Schol. in Instit. L. I. Tit. XX. §. Sed hoc jure. num. 4.

(f) in Cap. XIV. X. de restitut. spoliat.

(g) in Cap. ult. de Judiciis in 6.

(h) VIVIANUS in Praxi Juris Patron. Part. I. Lib. V. Cap. 3. num. 15.

Ast num quoque tempus ei currit, aut restitutio in integrum conceditur? Ita VIVIANUS, (i) LEURENIUS, (k) nec non VELA DE ORENNA (l) innuere videntur. Mihi pro substratâ materiâ totum contrarium sedet. Etenim si tempus non curreret, Ecclesia quandoque, & ut plurimum duobus, tribus, imò & undecim annis viduata maneret, id quod in grave dispendium tendit, atque in primam impingit regulam. Si contra restitutio concedenda foret, Ordinarius lapso tempore ne quidem conferre auderet, quia usque timendum, ne minor restitutionem petat, atque ita provisus ab Ordinario iterum abscedere, collatúmque Beneficium dimittere habeat. Tacebo, minorem, ùt supra (m) dictum est, de læsione conqueri haud valere.

§. 12.

(i) *in Rational. Fur. Pontif. Lib. II. Tit. I. in Cap. 3. prin. de Judiciis in 6.*

(k) *in Foro Benefic. Part. II. Sect. III. Cap. I. Quæst. 621. num. 2.*

(l) *Tom. I. D. Tertat. VI. num. 60.*

(m) §. 9.

§. 12.

Quin Curator furioso, vel amenti datus intra tempus præsentare debeat, lapsoque tempore Ordinarius conferat, dubitandum non est. (n)

§. 13.

De prodigo, cui bonis interdictum est, quid statuendum? Cum Canonistæ de eo plerumque fileant, nobis pronuntiare fas sit, non eum, sed datum Curatorem præsentare; siquidem prodigus, ubi de re, jurèque suo amittendo, deque re familiari agitur, furioso comparatur, ac nulla ejus voluntas habetur. (o) Hinc neque alienare, neque transferre, neque solvere, neque tradere, ne-

(n) Cardinalis DE LUCA *in Theat. Verit. & Justit. Tom. 1. Tract. 11. de Fur. Patron. Disc. 64. num. 9.* & VIVIANUS *in Praxi Juris Patron. Part. 1. Lib. V. Cap. 3. num. 19. & seq.*

(o) L. 1. & 10. II. de Curator. furios. & aliis extra minores dandi, & L. 6. II. de V. O.

neque diminuere, neque alienanti consentire, neque jusjurandum deferre, (p) neque de bonis suis disponere, (q) neque testimonium perhibere, (r) neque iudicio pro se, aliisque stare potest. (s) Neque ergo praesentatio illi committenda veniet, ne alioqui prodigalitatis vitio jus suum dissipet, amittatque. (t)

§. 14.

Ex Concilio Lateranensi relatum legimus:

(u) *Nulla Ecclesiastica ministeria, seu etiam Bene-*

(p) JACOBUS GOTHOFREDUS *in*
Comment. ad L. 40. II. de R. I.

(q) CASAREGIS *Oper. omn. Tom. I. de*
Commercio Disc. 224. num. 25.

(r) §. 6. *Instit. de testam. ordin.*

(s) HUBER *in Praelect. ad Pandect. Lib.*
XXVII. Tit. 10 § 3.

(t) *Argum. Cap. X. X. de consuetud.*

(u) *in Cap. 11. X. de Concess. Præbendæ, at-*
que abs AUGUSTINO in Antiq. Col-
lect. I. Lib. III. Tit. 8. Cap. 2. Rationem
VIVIANUS in Rational. Jur. Pontif.
Lib. III. Tit. 8. in Cap. 2. X. de concess.
Præbendæ. WAMESIUS de Jur. Pont.

D

Tom.

Beneficia vel Ecclesiæ tribuantur alicui, seu promittantur, antequam vacent: ne desiderare quis mortem proximi videatur, in cujus locum, & Beneficium se crediderit successurum. Cum enim in ipsis etiam Legibus gentilium inveniatur inhibitum, turpe est, & divini plenum animadversione judicii, si locum in Ecclesiâ Dei futuræ successionis expectatio habeat, quam ipsi etiam gentiles condemnare curarunt.

Cum

*Tom. I. Consil. 247. num. 16. & REIF-
FENSTUEL in Jur. Canon. Tom. I.
Lib. I. Tit. X. §. 2. num. 22. quærent in
communione, quæ Episcopum inter,
& Capitulum tanquam caput, & mem-
bra ejusdem corporis mystici interce-
dit. Ea autem ratio vel ideò mihi di-
splicet, quia Cap. IV. X. de his, quæ fiunt
à Prælat. & Cap. XV. X. de testament.
ex quibus videlicet ratio petitur, Late-
ranensi Concilio sunt posteriora. Quo-
circa potius astipulor BARBOSÆ de
Offic. & Potest. Episcopi Part. III. Alleg.
126. num. 76. notanti, fieri devolutio-
nem à Superiore ad inferiorem, quia
scilicet sic expressum reperitur. Con-
feratur insuper laudatus BARBOSA
de Canonic. & Dignitat. Cap. XIV. num. 4.*

Cum verò Præbendas Ecclesiasticas, seu quælibet officia in aliquâ Ecclesiâ vacare contigerit, non diu maneant in suspensio, sed intra sex menses personis, quæ dignè administrare valeant, conferantur. Si autem Episcopus, ubi ad eum spectat, conferre distulerit, per Capitulum ordinetur. Quod si ad Capitulum pertinuerit, & intra præscriptum terminum hoc non fecerit, Episcopus secundum Deum hoc cum religiosorum virorum consilio exequatur. Vel si omnes fortè neglexerint, Metropolita- nus de ipsis secundum Deum absque illorum contradictione disponat. Equidem VAN ES- PEN (x) hoc hodie non fervari monet. Ast cum REBUFFUS, (y) necnon CHOP- PINUS (z) quos antestatur, de consuetu-
dine

(x) in *Jur. Ecclesiast. Univ. Part. II. Tit. XXI. Cap. 5. §. 11.*

(y) in *Praxi Benef. Part. I. Tit. de Devolut. num. 23.*

(z) de *sacrâ Politiâ Lib. I. Tit. VI. num. 2.*
Ita pariter CABASSUTIUS in *Jur. Canon. Theor. Lib. I. Cap. 3. §. 13.* perhi-
bet: At in Regno Galliae devolvitur qui-
dem Jus Capituli ad Episcopum, sed non

dine Franciæ solummodo loquantur ; nos cum cæteris Canonistis (a) haud alienigenam consuetudinem, sed Jus commune sequi, ac retinere oportet. Illud autem tantum obtinet quoad Beneficia, quæ pertinent ad collationem Episcopi Jure proprio ; non verò ex privilegio, delegatione, vel devolutio-

vicissim ab Episcopo ad Capitulum, sed ad solum Metropolitanum, ut tradunt Rebuffus in Praxi p. 1. tit. de Devolutionibus num. 22. & 23. Brodeus ad Louetum lit. R. num. 56. Chopinus lib. 1. de sacrâ Politia cap. 3. num. 13.

- (a) De Praxi specialiter testatur FAGNANUS *in Commentat. in Cap. 11. num. 34. X. de Concess. Præbendæ.* CIRONIUS *in Paratl. in Decret. Lib. III. Tit. 8.* VALLENSIS *in Paratit. Decret. Lib. III. Tit. 8. §. 3. num. 1.* GRAVINA *in Institut. Canon. Lib. 1. Tit. 27. pag. 76. Edit. Neapol. de a. 1754.* REIFFENSTUEL *in Fur. Canon. Tom. III. Lib. III. Tit. 5. §. 6. num. 161.* AMORT *in Element. Fur. Canon. Lib. III. Tit. 8. §. 11.* ZECH *in Hierarch. Eccles. Tit. XXXII. §. 394. & de Fur. Rev. Eccles. Sect. III. Tit. IX. §. 126.* Unde haud moramur MURGAM *in Tract. de Benef. Quæst. III. §. X. Sect. 1. num. 485. de non usu testificatum.*

lutione ob negligentiam inferioris Collato-
ris. In his enim casibus, negligente Epi-
scopo jus conferendi non ad Capitulum,
sed ad Archiepiscopum, atque ab Archiepi-
scopo ad alium devolvitur Superiorem. (b)
Idem quoque Juris est, cum ad Capitulum,
& Episcopum simul donatio Præbendarum
pertineat. Tunc enim si Capitulum, & Epi-
scopus intra tempus præscriptum negligen-
tes extiterint, juxta responsum INNO-
D 3 CEN.

(b) Heic rursum REBUFFUS in *Praxi Benef. Part. 1. Tit. de Devolut. num. 22.* & REIFFENSTUEL in *Jur. Canon. Tom. I. Lib. 1. Tit. X. §. 2. num. 22.* & *Tom. III. Lib. III. Tit. V. §. 6. num. 162.* communionem inter Episcopum, & Capitulum, ut rationem in medium proferunt. Ego contra niti malo ipsis *Cap. unic. §. 1. Ne Sede vacant. in 6. verbis,* quæ habent: *Cum verò ad solum Episcopum Præbendarum spectat collatio, cum consilio sui Capituli, vel assensu defuncto Episcopo, vel suspenso, nisi Episcopus in petendâ relaxatione suspensionis hujusmodi sit in morâ, Capitulum se non potest intromittere de eisdem.*

CENTII III. (c) non ab uno ad alium potestas devolvitur conferendi, sed secundum Statuta Lateranensis Concilii ad Superiorem transit donatio. (d) Nisi fortè Episcopus non ut Prælati, sed ut Canonicus cum Capitulo jus conferendi habeat, (e) neque dolose

(c) *in Cap. XV. X. de Concess. Præbendæ. Conferatur Cap. XI. de Appellat. in 6.*

(d) Ratio (ita BARBOSA *de Off. & Potest. Episcop. Part. III. Alleg. 126. num. 174.*) est, quia in his terminis Episcopus, & Capitulum censentur unum corpus, quasi Episcopus caput sit, Canonici verò membra, juxta text. *in Cap. Novit de his, quæ fiunt à Prælati sine consensu Cap.* Proinde negligentia integro corpori imputari, & ab eo tota potestas devolvi debet ad Archiepiscopum, utpote respectu totius prædicti corporis immediatum Superiorem. Conferatur infimul VIVIANUS *in Rational. Jur. Pontif. Lib. III. Tit. 8. in Cap. XV. X. de Concess. Præbendæ.*

(e) Illud namque Jus Canonici, ad quod electus in Episcopum est, est privilegium, & excedit alia Jura. Et hoc ideo, quia istud Jus est annexum Episcopo.

iosè impediverit. (f) Et de hacce exceptione intelligendus venit REBUFFUS (g) scribens: *Quando ad Episcopum, & ejus Capitulum spectabat collatio, sive conjunctim, sive divisim, tunc uno negligente ad alterum devolvitur collatio.* Cæteroquin enim contra claram literam durissimus calcitraret.

§. 15.

Si Episcopus exemptus, ac Romano Pontifici immediatè subjectus conferre neglexerit, inter Canonistas haud convenit, potestas an ad Pontificem, anve ad Capitulum devolvatur. Pro Pontifice pronuntiant

D 4

plu.

scopali dignitati, & ratione connexionis sæpe sortitur aliquis privilegium. AUGUSTINUS in *Quartæ Collect. Schol. Lib. III. Tit. 3. Cap. 2. lit. a. p. m.* 824.

(f) Si ergo Capitulum procurante Episcopo infra semestre non eligit, non obe-rit hoc Capitulo; quia illud tempus restituendum est eis. AUGUSTINUS *cit. loc. lit. b.*

(g) in *Praxi Benef. Part. I. Tit. de Devolutum. 21.*

plures, (b) passimque ad quosdam textus provocant, qui tamen ipsis haud quaquam suffragantur. Inprimis namque dum CLEMENS III. (i) statuit, quod Regulares gaudentes Jure Patronatûs Ecclesias propriis usibus nec deputare, nec Vicarios pro voluntate instituere, sed intra tempus præscriptum Episcopo personas idoneas pro vacantibus Ecclesiis præsentare debeant, nisi Ecclesiæ à Jurisdictione Episcopi sint exemptæ. Dúmque CLEMENS V. (k) superaddit: *Quia regulares Prælati Prioratûs, Ecclesias, administrationes, aut quævis alia* Be-

(h) REBUFFUS *in Praxi Benef. Part. I. Tit. de Devolut. num. 36. & in Tractat. Concordat. Rub. de Collat. §. Si quis verò. in Gloss. ad verba: alium non superiorem. lit. e.* BARBOSA *de Offic. & Potestat. Episc. Part. III. Alleg. 126. num. 79. & in Fur. Eccles. Univ. Lib. III. Cap. 13. num. 112.* GONZALEZ *in Not. ad Cap. II. X. de Concess. Præb. lit. i.* VAN ESPEN *in Fur. Eccles. Univ. Part. II. Tit. XXI. Cap. 5. §. 14.*

(i) *in Cap. II. X. de suppl. negligent.*

(k) *in Clement. unic. de suppl. negligent.*

Beneficia ad eorum dispositionem spectantia, cum vacant, interdum committere negligunt, vel conferre intra tempus in Lateranen. Concilio constitutum: Diæcesani locorum in non exemptis, suâ, in exemptis verò Apostolicâ auctoritate negligentiam super hoc suppleant eorundem; inde profectò inferre non licebit, Episcopo exempto conferre negligente, collationem ad Pontificem devolvi; siquidem alia est ratio Regularium exemptorum, atque iterum alia exempti Episcopi. Si Regulares exempti conferre negligant, ex naturâ rei potestas nonnisi ad Pontificem devolvi potest. Quod si verò exemptus Episcopus conferre negligat; nil obstat, quominus Capitulum negligentiam supplere valeat, maximè cum Canones communi regulæ, secundùm quam collatio de inferiore ad superiorem devolvitur, hocce in casu jam tum derogaverint. Minus adhuc prodest sequens INNOCENTII III (1) responsum: Mandamus, quatenus si vobis constiterit Archidiaconatum Richemundie vacasse per annum

D 5 num

(1) in Cap. III. X. de suppl. negligent. (1)

num (tempore semestri, quo vel ad Archiepiscopum, vel ad Capitulum donatio pertinebat, non à vacatione, sed à notitiâ computato) cum pro eo, quod Eboracen. Archiepiscopus alium superiorem non habet, ex tunc fuerat ad nos donatio devoluta, utique super eo silentium imponatis. Etenim Pontifex (ut jam dudum eruditus GONZALEZ (m) notavit) ipse cognoscens, tam Archiepiscopo, quàm Capitulo tempus Concilii Lateranensis elapsum, neque Honorium, neque Rogerium ritè institutos, ac per consequens ejus dignitatis collationem ad Sedem Apostolicam devolutam esse declaravit. Proinde verba illa: *Quod Eboracen. Archiepiscopus alium Superiorem non habet*, non de immedietate solius Archiepiscopi, sed de immedietate tam Archiepiscopi, quàm Capituli intelligenda veniunt, atque exponenda. Porro neque opitulatur GREGORIUS X. (n) statuens: *Qui verò contra prohibitionem præ-*
sen-

(m) in Not. ad cit. Cap. III. de suppl. negligent. lit. a.

(n) in Cap. XXXII. §. 1. de Præbend. in 6.

sentem prædicta de cætero alienis Monachis commiserint, vel dimiserint jam commissa: eâ vice ordinandi de ipsis sint potestate privati, & de eis per Diæcesanos, si exempta non fuerint, alioquin per Sedem Apostolicam ordinentur; Secundùm primam namque regulam ubi Religiosi non exempti, ad quos provisio officii spectabat, deliquerint, Episcopus Diæcesanus (o) contra Pontifex, ut immediatus exemptorum Episcopus ordinabit, si exempti extiterint negligentes, quoniam talium exemptorum non est alius Superior, qui provideat. (p) Quis verò ex eo derivabit, exempto Episcopo conferre negligente potestatem ad Papam devolvi? Nemo me hercule, nisi qui regulam ignorat, secundùm quam non Superior, sed Capitulum Episcopi negligentiam supplet, ac vacantia Beneficia confert. (q) Unde tandem pater,
 PIR.

(o) *Cap. XLI. X. de Elect.*

(p) *Cap. I. & IV. de privileg. in 6. Conferatur VIVIANUS in Rational. Jur. Pontif. Lib. III. Tit. 5. in Cap. XXXII. §. Prohibemus. de Præbend. in 6.*

(q) *BARBOSA in Collectan. Tom. II. Lib. III. Tit. VIII. Cap. 15. num. 2.*

PIRHING (r) regulæ haud recordatum fuisse, dum scripsit: *Si verò Episcopus sit exemptus, tunc illo negligente conferre, potestas conferendi non ad Capitulum, sed ad solum Romanum Pontificem immediatè devolvitur; quia, qui non est Superior, non potest supplere negligentiam alterius sibi non subjecti.* Quocirca nos cum REIFFENSTUEL (s) communi regulæ insistimus, donec exceptio non ab interpretibus finè, vel ex falsâ ratione inventa, sed Jure firmata assignetur.

§. 16.

Sive inter Patronos laicos, five ecclesiasticos, five in Cathedrali, five in Collegiatâ Ecclesiâ exercitium Juris Patronatus, seu conferendi (ut non inconveniens in Jure (t) repu-

(r) in *Jur. Canon. Method. Tom. III. Lib. III. Tit. 8. §. 5. num. 34.*

(s) in *Jur. Canon. Tom. III. Lib. III. Tit. V. §. 6. num. 166.*

(t) in *Clement. II. de Jur. Patronat. Conferatur Cardinalis DE LUCA in Theat. Verit. & Justit. Tom. I. Tract. II. de Jur. Patron. Disc. 61. num. 2.*

reputatur) per genera Beneficiorum, aut per
turnum, nempe per menses, hebdomadas,
dies divisum fuerit; Turnario conferre ne-
gligente alter haud subingreditur, sed col-
latio ad Superiorem spectat. (u) Tum quia
omnes istæ provisiones tam ab uno, quàm
ab altero factæ habentur tanquam simulta-
neæ, & conjunctim factæ; nam licet exer-
citium sit dividuum, non est tamen divi-
duum

(u) VAN ESPEN *in Jur. Eccles. Univ.*
Part. II. Tit. XXI. Cap. 5. §. 12. & 13.
Contrarium quidem asserere videtur
PITONIUS *de Contr. Patron. Tom. I.*
Alleg. 19. num. 14. scribens: *Cum na-*
tura Turni, aut Alternativæ hoc opere-
tur, ut uno negligente, vel deficiente, alter
subingrediatur. Verùm verba illa: *Ne-*
gligente vel. per errorem, atque incu-
riam vel describentis, vel typographi
irrepsisse ex eo liquet, quod idem PI-
TONIUS *de Contr. Patron. Tom. II. Al-*
leg. 90. num. 16. subjiciat: *Ex his igi-*
tur patet notabilis differentia inter ca-
sum negligentiae, & alterum non existen-
tiae Turnarii, juxta superius firmata in
Alleg. 19. 39. & 73.

duum Jus istud potestatis. (x) Tum quia Turnarius est solus Dominus, seu Patronus in suo turno, quem sicut consumere potest præsentando, ita & consumere potest negligendo, & perdendo jus suum, id quod propterea acquiritur Superiori jure devolutum, quoniam Turnarius præsentare negligens consumit turnum suum. Ergo alter Patronus pati debet, quod Turnarius, quomodo vult, vicem suam consumat: neque ipse habet facultatem se se ingerendi in turno non suo, neque ejus intererit, an Turnarius jure, quod habet, uti, an verò perdere, atque in mare amet projicere. (y)

§. 17.

Cum paria sint, vacanti Ecclesiæ nullatenus providere, ac non legitimè providere;
con-

(x) BARBOSA *de Canonic. & Dignitat. Cap. XIV. num. 4. & Votor. Decisiv. Tom. II. Vot. 95. num. 11.*

(y) PITONIUS *cit. Alleg. 90. num. 16. & Alleg. 100. num. 321. Conferatur FARGNA in Commentat. de Jure Patron. Part. IV. Can. II. Cas. 6. num. 14.*

consequitur, collationem ad Ordinarium, vel Superiorem spectare, si Patronus non idoneum, non habilem, non dignum sciens præsenterit. Patronum Ecclesiasticum quod attinet, nullum eâ de re extat dubium. Verùm à Patrono laico idoneum substitui posse haud pauci opinantur. Opinionem hancce FAGNANUS (z) renunciat æquior, & benigniorem, & de Jure verior. E contrario altera sententia REIFFENSTUEL (a) probabilior, jurique conformior videtur. Quid jam? Utique secundùm Jura (b) Patrono laico licet, plures ordine successivo, & sic diversis temporibus præsentrare. Num & ideo licebit, in locum indigni variando alium substituere? Vel igitur hocce casu Patronus à primâ præsentratio-

(z) *in Comment. in Cap. IV. num. 46. X. de Off. Jud. ordinar. & in Cap. XXIV. num. 12. X. de Fur. Patron.*

(a) *in Fur. Canon. Univ. Tom. III. Lib. III. Tit. 38. §. 4. num. 86.*

(b) *Cap. XXIV. & Cap. XXIX. X. & Clement. II. de Fur. Patron.*

tatione recedet, vel non recedet? Si recedat; nihil aget, nec secunda valebit nominatio. (c) Quod si non recedat, primam nominationem confirmabit, atque alterâ vice peccabit. Ingeret fortasse aliquis casu, quo Patronus primò dignum præsentavit, ac post variando non idoneum, sive indignum addidit, primum dignum esse instituendum. (d) Ast in promptu disparitatis ratio est. Dignus primò præsentatus jamtum jus [ut Canonistæ loquuntur (e)] ad rem adquisivit, quod ei per posteriorem indigni nominationem, ac delictum Patroni non debet auferri. Contra dignus post præsentatus nulum jus adquirere valet, quia secunda nominatio

(c) VIVIANUS *in Prax. Jur. Patron. Part. II. Lib. X. Cap. 3. num. 10.* & BARBOSA *in Jur. Eccles. Univ. Lib. III. Cap. XII. num. 177.* & *de Off. & Potestat. Episc. Part. III. Alleg. 72. num. 158. & 159.*

(d) VIVIANUS *cit. Lib. X. Cap. 4. num. 13.* & BARBOSA *cit. Alleg. 72. num. 160.*

(e) VIVIANUS *cit. Lib. X. Cap. 1. num. 5.* & BARBOSA *cit. Alleg. 72. num. 154.*

natio vel ob recessum à primâ, vel ob confirmatam indigni præsentationem vitiosa, atque invalida est. Neque etiam beneficio Legis potiri debet Patronus, qui in ipsam Legem peccavit. Ita tamen (instabis) decisum reperitur. Ubinam verò? Plerumque adducuntur hæc ALEXANDRI III (f) verba: *Cum vos plerumque oporteat ordinationem*

(f) *in Cap. IV. X. de Off. Jud. ordinar.*
 AUGUSTINUS *Antiq. Collect. I. Lib.*
I. Tit. 23. Cap. 5. legit: IDEM CANT.
 ARCHIEPISC. ET EJUS SUFFRAGANEIS. Cum vos plerumque oporteat ordinationem Ecclesiarum differre, pro eo, quod quandoque personæ vobis minus idoneæ præsentantur, aut interdum inter vos, & præsentatores personarum aliâ de causâ dissensio emerferit, providendum est vobis, ne occasione hujus dissensionis, & scandali, interim fructus illarum Ecclesiarum deperiant, aut eis in spiritualibus gravia proveniant detrimenta. Inde est, quod
 F. v. per A. S. præ. m. qua. si quando
 in illis vacantibus Ecclesiis, in quibus
 ecclesiastica persona præsentationem
 E non

nem Ecclesiarum differre, pro eo, quod quandoque personæ vobis minus idoneæ præsentantur, aut inter vos, & præsentatores aliâ de causâ radix dissensionis emerferit: Fraternitati vestræ mandamus, quatenus si quando in vacantibus Ecclesiis, in quibus Ecclesiastica persona præsentationem non habet, vel quia personæ minus idoneæ præsentantur, vel aliâ de causâ, de jure personas non potueritis in eis instituere: appellatione remotâ ponatis Oeconomos, qui debeant fructus percipere, & eos aut in Ecclesiarum utilitatem expendere, aut futuris personis fideliter reservare. Verùm quis non advertit, heic nodum in scirpo quæri? Inprimis namque citata verba disertè non referunt, de Patronis personas minus idoneas scienter præsentantibus sermonem, ac quæstionem esse. Cùm ergo ex-

non habet, vel quia personæ minus idoneæ vobis præsentantur, vel aliâ de causâ de Jure personas non poteritis instituere in Ecclesiis ap. ces. ponatis œconomos, qui debeant Ecclesiarum fructus percipere, & eos aut in personarum utilitatem expendere, aut futuris personis eos fideliter reservare.

expediat concordare jura juribus, & eorum correctiones, si sustineri valeant, evitare; (g) adductus textus de Patronis ignoranter indignum præsentantibus exponendus venit, ne alioqui plura offendantur Capitula, quæ enuntiant, Patronum jure pro eâ vice privari, si indignum sciens præsentaverit. (h) Equidem non inficior, Capitula hæc de Ecclesiasticis, sive eligentibus, sive præsentantibus loqui. Iccirco tamen ea ad solos ecclesiasticos Patronos restringenda esse jure negavero. Tum enim Canones non prohibent, Patronos indignum præsentantes ideo jure privari, quia Ecclesiastici existunt, sed quia non idoneum scientes præsentarunt. Præ cæteris omnibus notatu dignum est INNOCENTII III (i) effatum: *Nisi prædictæ personæ intra tempus Lateranensis Concilii*

E 2

ciliū

(g) *Cap. XXIX. de Elect. in 6.*

(h) *Cap. II. X. de Postulat. Cap. VII. §. ult. Cap. XX. Cap. XXIII. Cap. XXV. Cap. XL. §. ult. Cap. LIII. & Cap. LVII. X. & Cap. XXXVII. de Elect. in 6.*

(i) *in Cap. II. X. de supplen. negligent.*

cilii constitutum, ad vacantes Ecclesias tibi personas idoneas præsenterint, ex tunc tibi liceat, appellatione remotâ, eisdem ordinare Rectores, qui eis præsesse noverint, & prodesse; ita tamen, quod ex hoc nullum Patronis præjudicium generetur. Nulla heic de qualitate Patroni mentio, nulla distinctio, sed indefinita loquutio, ac generalis decisio deprompta ex Lateranensi Concilio. Tum etiam eadem, quæ in Patronum ecclesiasticum, pariter & in laicum stant rationes, nimirum quod Præbendæ ecclesiasticæ, seu quælibet officia non diu in suspenso manere debeant, (k) & dignum sit, ut in eo quis puniatur, in quo visus est deliquisse. (l) Adhæc si Canones ullâ ex parte dubii, ambigui, aut obscuri forent; secundum primam Juris regulam interpretationem deberent mutuari à Jure Civili, quo disertè cautum legitur: (m)

Si

(k) *Cap. II. X. de Concess. Præbend.* Conferatur VIVIANUS in *Praxi Juris Patron.* Part. II. Lib. VII. Cap. 6. num. 14.

(l) *Cap. XI. X. de Excess. Prælator.*

(m) NOVELLA CXXIII. Cap. 18. Conferatur NOVELLA CXXXI. Cap. 10.

*Si quis oratorii domum fabricaverit, & voluerit in eâ Clericos ordinare aut ipse, aut ejus hæredes : si expensas ipsis Clericis ministrant, & dignos denominant, denominatos ordinari. Si verò, qui ab iis eliguntur, tanquam indignos prohibent sacræ regulæ ordinari : tunc sanctissimus Episcopus, quoscunque putaverit meliores, ordinari procuret. Deinde ALEXANDER III, quò ad eum revertamur, loquitur de personis minus idoneis. Jam verò vocabulum illud : *Minus*, licèt & pro simplici negatione ponatur, & ad nihilum referatur; (n) propriè tamen, ùt ALCIATUS (o) observat, comparativi naturam servat,*

&

(n) ULPIANUS in L. 7. §. 2. ff. de tribut. action. perhibet : *Minus autem tribuere videtur, etiamsi nihil tributum sit.* Idem porro ULPIANUS in L. 32. ff. de V. S. ait : *Minus solutum intelligitur, etiamsi nihil esset solutum.*

(o) in Comment. ad L. 150. ff. de V. S. Sic in L. 3. §. 12. ff. de itinere, actûque priv. legimus : *Corrupto enim itinere minus commodè frui, aut agi potest.* Sic pariter in L. 5. §. 10. ff. de rebus eorum, qui

E 3

sub

& positivo confertur, & de eâdem specie intelligitur. Atque ita etiam dictio: *Minus* heic, & consequenter non de personis planè inhabilibus, sed iis, quarumabilitas atque aptitudo vel probatione, ac decisione, vel quodam temporis intervallo, vel dispensatione præviè impetrandâ adhucdum eget, intelligenda, atque exponenda venit: siquidem casu, quo simpliciter, seu planè indignus præsentatus fuerit, Episcopus lapso tempore statim de Beneficio providere potest, nec curare haber, ut Oeconomus, sive Administrator constituatur, qui Ecclesiæ, aut vacantis Beneficii fructus colligat, eósque in Ecclesiæ utilitatem expendat, aut futuris personis reservet. Quod si verò planè non idoneus currente adhuc tempore præsentatus fuerit, Episcopus casu, quo Patrono laico variare, dignúmque substituere liceret, Oeconomum haud ponere posset, sed lapsus

sub tut. invenire est: Si sit alia possessio minor, vel minus utilior pupillo: magis eam jubere distrahi, quàm majorem, & utilio rem.

sum temporis attendere deberet, æquè ac si Patronus nondum præsentasset. Inde discant Canonistæ, quàm parum Pontifex heic quæstionem attigerit, an Laicus, qui indignum sciens præsentavit, dignum addere, seu substituere valeat, (p) Nos interim haud curamus VAN ESPEN, (q) qui de hodierno usu, ac praxi testari videtur, præsertim cum non solum plures recentiores dissentiant, sed & ipse BARBOSA (r) diversas Doctorum sententias esse fateatur.

§. 18.

(p) Longe rectius itaque VIVIANUS in *Ration. Jur. Pontif. Lib. I. Tit. 31. in Cap. 4. X. de off. Jud. ord.* & GONZALEZ in *Comment. ad Cap. IV. num. 7. X. de off. Jud. ord.* concludunt, Pontificem de casu loquutum esse, quo ordinatio ex justâ causâ differri debet.

(q) in *Jur. Eccles. Univ. Part. II. Tit. XXV. Cap. 5. §. 24.*

(r) in *Collectan. Tom. II. Lib. III. Tit. XXXVIII. Cap. 24. num. 5.* Hac fortè de causa BARBOSA licitum credidit, sibi met ipsi contradicere. Nam de *Off. & Potest. Episc. Part. III. Alleg. 72. num.*

§. 18.

Advertendum dicit BARBOSA, (s) quod præsentans inhabilem sub conditione imperandi dispensationem non privetur pro eâ vice facultate præsentandi, si durante quadrimestri dispensatione per indignum non obtentâ de novo saltem cumulando alium præsentaverit.

§. 19.

105. *in Fur. Eccles. Univ. Lib. III. Cap. XII. num. 176. & in Collectan. Tom. I. Lib. I. Tit. XXXI. Cap. 4. num. 2.* scribit, quod Patronus laicus præsentans minus idoneum, si est intra quadrimestre tempus, poterit alium idoneum præsentare. Contra in *Collectan. Tom. I. Lib. I. Tit. VI. Cap. 7. num. 36.* asserit: Si autem præsentantes sint Patroni laici, pro eâ tantum vice præsentandi jure privantur, si indignum scienter præsentaverint. Sic etiam grandes quandoque suos patiuntur manes.

(s) *de Off. & Potest. Episc. Part. III. Alleg. 72. num. 107.*

§. 19.

Porro Patronus jure præsentandi pro vice eâ privatur, si præsentandum quidem elegerit, ac deputaverit, sed Superiori institueri habenti intra præscriptum tempus actualiter haud præsentaverit. (t) Præsentationis enim verbum [ita VAN ESPEN (u)] refertur ad alium, sive sonat aliquem alteri præsentari. Unde ordinarius meritò dicitur terminus ipsius præsentationis. Neque dicenda est præsentatio, antequam sit facta Superiori, sed simplex tantum præparatio. Unde in Jure paria sunt, nullatenus præsentare, ac nominare, sed nominationem intra statutum tempus Superiori non exhibere. (x) Ad impediendam tamen privationem sufficit exhibitio instrumenti electionis, seu no-

E 5

mi-

(t) VIVIANUS *in Praxi Juris Patron. Part. II. Lib. VII. Cap. 4. num. 31.*

(u) *in Jur. Eccles. Univ. Part. II. Tit. XXV. Cap. 5. §. 32.*

(x) PITONIUS *de Controv. Patron. Tom. I. Alleg. 22. num. 4.*

minationis coram Superiore, five illo, cui
jus instituendi competit, etiamsi de eo du-
bitari contingeret. (y)

§. 20.

Similiter casu, quo institutio ad Ordina-
rium spectat, Patronus contra coram infe-
riore præsentat, lapso tempore Patronus de
novo præsentare nequit, sed jure suo pro eâ
vice cadit; quia, cum Ordinarius jure com-
muni jus, & auctoritatem instituendi ha-
beat, juris communis ignorantia Patronum
non excusabit. Unde suâ sponte fuit, Pa-
tronum lapso etiam tempore præsentare
posse, si per errorem coram Ordinario in
casu, quo coram alio inferiore jus instituen-
di five ex privilegio, five ex aliâ causâ ha-
bente præsentare debebat, intra tempus præ-
sentaverit, siquidem nemo privatorum jura
scire tenetur. (z)

§. 21.

(y) PITONIUS *cit. Tract. Tom. II. Alleg.*
78. num. 13.

(z) VIVIANUS *in Praxi Juris Patron.*
Part. II. Lib. VII. Cap. 6. num. 1. & seq.

§. 21.

Cæterum haud parum allucinatur LEU-
RENIUS (a) adnotans, *dicta de tempore*
concesso ad præsentandum intelligenda tantum
esse quoad Beneficia simplicia, & secus esse de
curatis, & parochialibus, siquidem Patronos,
sive Laici, sive Ecclesiastici; sive Seculares,
sive Regulares sint, habentes jus præsentandi
ad Parochias patronatas teneri intra 20 dies
à die verisimilis notitiæ vacationis Capellanos
præsentare juxta Constitutionem Pii V. Uti-
que juxta parochialis Ecclesiæ providendæ
formam, quam PIUS V. (b) ampliavit, seu
potius declaravit, indicendus est concursus
mediante affixione edicti in ipsâ Ecclesiâ pa-
rochiali, & in loco solito residentiæ Episco-
pi, ejusque tribunalis, ut statuto termino, qui
non debet esse minus decem dierum, pro-
rogari tamen pluries, dummodo terminus
viginti dierum haud excedatur; potest, con-
cur-

(a) *in Foro Benef. Part. II. Sect. I. Cap. II.*

Quæst. 135. num. 3.

(b) *Constit. XLVII.*

currere volentes certo loco, certoque die, vel horâ compareant, séque examini, ac concursui fistant. (c) Verùm annon sacra Congregatio Concilii in unâ Tiburtinâ vigesima octava Aprilis MDCXXIX censuit, (d) *eveniente vacatione Ecclesiæ Parochialis posse Episcopum intra quatuor, vel sex menses respectivè à die vacationis apponere edictum pro concursu dictæ Parochialis?* Porro quem latet, præscriptam concursûs formam haud servari debere, si Jus Patronatûs laicale, (e) vel

(c) Cardinalis DE LUCA in *Annotat. pract. ad sacr. Concil. Trident. Disc. XXXII. num. 2.*

(d) BARBOSA de Off. & Potest. Paroch. Part. I. Cap. 2 num. 40. & in *Collectan. in Concil. Trid. Sess. XXIV. Cap. 18. num. 58.*

(e) Tunc enim præsentatus à Patrono examinari, & si idoneus repertus fuerit, admitti debet: *Concil. Trid. Sess. XXIV. de Reformat. Cap. 18.* Conferatur BARBOSA de Off. & Potestat. Episc. Part. III. Alleg. 60. num. 18. & de Off. & Potest. Paroch. Part. I. Cap. 2. num. 129.

vel mixtum sit, (f) aut saltem origine totum laicale fuerit? (g) Quem latet, Dignitates, Canonicatus, aliâque Beneficia, quibus Ecclesia parochialis accessoriè unita est, concursui haud subiacere? (h) Quem latet, Vicarias perpetuas Parochiæ unitas concursu non conferri, sed solùm ad nominationem, seu

(f) Etenim Jus Patronatûs mixtum, licet quoad privilegia, & commoda dicatur Ecclesiasticum, quoad derogationem tamen censetur laicale. VIVIANUS in *Prax. Juris Patron. Part. II. Lib. VII. Cap. 1. num. 13.* potiùsque hac in parte naturam laicalis habet: Cardinalis DE LUCA cit. *Disc. XXXII. num. 31.* Conferatur BARBOSA de *Off. & Potestat. Paroch. Part. 1. Cap. 2. num. 126.* & in *Collectan. in Concil. Trid. Sess. XXIV. Cap. 18. num. 144.*

(g) BARBOSA cit. *Cap. 18. num. 148.*

(h) Tunc provisio namque regulatur à naturâ Beneficii principalis. Cardinalis DE LUCA cit. *Disc. XXXII. num. 32.* Conferatur BARBOSA cit. *Cap. 18. num. 14. & 15.* & GONZALEZ sup. *Reg. VIII. Cancell. Gloss. V. §. 7. num. 13.* qui sacram Concilii Congregationem ita censuisse refert.

ſeu præſentationem illius, cujus Dignitati,
vel Beneficio parochialis unita eſt, atque an-
nexa? (i) Tandem etiam PII V. Constitu-
tio *in conferendis* locum non habet, niſi in
his Diceceſibus, in quibus Synodus co-
acta, & juxta formam hujus Decreti
Examinatores fuerunt de-
putati. (k)

CA-

(i) *Volumus inſuper* (ſunt verba PII V. in
Conſtitutione: *Ad exequendum Paſtor-
alis officii debitum.* ſub dat. Kalend. Nov.
MDLXVII.) *Et ita mandamus, quod*
*dicti Vicarii perpetui ad liberam Ordina-
riorum electionem, ſeu ad nominationem*
*illorum, in quorum Eccleſiis unitis po-
nentur, cum ipſorum Ordinariorum, ſeu*
*eorum Vicariorum, prævio examine, ap-
probatione deputentur.* Conferatur lau-
datus GONZALEZ *cit. Gloſſ. V. §. 3.*
num. 48. Et ſeq.

(k) BARBOSA *cit. Cap. 18. num. 89.*

CAPUT III.

DE

Pluribus Patronis discrepantibus.

SUMMARIA.

- §. 1. *De modo, quo Jus Patronatûs pluribus competere potest.*
- §. 2. *De pluribus collectivè discrepantibus.*
- §. 3. *De pluribus divisim discrepantibus.*
- §. 4. *Si major pars indignum sciens præsentaverit, minor verò dignum, à minori parte præsentatus est instituendus.*
- §. 5. *De paritate vocum, & meritorum.*
- §. 6. *De duobus discrepantibus.*
- §. 7. *De Patronis discrepantibus, quorum uni Jus Patronatûs divisim, ac reliquis collectivè competit.*
- §. 8. *De Episcopo, & Capitulo discrepantibus.*
- §. 9. *De paritate vocum uni, cui Jus Patronatûs divisim competit, accedentium.*
- §. 10. *De Posthumo.*
- §. 11. *De Tutore, & pupillo discrepantibus.*
- §. 12. *De minore, & curatore discrepantibus.*
- §. 13. *De Patrono, & Procuratore præsentantibus.*

§. 14.

- §. 14. *De pluribus Procuratoribus ab uno Patrono ad præsentandum constitutis.*
 §. 15. *De Collatione duobus à diversis eodem die factâ.*
 §. 16. *De mare, & fœminâ discrepantibus.*
 §. 17. 18. 19. 20. 21. 22. & 23. *De marito, & uxore discrepantibus.*
 §. 24. *De Herede fiduciario, & Fideicommissario discrepantibus.*
 §. 25. *De Domino directo, atque utili discrepantibus.*
 §. 26. *De Proprietario, atque Usufructuario discrepantibus.*
 §. 27. *De Domino, & Possessore discrepantibus.*
-

§. 1.

Noto notius est, Jus Patronatûs competere posse pluribus, ut uni Corpori, five Universitati æquè, ac pluribus, ut singulis, seu divisim.

§. 2.

Si Jus Patronatûs pluribus, ut uni Corpori, veluti Academiae, Senatui, vel Capitulo acquisitum fuerit, & in plures partes præsentantium vota se diviserint; ille præficiatur

tur Ecclesiæ, qui majoribus juvatur meritis (l) & eligitur, & probatur assensu plurimorum (m) intuitu, seu respectu totius
Cor.

(l) *Cap. III. X. de Jur. Patron.*

(m) Heic FAGNANUS *in Comment. in Cap. III. num. 15. X. de Jure Patron.*

notat: "Ad hoc, ut præsentatus in dis-
,, cordiâ Patronorum sit præferendus,
,, duo videri necessaria, videlicet, ut
,, sit dignior, & habeat plures voces,
,, & ita videtur innuere hæc littera, &
,, notant Abb. Antiq. *in princ.* & Butr.
,, *in 4. notab.* Sed nihilominus com-
,, muniter tenetur sufficere, ut præsen-
,, tatus à pluribus sit idoneus, licet alius
,, sit dignior, atque ita sufficit major
,, pars, licet illa non sit sanior, & fit
,, comparatio numeri ad numerum,
,, non autem zeli ad zelum, aut meriti
,, ad meritum, ut hinc firmat Glossa."

Consentiunt BARBOSA *de Off. & Po-
test. Episc. Part. III. Alleg. 72. num. 199.*

*& de Canonic. & Dignit. Cap. XXXVIII.
num. 8.* VIVIANUS *in Prax. Juris*

*Patronat. Part. II. Lib. XII. Cap. 8.
num. 11.* GONZALEZ *in Comment. ad*

Cap. III. X. de Jur. Patron. Nos ni in-

Corporis (n) legitimè convocati. (o)

§. 3.

convenientia, quæ ex investigatione sanioris partis oriri possunt, displicerent, in alias partes iremus, siquidem contrarium de Jure verius. Rationes invenire est apud VAN ESPEN in *Jur. Eccles. Univ. Part. II. Tit. XXI. Cap. 3. §. 33. & 34.* CIRONIUM in *Paratitl. in Decret. Lib. I. Tit. 6. p. m. 23.* GONZALEZ in *Comment. ad Cap. LVII. X. de Electione, & ad Cap. I. X. De his, quæ fiunt à major. & BARBOSAM in Collectan. in Concil. Trid. Sess. XXV. Cap. 6. num. 18.*

(n) *Cap. LVII. X. de Elect. & Cap. I. X. de his, quæ fiunt à majori part.*

(o) Etenim dum præsentatio ad plures, ut Collegium, seu Corpus spectat; præcedit præsentationem faciendam Ordinario quædam species electionis personæ præsentandæ: in quâ electione ea, quæ in electione collativâ Canones observari præcipiunt, quoque ferè observanda sunt. VAN ESPEN in *Jur. Eccles. Univ. Part. II. Tit. XXV. Cap. 5. §. 38.* Hinc & præsentatio simoniaca per unum facta præjudicat aliis; quia
tunc

§. 3.

Quando contra Jus Patronatûs ad plures
ut singulos, seu divisim spectat, neque aliud
statutum, aut consuetudo in contrarium vi-
get; expeditum est, quemlibet separatim,
seu figillatim præsentare posse, aliis nec vo-
catis, nec requisitis. (p) Pluribus itaque
discrepantibus sufficit major pars respectu
aliarum partium: ita ut existentibus decem
Patronis, quorum quinque Cajum, tres Ti-
tium, & duo Sempronium præsentarunt,
Cajus à quinque, ut majoribus præsentatus
præferatur. (q)

§. 4.

tunc est unica præsentatio. VALLEN-
SIS in *Paratitl. Decret. Lib. III. Tit. 38.*
§. 5. num. 5. Conferatur FARGNA in
Commentat. de Jure Patron. Part. II. Can.
III. Cas. 2. num. 2.

(p) ALOYSIUS RICCIUS in *Praxi Rer.*
Fori Eccles. Dec. 177. CANISIUS in
Comment. in Cap. I. num. 10. X. de Jur.
Patron. VALLENSIS cit. num. 5.

(q) FAGNANUS in *Comment. in Cap. III.*
num. 13. X. de Jur. Patron. VIVIA-

§. 4.

Nisi tamen major pars sciens indignum, & minor pars dignum præsentet. Tum enim major pars privatur jure suo, quod eorum ad minorem partem, siue ejus præsentatum devolvitur. (r) Equidem BARBOSA (s) declarat, hoc procedere, si præsentatio fiat à pluribus Patronis, ut singulis, non autem à Collegio, vel Universitate. Interim vereor, ne laudatus Doctor sibimet ipsi parum constet. Alibi namque, & quidem repetitis vicibus docet: (t) *Pars major*
scilicet

NUS in Rational. Jur. Pontif. Lib. III. Tit. 38. in Cap. 3. X. de Jur. Patron. REIFFENSTUEL in Jur. Canon. Univ. Tom. III. Lib. III. Tit. 38. §. 4. num. 92.

(r) *GONZALEZ in Comment. ad Cap. III. X. de Jur. Patron. PITONIUS de Contr. Patron. Tom. II. Alleg. 81. num. 12. & seq. BARBOSA de Off. & Potestat. Episc. Part. III. Alleg. 72. num. 199.*

(s) *in Collectan. Tom. II. Lib. III. Tit. XXX. VIII. Cap. 3. num. 4.*

(t) *in Collectan. Lib. I. Tit. VI. Cap. 22. num. 1. Cap. 23. num. 1. & Cap. 53. num. 1.*

si in eodem scrutinio eligit indignum, & minor pars dignum, valet electio minoris partis, quia major pars eligendo indignum privatur pro illâ vice potestate eligendi, & devolvitur ad minorem. Ita quoque Canonibus (u) cautum legimus. Unde & Jure optimo maximo inferimus, præsentatum à minori parte instituendum fore casu, quo major pars Corporis, sive Universitatis indignum sciens præsentavit: siquidem neminem, nisi Juris Canonici planè inscium fugit, jus eligendi pluribus non divisim, sed collectivè competere. Quod ergo juris est in electione, illud quoque in præsentatione obtinere debet; maximè cum præsentatio, quæ à pluribus collectivè, sive ut Universitate peragitur, electioni assimiletur.

F 3

§. 5.

(u) *Cap. XXII. Cap. XXIII. Cap. XL. & Cap. LIII. X. de Electione.* Hinc & displicet distinctio, quæ placet FARGNÆ in *Commentat. de Jure Patron. Part. II. Can. III. Cas. 3. num. 6.*

§. 5.

Quod si fortè vota eligentium in duas se diviserint partes, Episcopi iudicio is alteri præferatur, qui majoribus & studiis juvatur, & meritis. (x) In paritate vocum æquè, ac meritorum contra instituens, sive institutor optare, sicque gratificari poterit. (y)

§. 6.

Idem & dictum esto de casu, quo Jus Patronatûs competit tantum duobus, quorum uterque alium præsentat. (z)

§. 7.

(x) *C. ult. Distinct. 63.* Haud moror itaque FAGNANUM in *Commentat. in Cap. XXIV. num. 20. & seqq. X. de Fur. Patron.* claro textui contravenientem.

(y) *Cap. XXIV. X. de Fur. Patron.* Conferatur BARBOSA cit. *Alleg. 72. num. 199. & in Collectan. Tom. II. Lib. III. Tit. XXXVIII. Cap. 24. num. 8.*

(z) VAN ESPEN in *Fur. Eccles. Univ. Part. II. Tit. XXV. Cap. 5. §. 40.*

§. 7.

Quandoque tamen evenit, quod Jus Patronatûs uni divisim, reliquis verò collectivè competat. Sic possunt existere duo Patroni, quorum unus mortuus plures reliquit heredes. Sic quoque potest disponi, ut Rector, & Parochiani cujusdam Ecclesiæ ad Capellaniam; five aliud Beneficium præsentent. Tunc duæ considerantur voces, quarum unam hic, aliam verò illi habent. De pluribus unius Patroni heredibus CLEMENS V. (a) disertè statuit: *Plures ab uno ex Patronis Ecclesiæ relictæ heredes vocem duntaxat unius habebunt in præsentatione Rectoris.* Tum quia omnis numerus eorum, qui in locum alicujus substituuntur, pro singulari personâ est habendus. (b) Tum quia nemo plus commodi heredi suo relinquit, quam ipse habuit. (c) Quoad alterum casum tacentibus

F 4

bus

(a) *Clement. II. de Jur. Patron.*

(b) *L. 56. ff. de condic. & demonstr.*

(c) *L. 120. ff. de R. I. Conferatur JACOBUS GOTHOFREDUS in Comment. ad L. 54. de R. I.*

bus Canonibus Leges civiles (d) loquuntur, plures personas nomine colectivo vocatas unius vicem gerere, atque unius loco haberi. Hinc si unus Patronus alium, atque alterius Patroni mortui plures heredes, aut Rector Ecclesiæ alium, atque alium Parochiani omnes præsentaverint, pares numerabuntur voces. (e) Quod si quidam, non tamen major

(d) *L. 7. n. de usufruct. accresc. L. 13. in princ. & L. 59. §. 2. n. de hered. institut. L. 9. n. de vulg. & pup. substit. & L. ult. Cod. de impub. & aliis substitut.*

(e) *Αμεθοδος*, sive à viâ, rationéque docendi, & discendi abhorrens est cum RICCIO *in Praxi Rer. Fori Eccles. Dec. 210. num. 269.* VIVIANUS *in Praxi Juris Patron. Part. I. Lib. IV. Cap. 1. num. 62.* asserens: *Illud procedit, quando succeditur Jure hereditario, secus si alio Jure, nempe legati, vel donationis, quia tunc si donetur Jus Patronatûs familiæ, omnes de familiâ succedunt in capita, & non in stirpes.* Fac Riccium seu legasse, seu donasse Jus Patronatûs familiæ Vivianæ ex tribus personis, nimirum Aloyfio, Juliano, ac Joanne Baptistâ constante. Ne

jor pars eorum, quibus Jus Patronatûs collectivè competit, uni Jure Patronatûs divisim gaudenti accedant, ab iis præsentatum esse præferendum, atque instituendum GONZALEZ (f) cum pluribus aliis defendit. Contrarium tamen Rota resolvit, de cujus resolutionis veritate BARBOSA (g) tantum dubitat, ut subdere haud vereatur: *Nisi esset Rotæ auctoritas, à contrariâ resolutione discedere non auderem.* Itane verò? Ego me

F 5

her-

Nemo inficiabitur, quin quilibet eorum separatim præsentare valeat. Ast fac porro Aloysium tribus, Julianum quatuor, ac Joannem Baptistam quinque liberis relictis decessisse. Num singuli quoad Jus Patronatûs in capita succedent? Definiat ita RICCIUS, definiat VIVIANUS, definiat Rota Romana. Ego datæ regulæ insistens cum CLEMENTE V, pronuntio: Plures ab uno ex Patronis Ecclesiæ relictæ heredes vocem duntaxat unius habebunt in præsentatione Rectoris.

(f) *in Comment. ad Cap. III. X. de Jur. Patron.*

(g) *de Off. & Potest. Episc. Part. III. Alleg. 72. num. 199.*

hercule nullum dubitandi invenio locum. Inprimis SCAEVOLA (h) docet: *Quod major pars Curiae effecit, pro eo habetur, ac si omnes egerint.* Dein ULPIANUS (i) perhibet: *Refertur ad universos, quod publicè fit per majorem partem.* Porro Imperatores ARCADIUS, & HONORIUS (k) statuunt: *No-*

(h) L. 19. II. ad municipal. Conferatur FABER in Rational. in L. 3. lit. b. II. *Quod cujuscumque univers.*

(i) L. 160. §. 1. II. de R. I. Conferatur JACOBUS GOTHOFREDUS in Comment. ad cit. §. 1.

(k) in L. 45. Cod. de Decurion. Apprimè ad rem QUINCTILIANUS Declamat. 175. perorat: *Quid si duo ignominiam pronuntiarent, duo exilium, duo mortem, unus (ut plerumque evenit, taceret? Sinè dubio pares essent sententiae. Si ergo detractò uno, pares essent; adjectò non sunt Superiores? Simillimè PLINIUS Lib. VI. Epist. 18. scribit: Singulos enim integrâ re (id est, ut CATANÆUS Not. 3. interpretatur, nondum decreto Senatus Consulto) dissentire fas est, peracta, quod pluribus placuisset, cunctis tenendum.* Tandem SYMMA-

Nominationum forma vacillare non debet, si omnes, qui albo Curiae detinentur, adesse non possunt: ne paucorum absentia, sive necessaria, sive fortuita debilitet, quod à maiore parte ordinis salubriter fuerit constitutum: cum duae partes ordinis in urbe positae totius Curiae instar exhibeant. Si igitur actum à maiori parte perinde habeatur, ac si ab omnibus, atque universis gestum foret, consequitur minorem partem nequidem accedere posse, & si accedat, nihil omnino agere; siquidem vox minoris partis includitur, continetur, ac comprehenditur in voce maioris partis, quippe quae (ut Cardinalis DE LUCA (1) loquitur) ad se attrahit minorem, eamque suffocat, sive absorbet, perinde ac si omnes in idem concurrissent.

§. 8.

MACHUS Lib. IV. Epist. 27. testatur: Facit autem Lex curiae nostrae, ut maioris apud me numeri antistat authoritas.

(1) *in Theat. Verit. & Justit. Tom. I. Tract. II. de Fur. Patron. Disc. 61. num. 20. Conferatur FARGNA in Comment. de Fure Patron. Part. II. Can. IX. X. XI. Cas. 8. num. 15.*

§. 8.

Unde ulterius cum laudato Cardinali DE LUCA (m) deducimus, quod, ut in vocibus Corporum Politicorum, sive Universitatum collegiativè explicandis, sive agatur de Jure conferendi, sive de Jure præsentandi, vel quocunque alio actu, integra vox constituitur à majori congregatorum parte, quæ absorbet, ac suffocat minorem, perinde ac si ista non intervenisset Capitulo, seu Collegio, quod totum ab eâ majori parte constitui, seu repræsentari dicitur; ita per necessariam sequelam adhæsiō minoris partis Capituli, quæ voci Episcopi accedit, nullam omnino considerationem mereatur.

§. 9.

Indubitata quidem est, quam BOEHMERUS (n) suppeditat, limitatio: *Nisi forsanz*
ex

(m) *in Theat. Verit. & Justit. Tom. I. Tract. I. de Benefic. Disc. 30. num. 9.*

(n) *in Jur. Eccles. Protestant. Tom. II. Lib. III. Tit. II. § II.*

ex accidente Episcopus duo vota habeat, alterum tanquam Episcopus, & alterum tanquam Canonicus, & ita inter ipsos Canonicos paria vota ferentes, majora efficere possit. Dum namque hocce casu tanta (ut Cardinalis DE LUCA (o) effert) Episcopi vox est, quanta cujuslibet Canonici, seu Capitularis; Episcopus tanquam Canonicus accedens haud parem, sed majorem partem reddet. Ast quid si Episcopi tanquam Canonici vox paritatem inducat, vel plures, ad quos Jus Patronatûs collectivè spectat, in duas partes eant, atque una pars illi, cujus Jus Patronatûs divisim competit, accedat? Supra jamtum didicimus, præsentationes à pluribus in duas partes divisas factas à Canonibus neque irritari, neque reprobari, sed sustineri, atque ita ratihaberi, ut instituere habens vel meritis digniorem præferre debeat, vel paribus meritis gratificari valeat. Cum ergo dimidiata vox subsistat, atque operetur, quid aliud sequi necessum est, quàm eum, qui unâ totâ voce, atque (ut GELLIUS
(p)

(o) *cit. Disc. 30. num. 10.*

(p) loqui docet) dimidio alterius vocis dī-
tescit, nonnisi dimidium vocis dimidiatæ
numeranti præferendum esse; quippe cum
una tota vox, ac validum, proindēque nu-
merandum alterius vocis dimidium mayo-
rem constituent partem.

§. 10.

Ubi alter Patronorum duos liberos, alter
contra posthumum reliquit, num posthu-
mus veniet numerandus? Noluerunt vete-
res (ita subtilis NOODT [q]) negligi spem
nascituri hominis, arbitrati, id non finire
finem humanæ conjunctionis, ad cuius tu-
telam pertinet, qui se tueri nequit homo.
Hinc & PAULUS (r) inquit: *Qui in utero*
est,

(p) *Noct. Attic. Lib. III. Cap. 14.* ita disse-
rens: Dimidiatum est quasi dismedia-
tum, & in partes duas pares divisum.
Dimidiatum ergo nisi ipsum, quod divi-
sum est, dici haud convenit. Dimidium
verò non est, quod ipsum dimidiatum est,
sed quæ ex dimidiato pars altera est.

(q) *Oper. omn. Tom. II. in Commentat. ad*
Lib. I. Tit. V. de Statu Hominum.

(r) *in L. 7. n. de stat. hom.*

est, perinde, ac si in rebus humanis esset, custoditur, quotiens de commodis ipsius partus quæritur: quamquam alii, antequam nascatur, nequaquam profit. Hinc & JULIANUS (s) tradit: Qui in utero sunt, in toto pene Jure civili intelliguntur in rerum naturâ esse. Idem JULIANUS (t) porro docet: Is, cui ita legatum est, Quandoque liberos habuerit, si prægnante uxore relictâ decesserit, intelligitur expletâ condicione decessisse, & legatum valere: si tamen posthumus natus fuerit: Hisce conformiter deficiente tutelâ testamentariâ matris, cui Jure novo tutela legitima defertur, erit præsentare, ac voces sive pares, sive majores constituere: ita ut sequuta institutio valeat, licet etiam post mulier abortum faciat. Teste enim PAULO (u) non est novum, ut quæ semel utiliter constituta sunt, durent, licet ille casus extiterit, à quo initium capere non potuerunt. Id quod semper obtinet, ubi actus fuit

(s) in L. 26. II. eod.

(t) in L. 18. II. Quando dies legat.

(u) in L. 85. §. 1. II. de R. I.

fuit perfectus, & consummatus, rectéque constitutus. (x)

§. 11.

Ante jamtum demonstratum (y) ivimus, secundum Jura tutorem præsentare, non autem pupillum. Quocirca heic, missa facimus, quæ de tutore, ac pupillo præsentantibus, & discrepantibus Canonistæ (z) invitâ Minervâ scribunt.

§. 12.

Quantumvis secundum generalem Germaniæ consuetudinem, ac præcipue Jura sacri Ro.

(x) FABER *in Rational. ad L. 8. π. De his, qui sui, vel alien.* & JACOBUS GOTHOFREDUS *in Comment. ad L. 85. §. 1. v. Quomodo igitur hæc. π. de R. I.*

(y) *Cap. II. §. 9. & 10.*

(z) Inter plures VIVIANUS *in Praxi Juris Patron. Part. II. Lib. XII. Cap. 9. num. 37. & seqq.* FARGNA *in Commentat. de Jure Patron. Part. II. Can. XXI. Cas. 2. num. 10.*

Romani Imperii (a) non tantum Curator invito minori detur; verum etiam ferè omnis tutelam inter, & curam differentia sublata videatur, confusis tutelæ, curæque juri- bus, ac tutela, sive cura ad majorennitatem usque continuanda, sine ulla interruptione, aut mutatione personarum; (b) nihilominus tamen haud Curatorem, sed minorem præsentare, ac per consequens præsentationem à minore factam prævalere definimus. Etenim de Jure Canonico minor in causis spiri- tualibus, ac beneficialibus pro majori habe- tur. (c) Proin, cum heic in materiâ benefi- ciali

(a) Reformation guter Policen zu Augs- burg 1548 aufgericht. tit. Von der Pupillen, und Minderjährigen 2c. Po- lichen-Ordnung zu Frankfurt 1577 ge- bessert. tit. XXXII.

(b) VOET *in Comment. ad Π. Tom. II. Lib. XXVII. Tit. 10. num. 1.* STRYCK *in Usu moderno Pand. Lib. XXVI. Tit. 1. §. 6. & 7.* HEINECCIUS *in Elem. Jur. Germ. Tom. 1. Lib. I. Tit. 15. §. 362.* BARTHIUS *Centur. VI. Diff. 568.*

(c) *Cap. III. X. de ætate, & qualit. Cap. XIV. X. de restit. spol. & Cap. ult. de Judic. in*

ciali versemur, ut Jus Canonicum servemus, ac sequamur, necessum est. (d)

§. 13.

Mandatum, re adhuc integrâ, etiam absque causâ revocari posse indubitati juris (e) est. Proin quando Procurator nondum præsentavit, Patronus Ecclesiasticus præsentare, atque ita præsentando (f) mandatum revocare poterit. Patronus laicus contrâ revocatione propriè haud indiget. Nam uti ipse usque adeò Procurator, ni limitatam tantùm potestatem habeat, secundùm Canonistas

6. Conferatur BARBOSA *in Collectan. Tom. IV. Lib. II. Tit. I. Cap. 3. num. 2.* & GONZALEZ *in Not. in Cap. XIV. lit. i. X. de restit. spol.*

(d) VELA DE ORENNA *Tom. I. Dissert. I. num. 62.*

(e) L. 16. § 17. ff. de procur. § defensor. L. 9. ff. de curator. furios. L. 23. Cod. de procurat. § Cap. II. de procurator. in 6.

(f) Cap. VIII. de procurat. in 6. Conferatur VIVIANUS *in Rational. Jur. Pontif. Lib. I. Tit. 38. in Cap. VIII. de procurat. in 6.*

nistas (g) variare potest; ita pariter Patrono licebit, ei, quem Procurator jamtum præsentavit, alium cumulativè addere. Interim tamen revocatio Patrono laico eum in finem utilis est, ut Jus variandi salvum maneat. Porro mandatum quidem, Procuratore etiam inscio, revocari valet. Quod si autem revocatio illi, cui institutio competit, denunciata haud fuerit, præsentatio à Procuratore revocationem ignorante facta, atque ab instituyente acceptata, subsistet, ita ut Patronus ad aliam præsentationem non sit admittendus. (h)

§. 14.

(g) PITONIUS *de Contr. Patron. Tom. I. Alleg. 38. num. 13.*

(h) Si namque mandato (ut GREGORIUS IX. *in Cap. XIII. X. de procurat.* statuit) Procuratoris post litem contestatam à Domino revocato, si hoc, ignorante Judice, vel adversario, factum fuerit, judicium, quod idem quasi Procurator postmodum expertus est, ratum esse debebit: ne aliàs occultè revocando Judex, atque adversarius decipi valeant: *Cap. XXXIII. X. de rescript. L. 29. II. mandati, & C. un. Cod. de satisfando; pari-*

§. 14.

Secundùm regulam plures ab uno Procuratores quidem simul, non adjecto *in solidum* deputari valent, ita ut unus sinè altero non debeat admitti. Quoad substratam tamen materiam à BONIFACIO VIII. (i) definitum legimus: *Sanè in electionum, postulationum, provisionum, & aliorum spiritualium negotiorum causis (cùm talia Clericorum expeditionem exigere dignoscantur) volumus specialiter observari, ut, si plures Procuratores simul in eis fuerint non in solidum deputati, Iudex (ne propter eorum concursum negotia eadem intricari contingat) idoneiorem ex ipsis eligere valeat: & ille solummodo prosequatur, habeâtque, quidquid cum illo sic electo factum extiterit, plenam roboris firmitatem: nec ad prosequendum alius admittatur postmodum,*
nisi

ter & revocatio instituere habenti denuncianda erit, ne is, dum instituit, decipiatur, ac malitia, & dolus revocanti patrocinetur. Cap. 11. X. de dolo, & contum.

(i) in Cap. VI. §. ult. de procurat. in 6.

nisi prout eum, qui non occupat negotium, censuimus post occupationem factam ab alio superius admittendum. Id quod non solum de causis judicialibus, sed & extrajudicialibus, nimirum electionibus, postulationibus, ac provisionibus intelligendum esse idem BONIFACIUS VIII (k) nos hisce edocer: Si quis justo impedimento detentus in electionis negotio nequeat commodè interesse, potest nedum uni (prout dicitur in Concilio generali) sed & pluribus committere vices suas, dum tamen eorum cuilibet det in solidum potestatem : & erit tunc melior conditio occupantis. Verùm si ambo concurrant insimul, & postulent se admitti, audiri eos non expedit : quia possent vota sua dirigere in diversos, sicque res non haberet exitum, & quod ab eis hoc casu fieret, non valeret : sed is admittatur duntaxat, quem Capitulum, vel pars major elegerit : vel si concordare nequeant, is, qui primo in instrumento, vel literis procurationis extiterit nominatus. Ubi ergo plures Procuratores à Patrono laico constituti sunt,

G 3

cui-

(k) in Cap. XLVI. princ. de electione in 6.

cuilibet in solidum variare licebit; (l) quæ variatio, sive altera præsentatio est novus omnino actus, adeoque melior conditio occupantis.

§. 15.

Si à Sede Apostolicâ (sunt verba GREGORII X. [m]) vel Legato ipsius uni, & ab Ordinario alteri eodem die (n) idem Bene-

(l) Ita etiam intelligo VIVIANUM in *Praxi Juris Patron. Patron. Part. II. Lib. V. Cap. 2. num. 18.*

(m) *Cap. XXXI. de Præbendis in 6.*

(n) Dextrè GELLIUS *Noct. Attic. Lib. III. Cap. 2.* de die adnotat: " Quæri solitum
 „ est, qui noctis hora tertia, quartave,
 „ sive quâ aliâ, nati sunt, uter dies na-
 „ talis haberi, adpellarique debeat, is-
 „ ne, quem nox ea consecuta est, an,
 „ qui dies noctem consecutus. M. Var-
 „ ro in libro Rerum humanarum, quem
 „ de Diebus scripsit, *Homines*, inquit,
 „ *qui ex media nocte ad proximam me-*
 „ *diam noctem in his horis XXIII. nati*
 „ *sunt, unâ die nati dicuntur.* Quibus
 „ verbis ita, videtur, dierum observa-
 „ tio-

Beneficium (o) conferatur, nec appareat,
quæ

„ tionem divisisse, ut, qui post Solem
 „ occasum ante mediam noctem natus
 „ fit, is ei dies natalis fit, à quo die
 „ ea nox cœperit: contrà verò, qui in
 „ sex noctis horis posterioribus nascatur,
 „ tur, eo die videri natum, qui post eam
 „ noctem diluxerit. Athenienses autem
 „ aliter observare, idem VARRO in eodem
 „ libro scripsit, eósque à Sole occaso
 „ ad Solem iterum occidentem, omne
 „ id medium tempus unum diem esse,
 „ dicere. Babylonios porro aliter: à
 „ Sole enim exorto ad exortum ejusdem
 „ incipientem, totum id spatium
 „ unius diei nomine adpellare. Multos
 „ verò in terrâ Umbriâ unum, &
 „ eundem diem esse dicere, à meridie
 „ ad insequentem meridiem. *Quod*
 „ *quidem, inquit, nimis absurdum est.*
 „ *Nam, qui Kalendis horâ sextâ natus*
 „ *est apud Umbros dies ejus natalis videri*
 „ *debebit & Kalendarum dimidiarum;*
 „ *&, qui est post Kalendas dies*
 „ *ante horam ejusdem sextam.* Populum
 „ autem Romanum ita, uti Varro
 „ dixit, dies singulos adnumerare à
 „ mediâ nocte usque ad mediam proxi-

quæ collatio primo (p) facta ; erit potior
con-

„mam, multis argumentis ostenditur.”
Ita etiam PLINIUS *Histor. natural. Lib. II. Cap. 77.* testatur. Atque hoc jure adhuc hodie utimur *L. 8. II. de feriis, L. 5. II. Qui testam. fac. & L. 1. II. de manumissionibus.*

(o) Plures simul idem Beneficium habere non possunt VIVIANUS *in Rational. Jur. Pontif. Lib. III. Tit. 5. in Cap. XXXI. de præbend. in 6.* Neque etiam Beneficium dividi Beneficiorum natura patitur, quæ petit unum tantum Sacerdotem beneficiarium, *Cap. XV. X. de Præbend.* quia absurdum reputatur, ut unum corpus duo capita habeat. GONZALEZ *in Comment. in Cap. VII. num. 4. X. de Præbend.*

(p) Quando itaque collationi Ordinarii hora apposita est, non autem collationi Pontificiæ, Ordinarii collatio prævalebit, BARBOSA *de Offic. & Potest. Episc. Part. III. Alleg. 57. num. 15.* quia inter duas probationes illa prævalet, quæ certius, & magis determinatè concludit : ut si unus probat de die, alius de horâ, & quod plus est, de puncto, vel momento. CATELLIANUS COTTA *in Memorabilib. voc. Hora.*

conditio possidentis. (q) Si verò neuter possideat; is, cui sedes ipsa contulit, vel Legatus (propter conferentis ampliorem prærogativam [r]) erit alteri præferendus.

§. 16.

Risum profectò tenere nequeo, quoties apud FINCKELHAUS (s) lego: *Quæstio non inelegans hoc loci occurrit: an discordantibus heredibus masculis, & fæminis in personis*

G 5

nis

(q) Etenim in pari causâ potior est conditio possidentis *Cap. LXV. de R. I. in 6.*

(r) Decens est, ut cæteris paribus illi præ cæteris honorentur, qui habent causam à majori. *Cap. VII. X. de majoritat. & obedient.* Hinc si provisor à Papâ, & provisor ab Ordinario eodem die, eodémque momento possessionem capiant, provisor Apostolicus est præferendus. *GONZALEZ sup. Reg. VIII. Cancell. §. 3. proæm. num. 113.* Hinc etiam collatio facta ab Episcopo tanquam à majori prævalet, & facta ab ipsius Vicario, qui inferior est, submovetur, *BARBOSA in Collectan. Tom. IV. Lib. III. Tit. IV. Cap. 31. num. 3.*

(s) *de Jure Patron. Ecclesiast. Cap. VI. num. 7.*

nis Præsentandorum: Is præferendus sit, quem masculi velint, an quem fœminæ. Equidem pro ratione dubitandi in medium profertur, quod sexus virilis major dignitas, inque viris major sit providentia, circumspectio, discretio, & prudentia, ita ut hi melius nōrint providere, & ponderare, quem Ecclesiæ Ministrum præficere expediat, quàm mulieres, quæ consilio sunt invalidæ, quæque dicuntur habere cor momentaneum, atque instabile. (t) Verùm quoad præsentem casum puerilis, futilisque ratio. Etenim dum masculi alium, aliúmque fœminæ præsentant, annon is, ad quem institutio spectat, digniorem eligere, ac præferre teneatur? Ita Canones, ac Canonistæ omnes. Ergo major dignitas, providentia, circumspectio, discretio, prudentia, & quidquid ulterius virili sexui attribuere libet, superabit, non tamen, quia præsentavit, sed quia, ut decuit, operata fuit, siquidem cæteroquin instituens perscrutari, atque examinare non

(t) UNGEPAUER *in Comment. super Decretal. Lib. III. Tit. 38. num. 30.*

non haberet, quis præsentatorum magis idoneus, digniùsque sit. Ast quid si præter omnem expectationem præsentatus à masculis, ac præsentatus à fœminis pares meritis inveniantur? Annon instituere habens gratificari potest? Jure id nemo negaverit. (u) Annon ergo quæstio non tantùm non elegans, sed & hiulca est, quam heic movere amant?

§. 17.

Gravem Canonistæ inter se se habent controversiam de marito, atque uxore discrepantibus. Hæc quò plenius terminetur, nobis videntur non solum plures casus notandi, verùm etiam, monente celeberrimo LEYSERO, (x) Leges Romanæ, Jus priscum Germanicum, ac mores hodierni probè ab invicem separandi.

§. 18.

(u) VIVIANUS *in Praxi Juris Patron.*
Part. II. Lib. XII. Cap. 9. num. 39.

(x) *ad Π. Vol. V. Spec. 302. med. 1.*

§. 18.

Primus itaque casus esto, si fœmina Univerſitatem, vel, quod nullâ Lege prohibi-
tum est, (y) univerſa bona, vel prædium,
cui Jus Patronatûs annexum est, in dotem
marito dederit. Distinguere heic oportet,
num ſcilicet prædium, vel bona in dotem
æſtimato data ſint, nûmve inæſtimato. Si
æſtimato data fuerint, cum Cardinali DE
LUCA (z) pronuntiamus, totum Patrona-
tûs Jus eſſe mariti, nullûmque uxoris. Cùm
æſtimatarum enim rerum maritus plerum-
que, & nî alia conjectura capi queat, (a)
emptor, dominûsque ſit, (b) ita, ut & com-
modum ſentiat, & diſpendium ſubeat, &
periculum expectet; (c) ratione rerum emp-
tarum

(y) L. 72. ff. & L. 4. Cod. de jur. dot.

(z) in Theat. Verit. & Juſtit. Tom. I. Tract.
II. de Jur. Patron. Diſc. 62. num. 5.

(a) LEYSER ad ff. Vol. V. Spec. II. med. 10.

(b) L. 10. Cod. de jur. dot.

(c) L. un. §. 9. Cod. de rei uxor. action.

rarum maritus Jus Patronatûs adquisivit.
(d)

§. 19.

Quod si res, cui Jus Patronatûs cohære-
fcit, in dotem inæstimato data fuerit, Ca-
nonistæ, referente laudato Cardinali DE LU-
CA (e) in varias eunt partes. Alii præven-
tioni locum concedunt. Alii uxori favent,
ejusdémque præsentationem prævalere sta-
tuunt. Alii contrà pro viro stant, illique
Juris præsentandi exercitium adscribunt.
Primi omni fundamento carent, neque ho-
die inveniunt, qui applaudant. Cæteri au-
tem ferè æquis utuntur rationibus. Qui
uxoris causam orant, antestantur dominium
verum, ac naturale, quod penes uxorem
manet. (f) Qui mariti partes suscipiunt,
addu-

(d) *Cap. XIII. X. de Jur. Patron. Conferatur*
FARGNA *in Commentat. de Jure Pa-*
tron. Part. II. Can. XIV. & XV. Cas. 6.
num. 2.

(e) *cit. Disc. 62. num. 7.*

(f) *PIRHING in Jur. Canon. Method.*
Tom. III. Lib. III. Tit. 38. num. 17. &
LEU-

adducunt, sistuntque possessionem, atque utile dominium, quæ in maritum transeunt. (g) Quantumlibet & hos teste Cardinali DE LUCA (b) ipsa Rota sequatur; impræsentiarum tamen ego cum Rotâ haud rotabo. Utrique Leges Civiles (i) marito dominium addicunt. Ast quodnam? Audiamus GERARDUM NOODT (k) pro more suo eleganter differentem: "Qualecumque tamen
 „ sit hoc mariti dominium, rectè monet
 „ Justinianus *L. 30. C. b. t.* tantum Legum
 „ subtilitate æstimari; constante præsertim
 „ matrimonio, & ferè tum quantum ad Jus
 „ dotem pleniore potestate administrandi,
 „ emolumentum percipiendi gratiâ. At ideo
 rei

LEURENIUS *in Foro Benefic. Part. II. Sect. I. Cap. I. Quæst. 73. num. 4.*

(g) BARBOSA *in Fur. Eccles. Univ. Lib. III. Cap. XII. num. 223.* & UNGEPAUER *in Comment. super Decretal. Lib. III. Tit. 38. num. 31.*

(h) *cit. Disc. 62. num. 9.*

(i) *L. 75. II. de jur. dot. L. 13. §. 2. II. de fundo dotal. & L. 9. Cod. de rei vindicat.*

(k) *Oper. omn. Tom. II. in Comment. ad Lib. XXIII. Tit. III. de Fur. dot. p. m. 388.*

„ rei veritas deleta, vel confusa non est.
„ Imò, ait, res dotales ab initio uxoris fuisse,
„ & naturaliter, id est, vi ipsâ ejus per-
„ mansisse. Nec aliud voluere Veteres:
„ dotem dicentes proprium mulieris patri-
„ monium *L. 3. §. 5. D. de minoribus.* item
„ esse in bonis ejus *L. 4. D. de collat. bonor.*
„ si spectemus ad effectus, quibus illi solent
„ res æstimare, neglectâ subtilitate inani.
„ Primum constat, servos dotales, quidquid
„ adquirunt, mulieri adquirere, non mari-
„ to: præterquam ex operis suis, aut ex re
„ mariti *L. 19. §. 1. D. de pecul. L. 65. D. h. t.*
„ non aliâ ratione, quàm quod maritus ha-
„ betur servi dotalis dominus, quatenus
„ fructus percipit: ultra mulieris jus est.
„ Ab eâdem causâ maritus arbores, si quas
„ in fundo dotali cædat, non facit suas, nisi
„ sunt in fructu: quales sunt cæduæ, sive
„ cremiales. Cæteræ non habentur in fru-
„ ctu, magis sunt accessiones fundi, eoque
„ mulieris *L. 10. §. 1. D. h. t.* quæ ejus do-
„ mina fuit ante contractum matrimonium,
„ & hoc soluto rursus futura erit domina.
„ Adeo

„ Adeo five eas cædat maritus, five ultro
„ ceciderint vi tempestatis; neutro casu
„ fiunt ejus. Contra debet has mulieri re-
„ stituere, cujus sunt natæ ex ejus fundo.
„ Quemadmodum thesaurus à marito inven-
„ tus in fundo dotali non est in fructu, ideó-
„ que totus non pertinet ad maritum, tan-
„ quam fundi dominum, sed pro parte di-
„ midiâ est mulieris, & ad hunc finem ei
„ restituendus tanquam in alieno inventus.
„ Sic Ulpianus in *L. 7. §. 12. D. Solut. ma-*
„ *trim.* imò amplius ait, si maritus arbores
„ cæciderit, tantum abesse, ut id fecerit jure
„ domini in fundo suo, ut econtrario in-
„ telligatur fundum mulieris hoc modo de-
„ teriorem fecisse, eoque nomine illi tenea-
„ tur. Atque ita est: res dotalis, etsi mariti
„ videatur aliquâ ratione esse: ejus tamen
„ non hucusque est; ut ei tanquam domino
„ liceat eam perdere, aut mulieri deteriorem
„ facere. Non enim id ferat æquitas actio-
„ nis rei uxoriæ, eum persequentis ob do-
„ lum, culpam latam, & levem, auctore
„ Paulo *L. 17. D. h. t.* quin Ulpianus *L. 24.*
„ §.

„ §. ult. *D. Solut. matrim.* quæsito, an ma-
„ ritus si in servos dotales fuit sævus, de
„ hoc conveniri possit : opportunè scribit :
„ *Si quidem tantum in servos uxoris sævus*
„ *fuit, eum teneri hoc nomine. Si verò & in*
„ *suos est naturâ talis, adhuc immoderatam*
„ *ejus sævitiam hoc judicio coercendam : &*
„ *causatur, Quamvis enim diligentiam uxor*
„ *eam demum ab eo exigit, quam rebus suis*
„ *exhibet, nec plus possit, attamen sævitiam,*
„ *quæ in propriis culpanda est, in alienis co-*
„ *ercendam esse, hoc est, in dotalibus. Lice-*
„ *ret mihi pluribus ostendere, dotem, si ad*
„ *initium, & exitum respicimus, naturali-*
„ *ter, id est, re ipsâ uxoris esse. Sed res*
„ *clarâ. Pro cumulo tamen addam, quod*
„ *est omnium instar, maritum, cum tenea-*
„ *tur omnia sua bona in censum deferre :*
„ *non teneri in eum dotem deferre L. 21.*
„ *§. 4. D. ad municipal.* nimirum, quia na-
„ turaliter non est ejus, licet fortè Juris sub-
„ tilitate ejus dicatur, fructuum percipien-
„ dorum causâ.” Si igitur dominium, quod
Leges marito adscribunt, adeò circumscrip-
tum, ac dos naturaliter, id est, re ipsâ uxo-

ris sit, quo Juris titulo Jus præsentandi, five ejus exercitium marito attribuemus, præsertim cum à servis dotalibus adquisita, nec non thesaurus à marito inventus magis in fructu censerì debeant, quàm Jus Patronatûs, quippe quod ita conjunctum est, & connexum spiritualibus causis; (l) ut illud per se nequidem ab ipsâ uxore vendi queat. (m) Ingerunt contrariæ sententiæ Patroni; exercitium Juris Patronatûs usque adeò illi competere, cui res, exempli gratiâ villa Jure Patronatûs prædita in firmam concessa fuit. Ita etiam est, atque abs ALEXANDRO III (n) responsum: *Mandamus quatenus si vobis constiterit, quod præfato militi præscripta villa fuerit non excepto Jure Patronatûs ad firmam concessa, vel antequam de Jure Patronatûs inter Abbatissam, & militem controversia esse suborta, præfatus Guil. in præscriptâ Ecclesiâ per Episcopum ad præsentationem militis*

(l) Cap. III. X. de Judiciis.

(m) Cap. IX. X. de Transact. & Cap. XVI. X. de Jur. Patron.

(n) in Cap. VII. X. de Jur. Patron.

litis institutus fuisset : ei (dummodo aliàs sit idoneus) adjudicetis Ecclesiam , ita quòd si Abbatissa obtineat adversùs militem , illi de temporalibus debeat respondere. Interim quem fugit , rem quandam ad firmam tam in perpetuum , quàm ad tempus concedi posse ? Uti namque INNOCENTIUS III (o) nos hisce posterius edocet : Vestra nobis re-
latio

(o) *in Cap. II. X. de locat. Contra GONZALEZ in Comment. in Lib. III. Decret. Tit. 18. Cap. 2. legit : HONORIUS III. Abbati, & Conventui sancti Petri de Pratellis, Lexov. Diæcesis.*

Vestra nobis relatio declaravit , quod cum ad firmam dare consueveritis vestrarum fructus decimarum , Diæcesani locorum statutum quoddam de hujusmodi decimis non locandis parochialibus Presbyteris ediderunt , per quod utilitas vestra non modicum impeditur ; quare super hoc Apostolicæ provisionis remedium imploratis. Nos igitur utilitates vestras nolentes indebitè impediri , auctoritate vobis præsentium indulgemus , ut statuto hujusmodi non obstante ; vestrarum decimarum proventus libere locare possitis , qui-

H 2

bus

*latio declaravit, quod cum ad firmam fructus
vestrarum dare consueveritis decimarum: Diæ-
ces. Episcoporum statuto contrario non obstan-
te, vestrarum decimarum proventus illis liberè
locare potestis, cum quibus Ecclesiæ vestræ
conditionem poteritis facere meliorem: ita ta-
men, quod hujusmodi locatio ad feudum, vel
alienationem non videatur extendi; ita prius
com-*

*bus vobis expedire videritis, & cum
quibus Ecclesiæ conditionem poteritis fa-
cere meliorem; ita tamen, ut hujusmodi
locatio ad feudum, vel alienationem non
valeat extendi. Rationem idem GON-
ZALEZ in Not. lit. a. hanc addit:
„ Perperam textus hic in sextâ colle-
„ ctione tribuitur Innocentio III. cum
„ sit Honorii III. & reperiat in quin-
„ tâ compilatione, sub hoc tit. Cap. I.
„ apud Cironium, ex quo ita eum
„ transcribo. Malè etiam in eadem
„ sextâ collectione habetur de Pratel.
„ Lundon. Diæcesis, cum legendum sit,
„ de Pratellis Lexoviensis Diæcesis. Ab-
„ batia enim hæc sancti Petri est Ordi-
„ nis Divi Benedicti, in Diæcesi Lexo-
„ viensi, sub honore sancti Petri Apo-
„ stoli constructa ab Hunfrido de Ve-
„ tulis anno 1055.*

comprobant & Dominus LENNEP, (p) & relatum à MIRÆO (q) diploma de anno MCCXLV. hujus tenoris: *Universis litteras præsentes inspecturis Garfilius Dei gratiæ Decanus, totumque Capitulum Beatæ Mariæ in Aquis, salutem in Domino. Noveritis universi, & singuli, quòd nos, mediantibus bonis viris, deliberatione quoque, ac diligenti tractatu nobiscum super hæc præhabitis Abbatisse, & Conventui de Camera, Cisterciensis Ordinis, Cameracensis Diæcesis dedimus, concessimus, & tradidimus ad firmam perpetuam sub annuâ pensione triginta quinque marcharum Coloniensis monetæ, nobis Aquis persolvendarum, suis laboribus, periculo, & expensâ duodecim solidis pro Marchâ computatis, fructus omnes, & proventus tam præsentes, quàm futuros, omnium bonorum, quæ habebamus in territorio Ecclesiæ de Filvordis, sive in Patronatu ejusdem Ecclesiæ, sive in oblationibus, sive decimis, sive annuis censibus, seu censibus*

H 3

sibus

(p) in Abhandlung von der Leyhe zu Land-
siedel = Recht Tit. II. §. 29.

(q) Donat. Belgic. Lib. II. Cap. 110.

sibus capitum, ad dictam Ecclesiam de Filvordis pertinentibus, sive in terris, vel quibuscunque ædificiis, seu quibuscunque rebus aliis, ad præfatam Ecclesiam pertinentibus, ab eisdem Abbatissâ, & Conventu perpetuò percipiendos. Quid, quod ANTONIUS DOMINICUS (r) testetur, ex locatione temporaria pactum dationis ad firmam deinde ad locationem perpetuam esse translatum. Quapropter ALEXANDER III citato supra loco de datione ad firmam in perpetuum eò magis intelligendus est; quò clarius ille ipse (s) locationi, & conductioni ad tempus
datio-

(r) *de Prærogativâ Allodior. Cap. XVII. §. 5. apud SCHILTERUM in Cod. Jur. Alemann. Feudal.*

(s) *in Cap. VIII. X. de decimis. quod AUGUSTINUS Antiq. Collect. I. Lib. III. Tit. 26. Cap. 8. ita refert: "ALEXANDER III. EBORACEN. ARCHIEPISC. Fraternitatem tuam scire volumus, & firmiter tenere, quòd te ex caritatis fervore ob multiplicia tuæ devotionis gratissimæ obsequia nobis frequenter impensa diligimus, ut aliquan-*
do

dationem ad firmam opponit, & quidem congruenter Juri. Sicut enim emptio, & permutatio, quia Jus perpetuum transferunt
in

do tibi negare nolumus, quod cuilibet fratrum nostrorum concedere debemus. In eo autem, quod de compellendis Monachis albis, vel nigris, vel Canonicis sæcularibus, vel regularibus ad solvendas decimas de terris conductis, quas habent ad terminum, vel ad firmam à nobis tuæ discretionis prudentia postulavit, te, vel quemlibet alium audire, vel exaudire nulla ratione possumus, nisi manifestè velimus obviare justitiæ, & Prædecessorum nostrorum institutis contraire, ne videamur religionem persequi, quam si fortè in nobis non habemus, in aliis diligere, & fovere tenemur. Cautum siquidem in scriptis habetur Prædecessorum nostrorum Rom. Pontificum, quod religiosi Viri ab exactione decimarum de laboribus, quos propriis suis manibus, vel sumptibus colerent, & de nutrimentis animalium suorum prorsus essent immunes; sed piæ recordationis Hadrianus Papa prædecessor noster labores in novalia pro suâ voluntate con-

in accipientem, habentur pro causis transferendi domini, ita locatio, commodatum, & pignus, quia rem tantum tradunt ad tempus, hujusmodi causis non annumerantur.

§. 20.

Ubi Jus Patronatus annexum est fundo, quem maritus ex parte in dotem accepit, ex par-

vertit. Illud etiam nos à tuæ petitionis effectu retrahere videtur, quod in veteri testamento non recolimus nos umquam legisse, ut Levitæ Levitis decimas solverent. In novo sicut tua discretio non ignorat, non ambigimus esse statutum, ut populus Ecclesiis illis decimas solvat, ubi Ecclesiastica recipiunt Sacramenta. Unde Apostolus ait, non est magnum, si temporalia metamus, ubi spiritualia seminamus. Non grave tibi sit, sicut esse non debet, si ratione divinæ Scripturæ, & nostrâ honestate pensatâ petitionem illam, quantumcunque te diligamus, & sicut karissimo fratri nostro deferentes, non duximus admittendam. In nullo enim patieris repulsam, quod secundum justitiam à nobis fieri postulares.

parte contra emit; secundum Jus commune altera vox marito, atque altera uxori competit. Ex eo enim, quod maritus alteram fundi partem adquisiverit, res tota dotalis non efficitur, sed illa solum pars, quam ab initio uxor habuit, dotalis remanet; (t) etiamsi altera pars usque adeo ex pecunia dotali à marito comparata foret, prout Imperatores DIOCLETIANUS, & MAXIMIANUS (u) his statuunt: *Ex pecuniâ dotali fundus à marito tuo comparatus non tibi quæritur, cum neque maritus uxori actionem empti possit adquirere, at dotis tantum actio tibi competit.* In iis verò locis, in quibus communio bonorum obtinet, & bona immobilia constante matrimonio adquisita, & usque adeo ex numinis, qui ex venditione rei ab utroque, vel alterutro in matrimonium illatæ processerunt, (x) comparata inter virum, & uxorem communia sunt, hocce casu

H §

ma-

(t) L. 78. §. 4. II. de jur. dot.

(u) in L. 12. Cod. de jur. dot.

(x) Videatur VOETS in Histor. Jur. Civil. Juliacensium, & Montensium num. 161.

maritus nonnisi dimidiatâ voce, uxor contra dimidiatâ, nec non totâ voce gaudebit, eo quod dimidium rei utpote in dotem datæ, atque dimidium alterius dimidii utpote ex communione competens ad eam spectet, atque ad exercitium Juris præsentandi rectè cadat decisio inæqualis per quotas, & portiones, quarum plures in uno magis, quàm in altero consolidantur. (y)

§. 21.

Cum de Jure Romano (z) vir in his rebus, quas extra dotem mulier habet, nullam, uxore prohibente, habeat communionem, nec aliquam ei necessitatem imponat, sed uxori, si administravit, & rationes reddat, (a) & omnia, quæ ipsi ex administratione obvenerunt, restituat; (b) sponte suâ sequitur, exercitium Juris Patronatûs, quod
rebus

(y) Cardinalis DE LUCA *cit. Tract. II. de Jur. Patron. Disc. 61. num. 6.*

(z) *L. 8. Cod. de pact. convent.*

(a) *L. 95. princ. II. ad legem Falcid.*

(b) *L. ult. Cod. de pact. convent.*

rebus paraphernalibus, five recepticiis (c)
an-

(c) Vulgo bona recepticia inter, & parapherna distinguunt, sed malè, atque invitâ Jurisprudentiâ. Recipere in tradendo, promittendove excipere significat, *L. 5. § 10. II. commun. prædior. L. 53. §. 2. II. de action. empt. L. 31. §. 4. II. solut. matr. § L. 205. II. de V. S.* Hinc & dos recepticia vocatur, si is, qui dedit, ut sibi redderetur, stipulatus fuit. *ULPIANUS Fragn. Tit. VI. §. 5. & CAJUS in L. 31. §. 2. II. de mortis causâ donat.* Hinc pariter bona, quæ mulier in dotem non dedit, recepticia dicuntur. Digna sunt *GELLII Noct. Attic. Lib. XVII. Cap. 6.* verba, quæ heic adscribantur: "Quando mulier
„ (ita ille) dotem marito dabat, tum,
„ quæ ex suis bonis retinebat, neque
„ ad virum trans mittebat, ea *recipere*
„ dicebatur: sicuti nunc quoque in ven-
„ ditionibus recipi dicuntur, quæ ex-
„ cipiuntur, neque veneunt. Quo
„ verbo Plautus quoque in *Trinumo*
„ usus est in hoc versu: *Posticutum hoc*
„ *recepit, cum ædes vendidit.* Particulam
„ quamdam, quæ post eas ædes erat,
„ non vendidit, sed retinuit. Ipse etiam
„ Ca-

annexum est, non marito, sed uxori com-
pete-

„ Cato mulierem demonstrare locuple-
 „ tem volens, *Mulier*, inquit, & *mag-*
 „ *nam dotem dat*, & *magnam pecuniam*
 „ *recipit*: hoc est, & magnam dotem
 „ dat, & magnam pecuniam retinet.
 „ Ex eâ igitur re familiari, quam sibi
 „ dote datâ retinuit, pecuniam viro
 „ mutuam dat. Eam pecuniam cum
 „ viro fortè irata repetere instituit, ad-
 „ ponit ei flagitatorem *servum recepti-*
 „ *cium*, hoc est, proprium servum
 „ suum, quem cum pecuniâ reliquâ re-
 „ ceperat, neque dederat doti, sed re-
 „ tinuerat. Non enim servo mariti
 „ imperare hoc mulierem fas erat, sed
 „ proprio suo.” Atqui res, quas ex-
 tra dotem mulier habet, etiam para-
 pherna dicuntur, prout *L. 8. Cod. de pact.*
convent. hisce superlativè comprobat:
Hac Lege decernimus, ut vir in his re-
bus, quas extra dotem mulier habet, quas
Græci parapherna dicunt, nullam uxore
prohibente habeat communionem. Simil-
 limè *ULPIANUS* in *L. 9. §. 3. n. de*
jur. dot. refert: *Si res dentur in ea, quæ*
Græci Παράφερνα dicunt, quæque Galli
peculium appellant: videamus, an statim
effi-

petere. Equidem Jus Romanum, perhibente

efficiantur mariti? Et putem, si sic dentur, ut fiant, effici mariti, & cum distractum fuerit matrimonium, non vindicari oportet, sed condici, nec dotis actione peti, ut divus Marcus, & Imperator noster cum patre rescripserunt. Planè si rerum libellus marito detur (ut Romæ vulgo fieri videmus: nam mulier res, quas solet in usu habere, in domo mariti, neque in dotem dat, in libellum solet conferre, eumque libellum marito offerre, ut is subscribat, quasi res acceperit, & velut chirographum ejus uxor retinet, res, quæ libello continentur, in domum ejus se intulisse) hæc igitur res an mariti fiant, videamus? Et non puto, non quod non ei traduntur, quid enim interest, inferantur volente eo in domum ejus, an ei tradantur? Sed quia non puto hoc agi inter virum, & uxorem, ut dominium ad eum transferatur, sed magis, ut certum sit, in domum ejus illatas: ne, si quandoque separatio fiat, negetur, & plerumque custodiam earum maritus repro-mittit, nisi mulieri commissæ sint. Ergo ea, quæ ab initio recepticia cluebant, post parapherna dicta, adeoque hodie-
dum

bente LEYSERO, (d) hac in parte totius ferè orbis consuetudine mutatum, ac moribus Germanorum universalibus maritus est legitimus bonorum paraphernalium administrator, atque usufructuarius, uxoriq; omnis adempta facultas de bonis paraphernalibus disponendi, nisi consentiente marito, ita, ut quidquid illa in iisdem finè marito egerit, feceritque, habeatur perinde, ac si non actum, factumque esset. Propterea tamen marito exercitium Juris Patronatûs Jure quis non adscribet. Neque enim Jure administrationis; quia, ut supra audivimus, Patroni nomine ad præsentandum non admittitur, nisi speciali mandato munitus. Neque etiam Jure usufructuario; quia Jus Patronatûs, ejusque exercitium in fructu non est, prout infra contra Canonistas evincam.

§. 22.

Vix, ac ne vix quidem (sic putem) erit, qui

dum recepticia, & parapherna sunt synonyma.

(d) *ad Π. Vol. V. Spec. 302. med. 10. 11. 12. & 13.*

qui personale uxoris Jus Patronatûs marito communicari asserat. (e)

§. 23.

Dubio contra non caret, an maritus præferri debeat casu, quo ipse, atque uxor ex bonis communibus Ecclesiam construxerunt. Nonnullis (f) námque sedet, quod maritus in fundatione videatur præcipua persona. Interim hæc ratio mihi displicet. Quod si quis (ait CLEMENS III. [g]) Ecclesiam cum assensu Diœcesani Episcopi construxerit, ex eo Jus Patronatûs acquirit. Cum ergo Jus Patronatûs constructione (h) adquiratur;

(e) LEURENIUS *in Foro Benefic. Part. II. Sect. I. Cap. I. Quæst. 73. num. 2. & FARGNA in Commentat. de Jure Patron. Part. II. Can. XIV. & XV. Cas. 6. num. 6.*

(f) Videatur LEURENIUS *cit. Sect. I. Cap. II. Quæst. 156. num. 3.*

(g) *in Cap. XXV. X. de Jur. Patron.*

(h) De dotatione, & loci concessione videantur BARBOSA *in Collectan. in Concil. Trid. Sess. XIV. de Reformat. Cap. 12. num.*

ratur ; fanè non video , quâ de causâ par, sive æquale uxoris jus vel in dubium vocari possit , maximè cum potius jus masculo haud competat , quando is unâ cum fœminâ extraneâ , seu non uxore Ecclesiam construxit. Nec pariter capio , quâ prærogativâ maritalis potestas heic pollere valeat , nî fortè quis præsumere sustineat , avarissimam uxorem maritali potestate ad construendum inductam , adductamque esse. Interim vereor , ne ea præsumptio sibi rarò locum vendicat hac tempestate , quâ & mares ad fundandas Ecclesias minus inclinant. Hæc per transennam. Quo ad rem nostram revertamur , ex dictis ulterius inferre liceat , casu , quo maritus , atque uxor ex communibus bonis fundarunt Ecclesiam , utriusque consanguineis conferendam , consanguineum mariti in gradu æquali nullâ præferentiâ potiri , eo quod consanguineus uxoris in æquali gradu ex-

num. 16. & 17. GONZALEZ in Not. ad Cap. 25. lit. c. X. de Jur. Patron. Plura vide apud FARGNA in Commentat. de Jure Patron. Part. II. Can. IX. X. XI. Cas. 10. num. 13. & seq.

existens, æquali, parilique Jure gaudeat. Hinc instituens vel digniorem eligere, vel paribus meritis gratificari habet.

§. 24.

Ex ipsis, imisque Canonistarum principiis facile demonstravero, Jus Patronatus non fiduciario, sed fideicommissario heredi competere. Si enim Canonistæ Jus Patronatus, sive ejus exercitium & marito ratione dotis, & heredi extraneo, & emptori hereditatis, & usufructuario omnium bonorum concedunt, quæ heredi fideicommissario denegabunt? Certò certius etiam non dene-garent, nisi PAULUS (i) ipsis (k) dixisset: *Restitutâ hereditate jura sepulchrorum apud heredem remanent.* Siccine autem PAULE? Ecquâ de causâ? In promptu causa est: Ipse Imperator JUSTINIANUS (l) fatur:

I

Re-

(i) in L. 42. §. 1. ff. ad Senatusc. Trebell.

(k) Videatur VIVIANUS in Praxi Juris Patron. Part. I. Lib. IV. Cap. 2. num. 76. & BARBOSA de Offic. & Potest. Episc. Part. III. Alleg. 71. num. 9.

(l) in §. 3. Instit. de Fideicomm. heredit.

Restitutâ autem hereditate is quidem, qui restituit, nihilominus heres permanet. Inspectâ scilicet (ût JANUS A COSTA (m) notat) subtilitate, & regulâ Juris, quæ vult eum, qui semel heres extitit, non posse desinere esse heredem. Quod argumentum clarissimus HARPPRECHT (n) ita prosequitur:

„ Ejusque ratio est; quia heres, & hereditas
 „ sunt vocabula Juris: quæ ut Lege certoque
 „ Jure dantur; ita Lege, & certo Jure adi-
 „ muntur. *arg. l. hereditatis appellatio. 119.*
 „ *Et L. seq. ff. de verb. signific. l. nihil tam*
 „ *naturale. 35. ff. de reg. jur.* Quare per fi-
 „ deicommissum, quod non certâ Lege, sed
 „ ex voluntate Testatoris, & Magistratûs
 „ auctoritate pendet, nec datur hereditas
 „ propriè, nec tollitur. *Ulpian. in frag-*
 „ *ment. instit. tit. 25. in princ.* Magistratus
 „ etenim heredem non facit, ût neque do-
 „ minum; quia hæc sunt Juris, & Legis pro-
 „ pria, *arg. l. 2. ff. de legib. Et c. l. qui usum-*
 „ *fru-*

(m) *in Comment. ad cit. §. 3.*

(n) *in Comment. ad Instit. Tom. II. Lib. II. Tit. 23. §. 3. num. 2.*

„ *fructum. 3. ff. si ususfructus petat. & §. quos*
„ *autem 2. infr. de bonor. possessionib. ubi nos*
„ *latius, & tradit Rittershusius hic pag. 323.*
„ Utilitas autem hujus rei cernitur in actio-
„ nibus hereditariis, de quibus extat *tit. C.*
„ *de hereditariis actionib.* Nam verus heres,
„ qui ex fideicommissio restituit heredita-
„ tem, cum heres maneat, & agere, five
„ convenire creditores hereditarios, & con-
„ veniri à creditoribus hereditariis adhuc
„ poterit; licet exceptione eos repellere
„ valeat; quâ si non utatur, sed solvat quip-
„ piam creditoribus, à fideicommissario re-
„ petere potest.” Unde tandem Canonistæ
concludunt: Si is, qui ex Senatûsconsulto
hereditatem restituit, nihilominus heres re-
manet, ergo & Jus Patronatûs æquè, ac Jura
sepulchrorum penes eum remanere debent,
cùm ad heredem spectent. Rectissimè qui-
dem, nisi Jura sepulchrorum inter, & Jus
Patronatûs maxima intercederet differen-
tia. Etenim Jura sepulchrorum, five se-
pulchra sint familiaria, five hereditaria,
ad extraneum heredem transire **ULPIA-**

NUS (o) hisce perhibet: *In utroque* (scilicet familiari, & hereditario [p]) *heredibus quidem, ceterisque successoribus, qualescunque fuerint, licet sepeliri, & mortuum inferre: etiam si ex minimâ parte heredes ex testamento, vel ab intestato sint: licet non consentiant alii. Liberis autem ejuscunque sexûs, vel gradûs, etiam filiisfamilias, & emancipatis idem jus concessum est: sive extiterint heredes, sive se se abstineant. Exheredatis autem, nisi specialiter testator justo odio commotus eos vetuerit, humanitatis gratiâ tantum sepeliri, non etiam alios præter suam posteritatem inferre licet. Cum ergo is, qui hereditatem restituit, nihilominus heres maneat; & jura sepulchrorum penes eum remanebunt; ita tamen, ut restitutâ hereditate fideicommissarius sepulchris etiam uti audeat; quia effectu quodammodo heres est. (q) Longè aliter contra de Jure Patronatûs civilis cautum reperimus. Illud videlicet ad extraneum heredem*

(o) in L. 6. princ. II. de religiosis.

(p) L. 5. II. eod.

(q) L. 5. §. 1. II. Quod cum eo, qui in alien.

redem non tranſit, ſed penes Patroni filios remanet. Sic teſte PAPINIANO: (r) Si Patroni filius extraneo reſtituerit ex Trebelliano hereditatem, operarum actio, quæ tranſferri non potuit, apud heredem manebit: nec ei nocebit exceptio, cum eadem prodeſſe non poſſet ei, qui fideicommiſſum accepit, Et generatim ita reſpondendum eſt, non ſummoveſſi heredem, neque liberari ex his cauſis, quæ non pertinent ad reſtitutionem. Sic teſte MARCIANO, (s) Jura libertorum, Patronorum liberis, cùm pater eorum erat perduellionis damnatus, ſalva eſſe divi Severus, Et Antoninus benigniſſimè reſcripſerunt, ſicut ex aliâ cauſâ punitorum liberis jura libertorum ſalva ſunt. Sic teſte MODESTINO, (t) Filii hereditate paternâ ſe abſtinentes jus, quod in libertis habent paternis, non amittunt. Idem Et in emancipato. (u) Sic demum teſte UL-

I 3

PIA-

(r) in L. 55. princ. ꝑ. ad Senatusc. Trebell.

(s) in L. 4. ꝑ. de jure patronat.

(t) in L. 9. ꝑ. eod.

(u) Etenim Jura ſanguinis nullo Jure Cívili dirimi poſſunt. L. 8. ꝑ. de R. I.

PIANO, (x) *Si operarum judicio actum fuerit cum liberto, & Patronus decesserit, convenit translationem heredi extraneo non esse dandam. Filio autem etsi heres non extat, etsi lis contestata non fuerat, tamen omnimodo competit.* Re ergò rectiùs consideratâ nobis ita videtur: vel Jus Patronatûs reale est, vel personale. Si reale, ac res, cui Jus Patronatûs coalescit, ex Senatusconsulto jamtum restituta sit; Jus Patronatûs cum ipsâ re fideicommissario competit, (y) quippe cum nullæ dominii, quod ante rem restitutam heres habebat, reliquiæ penes eundem remaneant. Quod si Jus Patronatus tantum personale sit; ad Patroni liberos (z) spectat, five

(x) in L. 29. II. de operis libertor.

(y) Cardinalis DE LUCA cit. Tract. II. de Jur. Patron. Disc. 56. num. 6.

(z) Liberatorum (sunt verba FABRI in Ration. in L. 6. lit. d. II. de religiosis) appellatione continentur descendentes in infinitum, cujuscunque sint gradûs, & sexûs l. liberorum 220. de verb. signific. l. 1. §. generaliter de legat. præst. Nec minus suscepti ex filiâ, quàm ex filio. Sunt

sive hi patris heredes existant, sive non. Canonistis lubenter quidem concedo, quosdam Canones (a) de heredibus indefinitè, & sinè omni differentiâ loqui. Ast qui heredum nomine heic veniant, atque intelligantur, Concilium Toletanum nonum (b) sequentibus exponit: *Filiis, vel nepotibus, ac honestioribus propinquis ejus, qui construxit, vel ditavit Ecclesiam, licitum sit hanc bonæ intentionis habere solertiam, ut si Sacerdotem seu Ministrum aliquid ex collatis rebus præviderint defraudare, aut commonitionis honestæ conventionem compescant, aut Episcopo, vel Judicii corrigenda denuntient. Quod si talia*

I 4

Epi-

Sunt enim ex descendantibus, & liberis *l. i. C. de condic. insert.* Itaque alia liberorum appellatio est, alia familiæ. Agnati omnes transversales sunt ex familiâ, nec tamen sunt ex liberis. Descendentes verò cujuscunque sexûs vel gradûs sint, ex liberis sunt, quamvis non sint ex familia, qui per fœminas descendunt.

- (a) *C. XXXV. Caus. 16. quæst. 7. Cap. I. & III. X. & Clement. II. de Fur. Patron.*
 (b) *in C. XXXI. Caus. 16. quæst. 7.*

Episcopus agere tentet, Metropolitano ejus hæc insinuare procurent. Si autem Metropolitanus talia gerat, Regis hæc auribus intimare non differant. Ipsis tamen heredibus in eisdem rebus non liceat quasi juris proprii potestatem præferre, non rapinam, non fraudem ingerere, nec violentiam quamcunque præsumere: sed hoc solum in salutarem sollicitudinem adhibere, quod aut nullam noxam operatio nocens attingat, aut multam, vel aliquam partem salutaris mercedis assumat. Secundum Juris hermeneuticam itaque ex hoc speciali Canone reliquos generaliores interpretari, atque illustrare eò magis convenit, quò notius est, illud potissimum haberi, quod ad speciem directum est, Legemque, quæ incertam rem, & de parte scripta extat, promptius, seu propius ad causam accedere, atque ad Judicium magis pertinere. (c) Dein licet ex unâ parte magna Jus Patronatûs Civile inter, & Ecclesiasticum differentia intercedat;

(c) L. 80. II. de R. I. & JACOBUS GOTHOFREDUS in Comment. ad cit. L. 80.

cedat; ex alterâ tamen parte hæc duo magnam etiam habent similitudinem. Uti namque Patrono, Patronique liberis non tantum reverentia, atque honos, sed & alimenta à libertis debentur; (d) ita pro fundatione quoque Ecclesiæ honor processionis Fundatori fervatur; & si fortè ipsi, aut filii ejus redacti fuerint ad inopiam, ab Ecclesiâ modestè succurritur, sicut in sacris est Canonibus institutum. (e) Jure igitur optimo maximo heic Patronatum Ecclesiasticum cum Civili comparamus, & si quid Canonibus adhuc deerit, ex Legibus civilibus supplemus, præsertim cum non solum Canonistæ Leges civiles, quas pro se allegant, & contra se admittere teneantur, verùm etiam ipsa ratio, atque æquitas dictitet, honorem, atque alimenta iis, qui à Patrono sanguinem ducunt, qui vivam benefactoris imaginem circumferunt, quique omni exceptione majores præstiti beneficii testes existunt, potius debe-

I 5

debe-

(d) *L. 5. §. 19. & 20. II. de agnosc. & alend. & Novell. 78. Cap. 2.*

(e) *C. XXX. Caus. 16. quæst. 7. & Cap. XXV. X. de Jur. Patron.*

deberi, quàm heredi extraneo, qui testatorem nonnisi fictione Juris repræsentat. Quæ cum ita sint, Glossæ, ac Praxi, queis Canonistæ (f) superbiunt, paucis opponimus, communem errorem Jus non facere, (g) neque usûs longævi auctoritatem usque adeo

(f) Inter alios VAN ESPEN *in Jur. Eccles. Univ. Part. II. Tit. XXV. Cap. 4. §. 17.* scribit: " Jus illud tanquam portionem patrimonii, aut saltem titulo patrimonii acquisitum, & quasi temporale, ut partem hæreditatis ad hæredes unâ cum reliquâ hæreditate transmitti receptum est; notâtque Glossa ad *Canonem FILIIS caus. 16. quæst. 7.* idque indistincte, five sint de sanguine, five extranei, uti ex *Canone CONSIDERANDUM, & Canone PLURES* eadem quæst. probat Glossa, quam uno consensu sequuntur Canonistæ, & praxis recepit." Conferatur BARBOSA *de Off. & Potest. Episc. Part. III. Alleg. 71. num. 2.* & Cardinalis DE LUCA *cit. Tract. II. de Jur. Patron. Disc. 36. num. 3. & Disc. 60. num. 1.*

(g) FABER *in Ration. in L. 39. II. de L. L.*

adeo sui valituram esse momento, ut aut rationem vincat, aut Legem. (b)

§. 25.

In admirationem nemo facile rapietur, si Canonistas (i) congruenter adductis supra principiis concludentes audiat, Jus Patronatus unâ cum re, cui annexum est, in dominum utilem transire. Ego quamvis cum HARPPRECHTO (k) divisionem dominii in directum, atque utile, & veteribus Jureconsultis incognitum, & ab analogia Juris abhorrentem non admittam; nihilominus tamen heic Canonistis subscribo. Cum enim ususfructus ad Emphyteutam, (l) ac Vasallum (m) ita transeat; ut ad eum, heredésque
ejus

(h) L. 2. Cod. Quæ sit longa consuet.

(i) Videatur BARBOSA *Jur. Eccles. Univ. Lib. III. Cap. XII. num. 240.* & Cardinalis DE LUCA *cit. Tract. II. de Jur. Patron. Disc. 62. num. 10.*

(k) *in Comment. ad Instit. Tom. II. Lib. II. Tit. I. princ. num. 40. & seqq.*

(l) L. I. §. I. II. Si ager vectig.

(m) *Feud. Lib. II. Tit. 23.*

ejus in perpetuum pertineat; ejusmodi usufructuario secundum relatum supra ALEXANDRI III. mandatum (n) Jus Patronatûs addicere tenemur.

§. 26.

Ex eodem fonte Canonistæ (o) derivare amant, præsentatum ab usufructuario præferendum esse præsentato à proprietario, quia (ut CABASSUTIUS (p) ait) fructus sequuntur possessionem magis, quàm proprietatem; Jus autem præsentandi censetur in fructibus foundationis. Idem hisce confirmat celeberrimus FLEURY: (q) *Les collations de Bénéfices sont comptées entre les fruits*

(n) §. 19. lit. n.

(o) VIVIANUS in *Praxi Juris Patron.* Part. 1. Lib. IV. Cap. 7. num. 9. BARBOSA de *Offic. & Potest. Episc.* Part. III. Alleg. 71. num. 40. & Cardinalis DE LUCA cit. *Tract. II. de Jur. Patron.* Disc. 62. num. 10.

(p) in *Jur. Canon. Theor.* Lib. II. Cap. 7. §. 10.

(q) Dans l'*Institution au Droit Ecclesiast.* Part. II. chap. 15. p. m. 271.

fruits depuis , que l'on a oublié les saintes maximes de l'antiquité, suivant lesquelles on les eût plutôt regardées comme des charges, qui engagent la conscience du Collateur, & sont tellement comptées entre les fruits, qu'elles appartiennent au possesseur de bonne foi. Equidem neque ego bonæ fidei possessori exercitium Juris Patronatûs denego. Ex eo tamen haudquaquam inferre licet, exercitium Juris Patronatûs etiam usufructuario omnium bonorum competere. Bonæ fidei possessor enim (prout statim demonstrabo) habetur, ac censetur esse Dominus. Illud autem de usufructuario eò minus prædicari valet, quo certius constat, fructuarium non esse Dominum. (r) Imò ususfructus cum dominio ne quidem concurrere potest. Uti frui enim (inquit ULPIANUS [s]) Jus sibi esse, solus potest intendere, qui habet usumfructum : Dominus autem fundi non potest : quia qui habet proprietatem, utendi fruendi Jus separa-

(r) L. 43. §. 12. ff. de furt. L. 1. §. 20. & L. 2. ff. de oper. nov. nunt.

(s) in L. 5. ff. Si ususfructus petat.

paratum non habet. Nec enim potest ei suus fundus fervire. Hinc & teste PAULO (t) rectè dicimus eum fundum totum nostrum esse, etiam cum ususfructus alienus est: quia ususfructus non dominii pars, sed servitutis sit, ut via, & iter. Quemadmodum ergo usufructuarius alienis tantum rebus utitur, fruitur; (u) ita nullo titulo Patronus salutari, ac per consequens nec sibi arrogare valet præsentationem, quippe quæ illi competit, penes quem Jus Patronatûs re-

(t) *in L. 25. ff. de V. S. Cui non obstitit idem PAULUS in L. 4. ff. de usufruct. perhibens: Ususfructus in multis casibus pars dominii est, & extat, quod vel præsens, vel ex die dari potest. Hisce enim Jureconsultus nil aliud indigitat, quàm usumfructum similem esse parti dominii L. 58. ff. de verbor. obligat. sive portionis instar obtinere L. 76. §. 2. ff. de legat. 2. sive quoddam dominium esse, propter quod etiam vindicari potest. CUJACIUS Oper. omn. Tom. IV. pag. 423. Edit. Neapol. de MDCCLVIII. & FABER in Rational. ad L. 4. ff. de usufruct.*

(u) *L. 1. ff. de usufruct.*

residet. (x) Accedit adhuc, quod inconve-
niens sit, & penitus inhonestum, Jus Patro-
natûs, utpote spiritualibus annexum primo,
ac principaliter vendi. (y) Quanto proin-
de inconvenientius, quanto inhonestius erit,
Jus Patronatûs, ejûsve exercitium inter fru-
ctus seu naturales, seu civiles referre, maxi-
mè cum præsentatio (ut DES PEISSES (z)
bene observavit) non fructus, sed honos
clueat?

§. 27.

Si aliquis Clericus (ita ALEXANDER III.
[a]) ab ordinario Judice in Ecclesiâ aliquâ
institutus fuerit ad repræsentationem illius,
qui ejusdem Ecclesiæ credebatur esse Patro-
nus, & postea Jus Patronatûs alius evicerit
in judicio; Clericus, qui institutus est, non
debet ab Ecclesiâ ipsâ propter hoc removeri,
si

(x) GONZALEZ *in Comment. in Cap. 7.*
num. 2. X. de Jur. Patron.

(y) *Cap. XVI. X. de Jur. Patron.*

(z) *Dans ses Oeuvres Tom. IV. Traité de Be-
nef. Tit. 3. num. 22.*

(a) *in Cap. XIX. X. de Jur. Patron.*

si tempore præsentationis suæ ille, qui eum præsentavit, Jus Patronatûs Ecclesiæ possidebat. Si verò non possidebat Jus Patronatûs, sed tantum credebatur esse Patronus, cùm non esset, nec possessionem Patronatûs haberet, secundùm consuetudinem Anglicanam poterit ab eâdem Ecclesiâ removeri. Inde Canonistæ (b) colligunt, quod cum duo sint præsentati, alter ab existente in possessione nominandi, alter verò ab habente proprietatem Juris Patronatûs, ille institutus veniat, qui à possessore præsentatus fuit, nisi tempore electionis, præsentationis, vel collationis constaret de defectu proprietatis possessoris, tunc enim si liquido constaret de proprietate, præferendus finè dubio esset, qui ab ipso proprietario foret præsentatus. Rectè omnino. Ast quænam decisionis ratio, quodnam fundamentum? Cum pluribus

(b) BARBOSA *in Collectan. Tom. II. Lib. III. Tit. XXXVIII. Cap. 19. num. 3. & VAN ESPEN in Jur. Eccles. Univ. Part. II. Tit. XXV. Cap. 3. §. 29.*

bus VIVIANUS (c) docet: " Quia præsen-
 ,, tare est quidam fructus Juris Patronatûs.
 ,, *sup. c. ex lit.* Et quoniam fructus pertinent
 ,, ad possessorem bonæ fidei, & non ad do-
 ,, minum. *cap. gravis. de restit. spol. & Instit.*
 ,, *de ver. divis. §. si quis à non domino.* Et
 ,, quod legitimè factum est, non debet irri-
 ,, tari, licet ad eum casum deveniat, à quo
 ,, incipere non potuit. *cap. præcepta. dist. 55.*
 ,, *& l. 2. ff. de itin. act. priv.* Ideo si aliquis
 ,, Clericus ab ordinario Judice in Ecclesiâ
 ,, fuerit institutus ad præsentationem illius,
 ,, qui ejusdem Ecclesiæ credebatur esse Pa-
 ,, tronus, & postea Jus Patronatûs alius evi-
 ,, cerit in judicio, institutus non debet ab
 ,, ipsâ propter hoc removeri, si tempore
 ,, præsentationis suæ ille, qui eum præsen-
 ,, tavit, Jus Patronatûs Ecclesiæ possidebat,
 ,, cum ex hoc ei, qui de Jure debet habere,
 ,, nullum in posterum præjudicium genere-
 ,, tur." Idem VIVIANUS ulterius pergit:
 ,, Quia qui occupat possessionem alterius,

K

re-

(c) *in Rational. Jur. Pontif. Lib. III. Tit. 38.*
in Cap. 19. X. de Jur. Patron.

„ tenetur restituere omnes fructus. *cap. non*
 „ *licet 12. q. 2. Et l. si navis. ff. de rei vend.*
 „ Et quoniam præsentatio est effectus pos-
 „ sessionis Juris Patronatûs, ut dictum est
 „ superius. Ideo si quis non possidebat
 „ Jus Patronatûs, sed tantum credebatur esse
 „ Patronus, cum non esset, poterit ab eâ-
 „ dem Ecclesiâ institutus per ejus præsentâ-
 „ tionem removeri. ” Aliam contra, quæ
 mihi præplacet, rationem doctissimus GON-
 ZALEZ (d) adfert, videlicet, quia qui in
 possessione rei est, illius verus dominus cen-
 setur, etiamsi talis non sit. Possessio enim
 non est, nisi actuale vel veri, vel apparen-
 tis saltem dominii exercitium, prout ante-
 cessor meus FRANCISCUS ALEF, (e) cui
 omnia mea debeo, adeoque manes hoc ad-
 huc die piissimus reveoreor, sequentibus de-
 monstratum ivit: ” Hoc certum, quòd, quo-
 „ ties constat, hunc esse dominum, non
 „ pos-

(d) *in Comment. ad Cap. XXIV. num. 11. X. de Electione.*

(e) *in Disput. de verâ possessionis indole Cap. I. §. 3.*

„ possit non constare, alium quemcunque
„ iniquum esse possessorem. Cur ita? quia
„ damnabili ausu in alienam involat faculta-
„ tem: Puta conservandi, habendi rem ut
„ suam, possidendi. Superflua (quod fate-
„ buntur omnes) forent *interdicta* quævis;
„ si aperta semper, & indubia essent domi-
„ nia: Idque non aliam ob causam, quàm
„ quia domino, dum vi dominii habet fa-
„ cultatem conservandi, ipsa etiam debetur
„ conservatio. Possessio, quod fatentur
„ omnes, & innuit *Lex 1. in prin. ff. de acq.*
„ *vel amitt. possessione*) derivatur à *posse se-*
„ *dere*; illa igitur potentia vel sumitur in
„ sensu purè physico, vel morali? non pri-
„ mum; quia sequeretur quemlibet posse
„ justè, & legitimè possidere rem quamli-
„ bet; ut ut maximè alienam. Ergo se-
„ cundum: ideoque apertum rursus, quod
„ potentia illa sit indistincta à dominio;
„ cum hoc sit facultas conservandi, adeoque
„ suo nomine habendi, ut suam. Quæso,
„ quæ ratio, quod nemo dicatur justè, &
„ legitimè possidere, nisi habeat titulum

„ domini translativum ; & hunc vel verum,
„ vel coloratum saltem ? non alia, quàm
„ quia ejusmodi titulus, ut dominium, ita
„ in, & cum eo, transfert facultatem (ve-
„ ram, apparentem) habendi rem ut suam.
„ In *Leg. 15. Cod. de rei vind.* dicitur quis,
„ sibi emere possessionem. Cur ita ? quia
„ emendo comparat sibi dominium rei ; &
„ ideo facultatem possidendi.” Argumen-
tum idem Auctor laudatissimus (f) ita pro-
sequitur : ” Et sane communis possessionis
„ definitio (quâ dicitur, quod sit *detentio*
„ *rei, animo habendi, ut suam*) id apertè
„ probat. Neque enim legitima erit rei de-
„ tentio ; si non sit detentoris propria.
„ Minus poterit sincerus adesse animus *ha-*
„ *bendi ut suam* ; ubi quis scit, se domi-
„ num non esse. Quanquam aptius dixe-
„ ris, quod (ut ex dictis intellexeris) sit ip-
„ sum domini exercitium : adeò ut domi-
„ nium (five verum, five apparens) non
„ dicat, nisi actum primum : possessio ve-
„ rò quâ talis, solum actum secundum.
„ Ar-

(f) *cit. Cap. I. §. 4.*

„ Atque inde est, quod possessio (ut omnes
 „ advertunt interpretes) fit quid puri facti;
 „ id est: purum dominii exercitium. *Vid.*
 „ *l. 1. §. 3. ff. de acqu. vel amitt. poss.* nec ta-
 „ men meri facti: *Leg. 27. & Leg. 44. ff. cit.*
 „ *tit.* quia, in actu primo accepta, est pu-
 „ rissimum jus.” Quicunque ergo actuali
 dominii exercitio utitur, habendus, ac cen-
 sendus est dominus; tum, quia de actu ad
 potentiam, ut Philosophi loquuntur, argu-
 mentatio valet. Tum quia juxta regulas
 Juris aliter præsumendum non est, quàm
 possessorem dominii exercitio justè, ac legi-
 timè uti, quousque contrarium non appa-
 ret. Quare & Imperator ANTONINUS
 (g) Aulizano respondit: *Possessiones, quas*
ad te pertinere dicis, more judiciorum perse-
quere. Non enim possessori incumbit necessitas
probandi, eas ad se pertinere: cum te in
probatione cessante, dominium apud eum rema-
neat. Majestaticè profectò. Sicut namque
 is, qui actuali dominii exercitio utitur, do-
 minus præsumi debet, ne eum injustè, ac

K 3

mi-

(g) in *L. 2. Cod. de probat.*

minus legitimè possidere finè sufficienti ratione asseveremus ; ita adversario in probatione cessante & impofterum dominus remanebit, five reputabitur, eo quod contrario haud evicto pro justitiâ exercitii, seu possessionis pronuntiandum sit. Cætera, quæ de possessione, vel quasi dicenda restant, in sequens Caput rejicimus.

CAPUT IV.

DE

Patronis litigantibus.

SUMMARIA.

- §. 1. *De præsentatione ante motam controversiam, sive litem factâ.*
- §. 2. *Dominus AMORT notatur.*
- §. 3. *De consuetudine contrariâ communi regulæ.*
- §. 4. *Communis regula impugnatur, sed retinetur.*
- §. 5. *Attamen quâ rigorosa, atque exorbitans restringi debet.*

§. 6.

- §. 6. *Hinc primò non extendenda est ad casum, quo lis vertitur Episcopum inter, & Patronum.*
- §. 7. *Secundò ad casum, quo lis intra præscriptum tempus morâ, & culpâ Episcopi non terminatur.*
- §. 8. *Tertiò ad casum, quo una pars tergiverfatur, morâque neçtit.*
- §. 9. *Quartò ad casum, quo lis vertitur inter præsentatos.*
- §. 10. *Quintò ad casum, quo Patroni cum præsentatis litigant.*
- §. 11. *Sextò ad casum, quo Patroni præsentarunt, sed voces suas diviserunt.*
- §. 12. *Septimò ad casum, quo non super Jure, vel possessione Patronatûs, sed formâ præsentationis litigatur.*
- §. 13. *Octavò ad casum, quo litigantes salvo jure suo in eandem personam consentiunt, illâque præsentant.*
- §. 14. *Nonò ad casum, quo quis in possessione, vel quasi est.*
- §. 15. *Etiam post litis contestationem.*
- §. 16. *De possessione dubiâ.*
- §. 17. *Possessor quis dicatur.*
- §. 18. *De requisitis quasi possessionis.*
- §. 19. *De Successore, atque Herede possessoris.*
- §. 20. *De quasi possessione deficiente referuntur duo casus.*

§. 21. *Quid faciendum Episcopo, si Patroni tam potentes sint, ut institutus Sacerdos ministrare non audeat, atque inde scandala evenire possint.*

§. 22. *De Patrono Ecclesiastico, & Laico litigantibus.*

§. 1.

Dubium non est, quin præsentatio ante subortam controversiam facta valeat, modò institutio sequuta fuerit. (b)

§. 2.

Equidem erudito EUSEBIO AMORT (i) placet adjungere : *Stante inter duos controversiâ de Jure Patronatûs, valet illa præsentatio, & institutio, quæ prius facta est, interveniente auctoritate Episcopi, antequam à parte oppositâ moveretur quæstio.* Verùm, quod pace tanti viri dixero, invocatus ALEXANDER III. de hocce casu non loquitur,

(h) *Cap. VII. X. de Jur. Patron.*

(i) *in Element. Jur. Canon. Lib. III. Tit. 38. §. 36.*

tur, sed definit, secundam Ecclesiæ concessionem factam alteri Ecclesiæ per Episcopum, & Patronum valere, non obstante priori concessione à solo Patrono peractæ. En ipsa ALEXANDRI (k) verba: *Suggestum est, quod cum Ecclesiæ quædam de assensu Domini fundi auctoritate Eboracen. Archiepiscopi, Ecclesiæ beati Petri Eboracen. concessæ, & assignatæ sint in Præbendam, Canonici de Novoburgo concessionem illam irritare nituntur, occasione donationis, quam sibi asserunt prius factam. Unde licet in donationibus Ecclesiarum requirendus sit, & expectandus Patronorum consensus: quia tamen Ecclesiæ, nisi auctoritas intervenerit Pontificalis, canonicè concedi non possunt: significamus, quod prior concessio, si cum assensu Patroni, & auctoritate Diæcesani Episcopi facta est, aut ejus assensus fuerit postea subsecutus, posteriori concessioni præfertur: alioquin illa debet præferri, quamvis posteriùs facta, quæ consensu Domini fundi, & Episcopi auctoritate fulcitur. Decisio hæcce nititur datâ jamtum ab*

K 5

eo-

(k) in Cap. XX. X. de Jur. Patron.

eodem ALEXANDRO (l) regulâ, virtute
 cujus Laici Clericis, vel Collegiis finè aucto-
 ritate Episcopi Ecclesias concedere, vel dare
 nequeunt, quia pro non dato habetur, quod
 ab illo datur, qui non potest de jure donare.
 Insuper etiam laudatus Dominus AMORT
 minùs clarè expromit, quid sentiat, quid-
 ve velit. Vel enim supponit controversiam
 Patronorum eum, cui Jus instituendi com-
 petit, penitus latere, vel supponit instituere
 habenti legaliter innotescere. Si prius, in
 idem recidit, de quo ante ipsi diximus. Sin
 posterius, apparente contradictore juxta
 generalem regulam institutio differenda, ac
 judicium intra sex, ac respectivè quatuor
 menses reddendum est, ita, ut lite longius
 protractâ collatio ad Ordinarium spectet.

§. 3.

Facile quidem JOANNI GUTIERREZ
 (m) concessero, consuetudinem sufficere,
 ut

(l) in Cap. V. & VIII. X. eod.

(m) *Canonicar. Quæst. Lib. I. Cap. 28. num.*

ut communis regula non obtineat, sed exulet. Interim cum Canonistæ, præsertim Germani hanc consuetudinem haud referant, quin potius communem regulam unanimi ore clamitent, neque ego reclamare præsumam.

§. 4.

Quamquam ergo non consuetudo deroget, siue abroget; ipsum tamen Jus tam Civile, quàm Canonicum communi regulæ obistere videtur. Tritum enim Juris (n) axioma est, non valenti agere præscriptionem non currere. Pariter supra (o) jamtum didicimus, præscriptum tempus non currere, nisi negligentibus, & non impeditis. Atqui negligens, & non impeditus dici nequit, qui agit, & non cessat. (p) Quo scrupum amoliantur, varii variè respondent. Primi regerunt, hocce impedimentum causari culpâ, quæ Patronis super Jure Patronatûs litigantibus

(n) *L. 1. §. 2. Cod. de annal. except.*

(o) *Cap. II. §. 3.*

(p) *L. 16. Cod. de inoff. testam.*

tibus imputanda venit. Verùm an in culpâ sunt, qui in judicio prosequuntur jus suum, quod indefensum relinquere non debent? (q) Annon ipse INNOCENTIUS III (r) disertis renunciat verbis: *Si voluerit, non tamen valuerit Archiepiscopus ipse in conferendis Præbendis uti propriâ potestate: à quâ etsi fuerit suâ culpâ suspensus, non tamen ad ipsum Capitulum ex illâ culpâ Præbendarum erat donatio devoluta: sed ad illum tempore suspensionis illius Præbendarum donatio pertinebat, qui præter ejus desidiâ, & negligentiam poterat Præbendas donare?* Atqui minor culpa est litigare, quàm suspendi. Si ergo suspensio ne quidem obstet, quâ mota ab alio controversia mihi obstare, atque officere poterit? Ast (inquiunt alii) propter litem, cujus eventus dubius est, jus neutrius Patroni certum extat, adeoque præjudicium neutri inferri dicitur, dum Ordinarius litigiosum Beneficium confert. His CROTUS

DE

(q) L. 40. princ. ¶. de heredit. petit.

(r) in Cap. V. X. de concessione præbend.

DE MONTE FERRATO (s) jamtum respondit, quod immo agatur de præjudicio Patronorum, quorum interest habere Rectorem gratum, ut inquit Abbas in Capitulo cum propter infra eodem: maximè quia præsentando acquirunt præsentatum debitorem ipsorum ratione meriti collati in eum. Licet etiam (ita ultimis nodum gordium solvere lubet) Patroni heic jure suo sinè culpâ priventur, privantur tamen ex causâ, videlicet, ne Ecclesia diutius maneat sinè Rectore, id quod incongruum non est. (t) Solutio me hercule valde dissolubilis. Si namque haud expediat, Ecclesiam sinè Rectore diu manere; cur ergo non idem jus ob eandem rationem in litigiosis electionibus obtinet? Ogganniunt quidem (u) Jus eligendi ex Jure, Patronatûs contra ex privilegio competere, ac præsentato minus Jus adquiri, quàm ele-

(s) in Repetition. in Cap. Quoniam. de Jure Patron. num. 9.

(t) Cap. V. §. Porro speciales. X. ut lite non contest. & Cap. VII. X. de divortiis.

(u) Videatur FAGNANUS in Comment. in Cap. III. num. 21. X. de Jur. Patron.

electo mediante electione. Sed & dudum citatus CROTUS DE MONTE FERRATO (x) notavit: licet Jus Patronatûs competat ex privilegio, illud tamen fuit concessum ob bene merita, ideò difficilior dicitur revocari contra Jus commune. Immo ultra adhuc FAGNANUS (y) progreditur observans, habendo respectum ad Jura antiquissima, nempe ad *C. Decretum*, & *C. Noverint. 10. q. 1.* concessionem Juris Patronatûs fuisse gratiosam, sed hodie cum per Jura nova fuerit redacta in Corpus Juris, amodo non dici gratiam, sed justitiam, seu Jus commune. Alteram dein diversitatis rationem quod attinet, lubenter cum sæpe dicto CROTO fatemur, minus jus præsentato adquiri, quàm electo. Sed istud non diminuit jus Patroni, immò auget, ut Laicus possit variare, atque alterum præsentare. In quas tandem partes nos secedemus? Breviter concludimus: Dura quidem Lex, fed

(x) *cit. num. 9.*

(y) *in Comment. in Cap. III. num. 12. X. de Jur. Patron.*

fed ita fcripta, adeóque retinenda, atque adimplenda.

§. 5.

Quoniam ergo communis regula, quæ litem de Jure Patronatûs intra ſex, ac reſpectivè quatuor menses ita terminari vult, ut eâ longius protractâ collatio ad Ordinarium ſpectet, dura, ſive, ut Canoniftæ (2) loquuntur, rigorofa, odioſa, atque exorbitans eſt; non tantum omni, quo poteſt, modo reſtringenda, ſed & ita exponenda venit, quo magis jura juribus concilientur, atque uniantur.

§. 6.

Proinde primo regulæ locus haud eſt concedendus, ſi lis vertatur Episcopum inter, & Patronum: ut ſi Episcopus prætendat, Clericum ſibi præſentatum non eſſe admittendum,

(2) VIVIANUS *in Praxi Juris Patron.* Part. II. Lib. VII. Cap. 3. num. 19. & REIFFENSTUEL *in Jur. Canon.* Tom. III. Lib. III. Tit. XXXVIII. §. 4. num. 105.

dum, aut Ecclesiam Patronatui non esse sub-
 jectam, sed ad se pleno jure spectare. Si
 enim (scribit VAN ESPEN [a]) hisce in
 casibus ob pendentem litem Patronus priva-
 retur Jure præsentandi, esset quodammodo
 in potestate Ordinariorum, semper Jus præ-
 sentationis hujusmodi litem suscitando, &
 protelando excludere. Addo ego, relatos
 supra Canones, nimirum *Cap. III. Cap. XII.*
Cap. XXII. & Cap. XXVII. X. de Jur. Pa-
tron. tantummodo loqui de lite inter Patro-
 nos. Atqui dum Fiscus Episcopi cum Pa-
 trono contendit, litem inter Patronos verti
 non potest dici; siquidem Episcopus non
 Patronus, cujus nomen & jus (adnotante
 CIRONIO [b]) ignotum fuit primis Eccle-
 siæ temporibus, & prærogativæ, quibus
 gaudent nunc Fundatores Ecclesiarum, sen-
 sim, & furtim irrepererunt, conniventia sci-
 licet ad excitandos fidelium animos) sed or-
 dinarius salutatur. Quocirca lite intra præ-
 scrip-

(a) *in Jur. Eccles. Univ. Part. II. Tit. XXV.*
Cap. V. §. 44.

(b) *in Paratitl. in Decretal. Lib. III. Tit. 38.*
p. m. 262.

scriptum tempus nondum finitâ Episcopus invitis Patronis non providebit, sed constituet Oeconomum, seu Vicarium cum congruâ fructuum portione, qui Ecclesiæ deserviat, fructus exigat, ac pro futuro Rectore reservet. (c). Nisi tamen Beneficium de Jure Patronatûs non esse, sive Ecclesiam semper liberam fuisse notoriè constaret. Tunc enim Episcopus nullo expectato tempore eam confert, quia Collator conservandus est in suâ possessione, vel quasi. (d)

§. 7.

Secundò regula non obtinet, quando Patroni in tempore ad præsentandum concessio Jura sua deduxerunt, atque Episcopum rogave-

(c) FAGNANUS *in Comment. in Cap. III. num. 18. X. de Jur. Patron.* BARBOSA *de Off. & Potest. Episc. Part. III. Alleg. 72. num. 141.* REIFFENSTUEL *cit. §. 4. num. 103.*

(d) VIVIANUS *cit. Cap. 3. num. 3. & BARBOSA in Collectan. Tom. II. Lib. III. Tit. XXXVIII. Cap. 22. num. 6.*

gaverunt, ut causam expediret. (e) Tum enim statutum (f) est, ut in causis super Electionibus, Postulationibus, vel Provisionibus, aut super Dignitatibus, Personatibus, Officiis, Canonatibus, vel Præbendis, seu quibusvis Beneficiis Ecclesiasticis, aut super Decimis, ad quarum etiam præstationem possunt, qui tenentur ad eas, præmoniti censurâ Ecclesiasticâ coerceri, nec non super Matrimonialis, vel Usuris, & eas quoquo modo tangentibus, ventilandis, procedi valeat de cætero simpliciter, & de plano, ac sinè strepitu judicii, & figurâ. Tum etiam regulæ Juris cantant: in omnibus causis pro facto accipitur id, in quo per alium moræ sit, quo minus fiat, (g) item unicuique sua mora nocet. (h) Hinc Episcopus sibi imputare debet, quod vel ipse, vel ejus Officia-

(e) VIVIANUS *cit. Cap. 3. num. 16. & PICHLER in Summa Jurisprud. sacræ Lib. III. Tit. XXXVIII. §. 1. num. 9.*

(f) *in Clement. II. de Judiciis.*

(g) *L. 39. II. de R. I. & Cap. XLI. de R. I. in 6.*

(h) *L. 173. §. 2. II. eod. & Cap. XXV. de R. I. in 6.*

ficialis judicium, ut potuisset, simpliciter, velocitèrque haud peregerit.

§. 8.

Quid autem tertio, si altera pars intra terminum jus suum deducat, altera contra verisutis tergiversationibus, veteratoriisque comperendinationibus litem protrahat? Statum tempus haud currere pronuntiamus. Non enim debet alteri per alterum iniqua conditio inferri; (i) sed factum cuique suum, non adversario nocere debet. (k) Dem si privationem juris inducere vellemus; facile quis calumniator litem movere, atque ultra terminum curis expeditus vagari posset. Demum nec culpâ heic vacat Episcopus, ejusve Officialis, qui secundum præscripta Canonum procrastinationem amputare, ac vela contrahere poterat.

§. 9.

Quarto regula haud venit extendenda ad

L 2

ca

(i) L. 74. ff. de R. I.

(k) L. 155. ff. eodem.

casum, quo lis inter præsentatos vertitur. Cum enim Canones tantum de Patronis litigantibus loquantur; utpote exorbitantes, ac Jus commune ex parte corrigentes ad præsentatos litigantes produci non debent. (1)

§. 10.

Ex eodem fonte fluit quintò, terminum non attendendum, sed litis eventum expectan-

-
- (1) BARBOSA *de Off. & Potest. Episc. Part. III. Alleg. 72. num. 141. & in Collectan. Tom. II. Lib. III. Tit. XXXVIII. Cap. 3. num. 6.* PITONIUS *de Contr. Patron. Tom. II. Alleg. 54. num. 10. & Alleg. 78. num. 5. 6. & 7.* VIVIANUS *in Praxi Juris Patron. Part. II. Lib. V. Cap. 2. num. 26. qui tamen cit. Part. II. Lib. VII. Cap. 3. num. 14. sibi met ipsi contradicit, scribens: Quando est lis tantum inter præsentatos, vel inter eos, & simul inter præsentantes super Jure Patron. ejusque quasi possessione, & hinc si lis non finiatur intra semestre, vel quadrimestre, Episcopus Ecclesiam debet conferre. Verum cum nullam omnino rationem adducat, nullâ quoque refutatione indiget.*

tandum esse, si Patroni cum præsentatis controversiam habeant. (m)

§. II.

Sextò regula non subintrat, quando Ecclesiam vacantem esse patronatam constat, sed Patroni sunt discordes, quia voces suas diviserunt præsésentando plures, adeóque de eo litigatur, quis præséntatorum institui debeat. Etenim Canones disertè loquuntur de casu, si de Jure Patronatûs quæstio emerferit inter aliquos, & cui competat. Atqui dum Patroni voces suas diviserunt, ac de eo litem sibi moverunt, nulla de ipso Patronatûs Jure quæstio est. Ergo neque obtinebit exorbitantis juris dispositio, sed Ordinarii erit, & numeros vocum, & merita discernere præséntatorum. (n)

§. 12.

(m) FAGNANUS *in Comment. in Cap. III. num. 19. X. de Jur. Patron.* REIFFENSTUEL *in Jur. Canon. Tom. III. Lib. III. Tit. XXXVIII. §. 4. num. 105. & FARGNA in Commentat. de Jure Patron. Part. I. Can. V. Cas. 6. num. 15.*

(n) FAGNANUS *in Comment. in Cap. III. num.*

§. 12.

Inde etiam sequitur, septimò regulam haud procedere, si Patroni nec super Jure Patronatûs, nec super ejus quasi possessione, sed tantùm super formâ præsentationis litigent, puta, cum unus asserat præsentationem de altero tanquam ab absente, seu criminoso, & simili factam non subsistere, altero contrarium defendente. (q)

§. 13.

Octavò omnes cum VAN ESPEN, (p) sic putem, enuntiabunt, regulam exulare, si pendente lite, utri è duobus Jus Patronatûs competat, uterque intra præscriptum tempus salvo jure suo in eandem personam consentiat, illamque præsentet. Licet namque

num. 20. X. de Jur. Patron. VIVIANUS cit. Cap. 3. num. 7. & BARBOSA cit. num. 141.

(q) *VIVIANUS cit. Cap. 3. num. 12. & BARBOSA cit. num. 141.*

(p) *in Jur. Eccles. Univ. Part. II. Tit. XXV. Cap. 5. §. 46.*

que litigantes pro illâ tantum vice conveniant, conventio tamen ejus est naturæ, atque indolis, ut propter contentionem Patronorum Ecclesiæ ordinatio non differatur, neque illi præjudicium generetur, qui Jus evicerit Patronatûs. Ad hæc cum præsentatus (ût MOLINÆI (q) verba addam) habeat præsentationem ab utroque, necessario inferitur, eum esse præsentatum ab habente jus, & sic eum habere jus ad rem, ei-que deberi Beneficium, & institutionem: ergo institui debet, nec in hoc fit aliquod præjudicium Prælato, nec Ecclesiæ patronatæ, quoniam in hoc casu non subest periculum, quod plures constituentur in possessione vel quasi Juris Patronatûs, quum non sit profutura præsentatio, & admissio, nisi victori. Ejusmodi autem conventio non obtinet, nisi casu, quo nemo ante à litigantibus præsentatus, nec liti implicitus est. Alioquin enim in ejusdem præjudicium tenderet,

L 4

deret,

(q) in Consuetud. Parisiens. Tit. I. §. LV.
Gloss. 10. num. 42.

deret, ac per consequens non sublisteret.
(r)

§. 14.

Tandem etsi ipsi Canones (s) eum, qui in possessione vel quasi existit, à communi regulâ sat clarè eximant; nihilominùs tamen Canonistæ hanc rem pessimè intricaverunt. Sæpe laudatus VIVIANUS (t) quatuor de possessore refert casus, primum, quando à bonæ

(r) Cardinalis DE LUCA in *Theat. Verit. & Justit.* Tom. I. Tract. II. de *Jur. Patron.* Disc. 67. num. 5. LEURENIUS in *Foro Benef.* Part. II. Sect. 1. Cap. II. Quæst. 147. num. 1. & seqq. BARBOSA in *Collectan.* Tom. II. Lib. III. Tit. XXXVIII. Cap. 24. num. 3. PIRHING in *Jur. Canon. Method.* Tom. III. Lib. III. Tit. 38. num. 102. FARGNA in *Commentat. de Jure Patron.* Part. II. Can. IX. X. XI. Cas. 3. num. 11., qui tamen distinguere mavult.

(s) Cap. XXIV. X. de electione. Cap. VII. X. de causâ possess. & Cap. XIX. X. de *Jur. patron.*

(t) in *Praxi Juris Patron.* Part. II. Lib. V. Cap. 4. num. 10. 11. 12. 17. 18. & 20.

bonæ fidei possessore existente in quasi possessione præsentatio facta est, & postea comparet alius, se esse Proprietarium, ac Patronum dicens: secundum, quando vacante Ecclesiâ movetur bonæ fidei possessori lis super proprietate ab aliquo, qui possessionem fatetur: tertium, quando post litem contestatam possessor præsentat: & quartum, quando bonæ fidei possessor præsentat, ante, vel postquam ipsi lis mota fuit super possessione, vel quasi. Primo casu decidit, præsentatum à bonæ fidei possessore instituendum esse non obstante lite motâ, quæ respicit petitorium. Secundo pariter statuit, præsentatum esse instituendum, quia ille fructus præsentationis tanquam proveniens à dicto bonæ fidei possessore ante litem contestatam non debet restitui. Tertio, ac quarto casu opinatur, præsentationem quidem admittendam, institutionem contrà usque ad finem reservandam esse; ita tamen, ut si lis intra statutum tempus non finiatur, præsentatus à bonæ fidei possessore institui debeat, nisi ante institutionem constaret, possessori in petitorio nullum jus competere.

§. 15.

Quantopere prima, & secunda resolutio omnibus placet, tantopere tertia & mihi, & pluribus aliis (u) displicet, quantumvis VI-
 VIANUS cum affectis suis non tantum ad Jus Canonicum, sed & Civile convolet. Utrique Jure Civili (x) cautum est, bonæ fidei possessorem fructus extantes, post autem litis contestationem universos cum ipsâ re præstare. Verum quid inde? Si possessor fructus post litis contestationem perceptos cum ipsâ re præstare habeat, annon pronofuit alveo, possessorem lite pendente inquietâ percipiendi possessione relinquendum esse? Commodum enim possidendi (ut ipse Imperator (y) ait) in eo est, quod etiam si ejus res non sit, si modò actor non poterit suam esse probare, remanet suo loco pos-

(u) Videatur ENGEL in Colleg. Univ. Jur. Canon. Lib. III. Tit. 38. num. 14. & PICHLER in Summâ Jurispr. sacræ Lib. III. Tit. XXXVIII. §. 1. num. 8.

(x) L. 22. Cod. de rei vindicat.

(y) in §. 4. Institut. de interdict.

possessio. Dein hæc quidem sunt, quæ supra (z) jamtum retulimus, ALEXANDRI III. verba : *Mandamus, quatenus si vobis constiterit, quod præfato militi præscripta villa fuerit non excepto Jure Patronatûs ad firmam concessa, vel antequam de Jure Patronatûs inter Abbatissam, & militem controversia esset suborta, præfatus Guil. in præscriptâ Ecclesiâ per Episcopum ad præsentationem militis institutus fuisset : ei (dummodò aliàs sit idoneus) adjudicetis Ecclesiam.* Ast dum ALEXANDER unum casum includit, num propterea reliquos exclusisse dicendus est, præcipuè cum ratio, atque analogia Juris (a) longè aliam suadeat, postulétque interpretationem ? Ipse ALEXANDER (b) nos contrarium docet, Eboracensi Archiepiscopo respondens : " Memoria nostra non „ excedit, qualiter in primo anno nostræ „ pro-

(z) Cap. III. §. 19.

(a) Totus titulus X. ut lite pendente nihil innovetur.

(b) Apud AUGUSTINUM *Antiquæ Collect. II. Lib. II. Tit. 9. Cap. 1. Conferatur Cap. I. X. ut lite pend.*

„ promotionis transcriptum litterarum feli-
 „ cis memoriæ Prædecessoris nostri Hono-
 „ rii (c) nobis feceris præsentari, in quo
 „ continebatur Antecessoribus tuis Ap. be-
 „ nignitate esse indultum, ut tam eis, quàm
 „ Successorib. suis liberum esset per totam
 „ An-

(c) GONZALEZ *in Not. ad cit. Cap. I. lit. c. X. ut lite pend.* legendum existimat Adriani IV. qui fuit immediatus Prædecessor Alexandri III. quod facile suadetur ex eo, quia Alexander appellat ipsum H. antecessorem; & quia Hadrianus IV. natus erat in ipsâ Provinciâ Eboracensi; unde majori affectu eam Ecclesiam prosequabatur, quàm Cantuariensem: quod contrarium omnino eveniebat in Honorio III. qui Willelmum Archiepiscopum Cantuariensem consecraverat, ipsique vices suas commiserat, & Legatum constituerat per Angliam, & Scotiam, ut refert Corjo-
 lanus *in Breviario anno 1125.* Unde credi non potest tunc temporis, cum Archiepiscopum Cantuariensem Legatum in universâ Anglia constituebat, in ejus præjudicium Archiepiscopo Eboracensi concessisse, ut Crucem præferret per totam Angliam.

„ Angliam ante se Crucem deferre , Nos
 „ verò Antecessoris nostri vestigiis inhæren-
 „ tes tibi subscripti nostri munimina con-
 „ firmamus, quod Antecessoribus tuis fue-
 „ rat à Prædecessore nostro clementer in-
 „ dultum. Postmodum verò sanctæ, & ve-
 „ nerandæ memoriæ T. quondam Cantuar.
 „ Archiepiscopus existimans, hoc in præ-
 „ judicium sui juris, & suæ dignitatis redun-
 „ dare; exinde cœpit quæstionem movere.
 „ Unde propter hoc ad Sedem Apostolicam
 „ appellavit affirmans, si bene meminimus,
 „ quod tibi, & Prædecessoribus tuis id nul-
 „ latenus licuisset; sicque factum est, quod
 „ per nostra Nos tibi scripta prohibuimus,
 „ ne in Provinciâ Cant. Ecclesiæ, donec de
 „ ipsâ causâ cognosceretur, ante te Crucem
 „ deferre aliquâ ratione auderes. Quia er-
 „ go per dil. F. nostros J. & A. Clericos tuos
 „ gravem coram nobis quærimoniam de-
 „ posuisti, asserens, quod de possessione
 „ hujus rei, quam tu, & Antecessores tui
 „ habuistis, ante cognitionem judicii spo-
 „ liassemus: Nos volentes tibi, tanquam
 „ ve-

„ venerabili Fratri nostro deferre, & jura
„ tua integra, & illibata fervare; præfenti-
„ bus litteris statuimus, quòd litteræ pro-
„ hibitionis nostræ nullum tibi præjudicium
„ faciant, quominus tibi, & Successoribus
„ tuis liberum sit, quemadmodum vobis,
„ & beneficio privilegiorum Apo. Sedis in-
„ dultum, & tu, & Prædecessores tui id
„ facere consuevistis, ante vos per totam
„ Angliam deferre Crucem, quousque diffi-
„ nitiva sententia decernatur, an Ecclesia tua
„ debeat de jure hoc habere.” Si ergo Pon-
tifex usque adeò privilegium ab ipso Ponti-
fice impetratum, quo quis pendente lite
usu possessionis, seu licentiâ ante se Crucem
deferendi privatur, tanquam subreptitium
non valere pronuntiet, quantominus crede-
re fas erit, eundem Pontificem voluisse, seu
statuisse, ut ad finem litis differretur insti-
tutio præsentati ab eo, qui in possessione,
vel quasi existit, & cui per consequens ho-
nos præsentationis debetur? Quid? quod
**CÆLESTINUS III. (d) post ALEXAN-
DRUM**

(d) Vulgata habet: **CLEMENS III.** sed
legen.

DRUM adhuc definierit: (e) *Queritis item, quando matrimonium accusari contingit, an statim sit carnale commercium suspendendum, aut quamdiu dissimulari possit, vel potius sustineri. Ad quod breviter respondemus, quod cum Alexander III. (f) apertè prohibeat, ne ad invicem, donec causæ justæ fiat examinatio, separentur, & Symmachi Papæ contineat institutum, ut Prælati aliquis accusatus, antequam ea, quæ obijciuntur, luce clarescant, relinqui non debeat à subiectis, in præsentì articulo conjugum alteruter accusatus ante probatam accusationem, jure, quod habet, in altero, privari non potest. Locum hunc egregio GONZALEZ (g) dotavit commentario,*

-
- legendum esse: COELESTINUS III. ad oculum demonstravit GONZALEZ in *Not. ad Cap. II. lit. a. X. ut lit. pend.*
- (e) Apud AUGUSTINUM *cit. Tit. 9. Cap. 2. Conferatur Cap. II. X. ut lite pend.*
- (f) Corrigendum (notat GONZALEZ in *Not. ad cit. Cap. II. lit. b. X. ut lite pend.*) est, & legendum: *Alex. II.* cujus sententia reperitur apud Gratianum in *cap. multarum. 35. quæst. 6.*
- (g) *ad Cap. II. X. ut lite pend.*

rio, cui quod addam, non habeo. Quocirca tantum infero, præsentatum à possessore, pendente lite, facilius institui debere, quam pendente lite usum conjugii permitti; quippe cùm accusanti longè difficilior sit cum accusato habitare, carnaliterque jungi, quàm litiganti videre, præsentatum ab alterâ parte institui.

§. 16.

Aquè parum resolutio quarta nobis arripet. Jam dudum Imperator (b) edixit: *Quia longè commodius est, possidere potius, quàm petere; ideò plerumque, & ferè semper ingens existit contentio de ipsâ possessione.* Quid ergo, si de ipsâ possessione contendatur? Explorandum venit, utrius eorum possessio sit. Hinc si is, qui ad iudicium provocat, Judicemque implorat, intra statum tempus possessionem probet; vincet, atque efficiet, ut præsentatus institui debeat. Si vitium violentiæ, clandestinitatis, aut precarii

(h) in §. 4. Institut. de interdict.

carii imploranti (i) objiciatur, eum in possessione defendi oportet, casu, quo vitium hoc à possessore negatur, ejusque probatio altioris est indaginis; (k) quia prædo etiam est secundum rigorem Juris restituendus. (l) Quum verò de vitio possessionis aperte constet, improbus possessor audiri non debet. Pariter audiendus non est, si possessionem suam intra statum tempus non probaverit. Quum porro obscura sint utriusque Jura, contra eum, qui prius ad judicium provocavit, judicari solet, (m) quia actoris vices sustinet. Si demum uterque possideat, neuter possidentium, ac discrepantium vincetur.

(i) Id verò non nocet, quod ab alio vi, clam, vel precario possideat, modò non ab adversario præsentem rem acceperit, *L. ult. §. de acquirend. vel amitt. poss. & L. i. §. ult. §. uti possid.*

(k) LEYSER *ad* §. *Vol. VII. Spec. 508. med. 4.* & FARGNA *in Commentat. de Jure Patron. Part. II. Can. XXVI. Cas. 2. num. 52.*

(l) *Cap. V. X. de restitut. spoliat.*

(m) *Arg. cit. §. 4. Institut. de interdici.*

tur. (n) Adeoque ad Ordinarium spectabit collatio.

§. 17.

Cæterum junior, sive præsens possessio heic (o) attenditur, & sufficit, modò quis unum (p) actum possessorium quietum, (q) qui effectum (r) sortitus est, nec liti causam de-

(n) *L. 3. princ. n. uti possid.*

(o) Concilium Tridentinum *Sess. XXV. de Reformat. Cap. 9.* non obitare jamtum demonstratum ivit FAGNANUS in *Comment. in Cap. XIX. num. 16. X. de Fur. Patron.* nec non BARBOSA in *Collectan. in Concil. Trid. Sess. XXV. de Reformat. Cap. 9. num. 72. & 73.*

(p) BARBOSA in *Collectan. Tom. 1. Lib. 1. Tit. VI. Cap. 24. num. 10. 11. 12. & 13. & Tom. II. Lib. III. Tit. XXXVIII. Cap. 19. num. 6. & GONZALEZ in Comment. ad Cap. XIX. num. 11. X. de Fur. Patron.*

(q) *Litigiosus enim, & contradictus attendi nequit.* PITONIUS de *Contr. Patron. Tom. 1. Alleg. 22. num. 18.*

(r) Ex subsequuta institutione, ac pacificâ præsentationis confirmatione, VIVIANUS

dedit (s) allegare queat, ita ut in possessione vel quasi præsentandi esse dicatur, qui ultimo loco (t) præsentavit.

§. 18.

NUS *in Praxi Juris Patron. Part. II. Lib. V. Cap. 4. num. 29.*

(s) Ille enim nullius momenti erit, sed pro attentato haberetur, si quis sub lite talem actum continuare vellet. Ansam verò liti dedisse censetur actus, si adversarius propterea vel statim in judicio conqueritur, vel pignorationibus utitur, vel verbis solum contradicit. STRYCK *in U. M. Lib. XLI. Tit. II. §. 2.*

(t) Nisi actus, seu status ultimus sit vel turbidus, dubius, & obscurus, GONZALEZ *sup. Reg. VIII. Cancell. Gloss. XLV. §. 2. num. 38.* vel æquivocus, ita ut ad aliam quoque causam referri valeat, PITONIUS *de Contr. Patron. Tom. I. Alleg. 40. num. 6.* vel claræ foundationis legi omnino contrarius, PITONIUS *de Contr. Patron. Tom. II. Alleg. 94. num. 15.* vel de contrario statu legitimo præcedente constet; tunc enim non attenditur ultimus status, nisi probetur legitimè præscriptus, BARBO-

§. 18.

Equidem INNOCENTIO IV. (u) difficile videtur, quòd inter duos possit esse quæstio de aliquo Jure, nisi alter possideat. Ast cui non difficile videretur, cùm Canonistæ (x) usque adeò ad quasi possessionem requirant, 1) ut realis, & vera præsentatio, electio, seu collatio præcesserit, 2) ut omnium, quibus prædicatur, scientia, ac patientia adsit, 3) ut usus, quo quasi possessio acquiritur, Jure proprio exerceatur, 4) ut quasi possessionem acquirens in bonâ fide fuerit, 5) ut præsentationem institutio, ac confirmatio sequuta sit, 6) ut præsentatus vi-

SA in *Collectan. Tom. II. Lib. III. Tit. XXXVIII. Cap. 19. num. 7.*

(u) in *Comment. in Cap. III. X. de Fur. Patron.*

(x) Videatur VIVIANUS in *Praxi Juris Patron. Part. II. Lib. V. Cap. 4. num. 30. & seq.* BARBOSA in *Collectan. Tom. I. Lib. I. Tit. VI. Cap. 24. num. 14. & seq.* & FARGNA in *Commentat. de Fure Patron. Part. II. Can. XXVI. Cas. I. num. 1. & seq.*

vigore provisionis possessionem ceperit, in eâ permanferit, ac fructus perceperit, & 7) ut actus, quo adq̃uifita q̃uafi poffeffio probatur, clarus fit, ac certus? Argutiis hifce diutius immorari eò minùs vacat, cùm jam ante dictum fit, poffefforem in poffeffione defendendum effe, fi probatio vitii, quod objicitur, altiore requirat indaginem. Illud tamen filentio prætereire non valemus, nimirum cum cæteris interpretibus cæcutire Canoniftas, qui in Codice legi credunt, ad q̃uafi poffeffionem fcientiam, ac patientiam omnium, queis prædicatur, neceffariam effe. Dum namque Imperator ANTONINUS (y) in fit: *Si aquam per poffeffionem Martialis eo fciente duxifti, fervitutem exemplo rerum immobilium tempore quæfifti. Quodfi ante id fpatium ejus ufus tibi interdictus eft, fru- ftra fumptus in eâ re factos præftari tibi postulas: cum in alienâ poffeffione operis facti dominium, quoad in eâdem causâ manet, ad eum pertineat, cujus eft poffeffio; fanè* (ut ó Μεγαλεμπορος, και' Μεγαλεπήβολος CU-

M 3

JA-

(y) in L. 2. Cod. de fervitut. & aquâ.

JACIUS (z) observat) non innuit, scientiam semper esse necessariam, sed hoc tantum adjicit, ut intelligatur ex eo, eum clam non duxisse. Nam qui sciente domino aquam ducit, clam fecisse non videtur. (a) Contra etiam ignorante, atque absente domino aquam ducere, aliámque servitutem acquirere quis potest; (b) dummodo celandi animum non habuerit: nam si habuerit, est indicium clam adquisitæ possessionis. (c) Adhæc possessorium quod attinet, dudum ULPIANUS (d) noster docuit: *Hoc interdicto prætor non inquit, utrùm habuit jure servitutem impositam, an non, sed hoc tantum, an itinere, actûque hoc anno usus sit non vi, non clam, non precario; Et tuetur eum, licet eo tempore, quo interdictum redditur, usus non sit. Sive igitur habuit jus viæ, sive*
non

(z) Oper. omn. Tom. VII. p. m. 396. lit. E.

(a) L. 5. §. 3. ff. quod vi, aut clam.

(b) L. ult. Cod. de præscript. longi temp.

(c) L. 10. princ. ff. si servitus vind.

(d) in L. 1. §. 2. ff. de itinere, actûque priv.
Conferatur WISSENBAACH in Exercit. ad ff. Disput. XX. Thes. 23.

*non habuit, in eâ conditione est, ut ad tuitio-
nem prætoris pertineat. Unde & nos cum
PITONIO (e) concludere haud veremur,
in possessorio attendi ultimum statum, ad
cujus formam continuare debet successio in
Jure Patronatûs, non attento, an bene, vel
malè ultimi status processerint.*

§. 19.

Facilis pariter, qui antedictò summo Pon-
tifici difficilis videtur, est casus iis Cano-
nistis, (f) qui statuunt, quòd, licèt præsen-
tatus ab eo, qui est in quasi possessione præ-
sentandi, debeat institui; hoc tamen intel-
ligendum sit, quando constat de Jure Patro-
natûs, & quando illemet, qui hodie præ-
sentat, aliàs præsentavit, quia Rota tenet
illam opinionem, quòd possessio defuncti
non transferatur in heredem finè novâ ap-
prehensione. Rectè quidem Rota ita tenet.

M 4

Ete-

(e) *de Contr. Patron. Tom. II. Alleg. 91.
num. 10.*

(f) *BARBOSA in Fur. Eccles. Univ. Lib. III.
Cap. XII. num. 190. & VIVIANUS in
Praxi Juris Patron. Decis. CX. num. 20.*

Etenim non solum JAVOLENUS (g) refert : *Cum heredes instituti sumus, aditâ hereditate omnia quidem jura ad nos transeunt ; possessio tamen, nisi naturaliter comprehensa, ad nos non pertinet ; sed & PAULUS (h) docet, Quod per colonum possideo : heres meus, nisi ipse nactus possessionem, non poterit possidere. Retinere enim animo possessionem possumus, adipisci non possumus. Interim vereor ego summopere, ne Canonistæ cum Rotâ optimas Leges pessimè applicent. Vel namque Jus Patronatûs reale est, vel personale. Si reale ; possessio Juris Patronatûs apprehensâ re corporali, cui adhæret, etiam apprehenditur. Eleganter ad rem ULPIANUS (i) perhibet : Quotiens autem dominium transfertur, ad eum, qui accipit, tale transfertur, quale fuit apud eum, qui tradit. Si servus fuit fundus, cum servitutibus transit. Si liber, uti fuit : Et si fortè servitutes*

(g) in L. 23. ff. de adquir. vel amitt. poss.

(h) in L. 30. §. 5. ff. eod.

(i) in L. 20. §. 1. ff. de acquirendo verum dom.

tes debebantur fundo, qui traditus est, cum jure servitutium debitarum transfertur. Similiter & PAPINIANUS k) ait : Prædia cum servis donavit, eorūque se tradidisse possessionem literis declaravit. Si vel unus ex servis, qui simul cum prædiis donatus est, ad eum, qui donum accepit, pervenit, mox in prædia remissus est, per servum prædiorum possessionem quæsitam cæterorūque servorum constabit. Si contra personale, heres eo ipso momento possessionem Juris Patronatus nanciscitur, quo præsentat. Ita namque JAVOLENUS (l) : Ego puto, usum ejus juris pro traditione possessionis accipiendum esse. Ideoque & interdicta veluti possessoria constituta sunt. Utroque ergo casu ultimus status

M 5

ve-

(k) in L. 48. ff. de adquir. vel amitt. poss. Conferatur FABER in Rational. ad L. 23. §. 2. ff. de servitut. præd. rust. & ad L. 12. ff. communia præd. LAUTERBACH in Colleg. Part. III. Lib. XLI. Tit. 2. §. 14. SCHOEPPFER in Synop. Jur. privat. Lib. XLI. Tit. 2. num. 12.

(l) in L. ult. ff. de servitut. Conferatur L. 8. §. 5. ff. si servitus vind.

venit attendendus ; tum, quia is, qui in
 jus succedit alterius, eo jure, quo ille, uti-
 tur: (m) tum quia docente PAULO, (n)
 possessio defuncti quasi juncta descendit ad
 heredem : id est (ut subtiliter FABER (o)
 commentatur) non possessio illa, quæ est
 facti, sed jus ipsum possessionis. Hisce
 conformiter INNOCENTIUS III. (p) li-
 tem, quæ inter Canonicos Ecclesiæ Vincen-
 tinæ, atque Archidiaconum, cui nuper Epi-
 scopus Archidiaconatum contulerat, verte-
 batur, ita diremit : *Quoniam per attesta-
 tiones nobis constitit evidenter, quod ab Epi-
 scopis Vincent. (non ergo ab illomet Episco-
 po, qui aliàs modò contulerat, & nunc ite-
 rum confert) Archidiaconatus ipse sinè re-
 clamazione aliquâ Canonorum, duobus Ar-
 chid. continuè (qui ante ipsum extiterant)
 fuerat assignatus : Et quia Canonici prædicti,*
 Fu-

(m) Cap. XLVI. de R. I. in 6.

(n) in L. 30. II. ex quib. caus. majores.

(o) in Rational. ad cit. L. 30. lit. b. Confe-
 ratur FARGNA in Commentat. de Jure
 Patron. Part. II. Can. XXVI, Cas. 2.

(p) in Cap. VII. X. de causa possess.

Judices recusare minimè debuerunt, cùm causa prædictis Judicibus fuisset delegata, de utriusque partis Procuratorum assensu, prædictum Archidiaconatum eidem per diffinitivam sententiam adjudicare curavimus. Huc quoque collimat PITONIUS (q) scribens; quod quasi possessio ab auctoribus sit adquisita ratione qualitatis familiaris, quæ proinde possessio est transitoria ad heredes sanguinis eandem qualitatem habentes, cum sufficiat familiam esse in quasi possessione ad effectum, ut omnes de eâ existentes fruantur quasi possessione suorum auctorum. Tacebo nunc insignes Jureconsultos, singillatim CUJACIUM (r) testari, quod receptum sit, possessionem rerum hereditariarum, quæ est facti, ab ipso defuncto protinus, & ipso jure

(q) *de Contr. Patron. Tom. I. Alleg. II. num. 20.*

(r) *Oper. omn. Tom. V. p. m. 169. lit. D. Conferatur STRYCK in U. M. Lib. XLI. Tit. II. §. 6. 7. & 8. qui contrarium in Germaniâ obtinere refert. Nos discussionem ejus in alium rejicimus diem.*

jure ad heredes transire, nec opus esse ad eam acquirendam facto, & apprehensione heredis.

§. 20.

Ne quis tamen id, quod INNOCENTIO IV. difficile visum fuit, impossibile existimet; duos nunc juvat adducere casus, quorum primus ita compositus est. Pater construxerat Ecclesiam, reservaverátque Jus Patronatûs filiis suis, ac præcipuè quidem possessori prædii Olibani. Mortuo parente liberi hereditatem inter se diviserant, ac filia natu major prædium Olibanum forte obtinuerat. Cum dein Ecclesiam vacare cungeret; præsentabat filius asserens, Jus Patronatûs primario filiis, ac secundario competere possessori prædii Olibani. Præsentabat quoque filia regerens, Jus Patronatûs non sexui masculino, sed prædio Olibano adhærescere. Neuter itaque in quasi possessione existerat, neuter etiam quasi possessionem probare poterat, quia nemo quâ filius, nemo quâ possessor antehac præsentaverat. Ut ad alterum porro casum deveniam;

niam ; Antonius de Cataneis (s) Stephano de Tofsignano vendiderat prædium Furlanum, quod Lancellottus de Cataneis consanguineus Antonii venditoris retrahere intentaverat, ac quâ, nescio, de causâ ad iudicium provocaverat. Pendente super retractu lite vacat Beneficium, quod Antonius de Cataneis ante venditionem contulerat. Confert hinc & Stephanus de Tofsignano ratus, Jus Patronatûs prædio Furlano annexum esse. Si quæstio solùm de retractu mota fuisset, præsentatus à Stephano sinè dubio institui debuisset, eo quod Stephanus in possessione prædii Furlani, ac per consequens juxta antedicta etiam in quasi possessione Juris Patronatûs existeret. Verùm præsentaverat pariter Lancellottus de Cataneis, non tamen ex causâ, quod lis super retractu penderet, sed quod Jus Patronatûs familiare foret, adeoque mortuo fratre Antonio jam sibi competeret. Quoniam autem neque ex ultimâ, neque ex anterio-

(s) Fictis nominibus utor, ut res clarior reddatur.

teriori collatione constabat, an Antonius de Cataneis quàm possessor prædii Furlani, an verò quàm proximus è familiâ præsentasset; quasi possessio neutrum tuebatur. Sic ergo quæstio de Jure Patronatûs inter duos existeret potest, quin alteruter possideat.

§. 21.

Hoc dein casu, si Patroni vel planè non præsentent, vel præsentantes dissentiant, haud tamen intra statum tempus jura sua in judicium ita deducant, ut controversia decidi queat; Episcopo fas erit remotâ usque adeò appellatione personam idoneam instituere, quæ repræsentetur ab eo, qui Jus evicerit Patronatûs. Quod si fortè simultates inter Patronos surrexerint, propter quas Sacerdos ab Episcopo institutus officio suo canonicè fungi non audeat, atque inde scandalum evenire possit, ad brachium seculare erit recurrendum. (t) Et ubi ita provideri non poterit; auferri jubeat Episcopus Re-

(t) HOSTIENSIS *in Summâ super Tit. Decretal. de Jure Patron. num. 8.*

liquias sacras, (u) atque Ecclesiam claudi, ut sacrum Mysterium nullus in eâ celebret. (x)

§. 22.

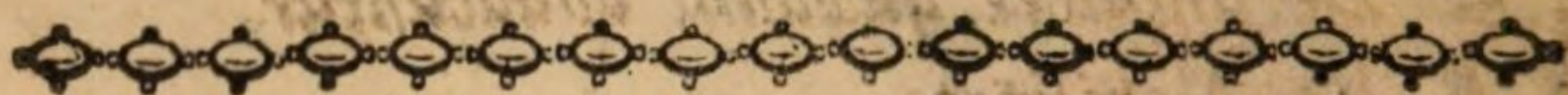
Denique notandum adhuc venit, quod si Patronus Ecclesiasticus, seu Clericus cum Laico de Jure Patronatûs, ejûsve possessione litiget, institutio Rectoris per sex menses differri debeat; tum quia dignius trahit ad se minus dignum: tum quia socius propter communionem gaudet jure, seu privilegio socii, si socius jure suo uti non possit sinè consocio. Illud interim intelligere oportet de Patrono Ecclesiastico, cui Jus Patronatûs competit nomine Ecclesiæ, seu Titulo Ecclesiastico ratione Beneficii sui; nam si com-

pete-

(u) Intellige de Reliquiis, quæ sunt in capsis extra altare, non de illis, quæ sunt in altari: nam ex amotione illarum, quæ sunt in altari, illud execraretur, VIVIANUS in *Rational. Jur. Pontif. Lib. III. Tit. 38. in Cap. 1. & 2. X. de Jur. Patron.*

(x) C. XXXVI. Caus. XVI. quæst. 7. Cap. 1. & II. X. de Jur. Patron.

peteret illi ratione Patrimonii, Clericus non habebit longius tempus, quàm Laicus, scilicet quatuor menses. (y)

CAPUT V.

DE

Pluribus præsentatis.

SUMMARIA.

- §. 1. *De pluribus præsentatis à Collegio, sive Universitate.*
- §. 2. *De pluribus præsentatis à Patrono ecclesiastico.*
- §. 3. *De secundo præsentato à Patrono laico, dum primò præsentatus, ab Episcopo rejectus, Papam appellavit.*
- §. 4. *De præsentato tanquam digniore ad Ecclesiam parochialem à Patrono ecclesiastico.*
- §. 5. *De pluribus præsentatis ad Ecclesiam parochialem à Patrono laico.*

§. 6.

(y) PIRHING in *Jur. Canon. Method. Tom. III. Lib. III. Tit. 38. num. 113.*

- §. 6. *De duobus super Beneficio litigantibus pendente lite mortuis.*
 §. 7. *De alterutro litigantium decedente.*
 §. 8. *De digniore quædam adducuntur.*
 §. 9. *De Nobilitate.*
 §. 10. *De Literatis.*
 §. 11. *De concurrentibus in datâ.*
 §. 12. *De reliquis remissivè, & conclusio.*
-

§. I.

Equidem ex antecedentibus jamtum patet, quis præsentatorum instituendus veniat. Nunc tamen quædam adhuc addemus. Inprimis nempe casu, quo Jus Patronatûs ad Universitatem, vel Collegium Laicorum pertinet, qui prior est tempore, jure potior esse videtur. (a) Nam prima præsentatio censetur facta per eos, cum magnâ maturitate, cùm sint tot capita ad deliberandum. (b)

§. 2.

(a) *Cap. XXIV. X. de Jur. Patron.*

(b) *VIVIANUS in Rational. Jur. Pontif. Lib. III. Tit. 38. in Cap. 24. X. de Jur. Patron.*

§. 2.

Idem quoque obtinet, si Ecclesiastica Persona, quā Ecclesiastica præsensationem habeat. (c) Rationem GONZALEZ (d) eam refert: " Quòd, cū Patronum Ecclesiasti-
 „ cum minus deceat instabilitas, seu varia-
 „ tio, *Clement. unic. de renunc.* & aliunde
 „ plus temporis ei, quā Laico conceda-
 „ tur, ut maturè deliberet, quem eligat;
 „ & Clerici facilius, meliùsque possint no-
 „ scere, ac invenire Clericos idoneos, quā
 „ Laici propter assiduam conversationem
 „ cum eis; ideò illi variare nequeunt, Laici
 „ autem variare valent.

§. 3.

Ubi à Patrono laico præsentatus, atque ab Episcopo rejectus Papam appellat, interea Patronus alium præsentat, eūque Episcopus instituit, hic primo præsentato præfertur. Clara sunt INNOCENTII
 III.

(c) *cit. Cap. XXIV. X. de Fur. Patron.*

(d) *in Comment. in Cap. V. num. 4. X. de Fur. Patron.*

III. (e) verba, quæ heic subijcimus: *Postulasti edoceri, an Clericus ad aliquam Ecclesiam à Patrono laico præsentatus, si Diæcesanus Episcopus ipsum non duxerit admittendum, ex hujusmodi præsentatione aliquid juris assequatur in illâ. Et si fortè idem ad Sedem Apostolicam appellaverit, & post appellationem ab ipso interpositam idem Patronus alium curaverit præsentare, ac secundum instituit Episcopus præsentatum, idem ab ipsâ Ecclesiâ debeat amoveri. Nos igitur Alexand. Papæ vestigiis inhærentes, qui inter præsentatos à Clerico, & Laico Patronis distinguens, inter præsentatos à Laico conditionem possidentis censuit meliorem: dicimus, quod institutio præsentati secundo loco à laico Patrono robur obtinet firmitatis.* Dubium enim non est, quin in casu isto melior sit conditio possidentis, quoniam antequam præsentatio per Diæcesanum Episcopum approbetur, ratum non est, quod à Patrono fuerat inchoatum. (f)

N 2

ne

(e) in Cap. XXIX. X. de Jur. Patron.

(f) Cap. V. X. eod.

ne æquè, ac ante institutionem pendente tempore ad præsentandum concessio variare licet; tum quia appellari non potest contra Patronum, ne alium præsentet: (g) tum quia secunda præsentatio non fuit celebrata contra appellationem, quippe cum primò præsentatus à denegatione institutionis appellarit, non verò petierit, peteréve potuerit, ne secunda præsentatio sequutâ nondum institutione fieret, ac jus variandi à Canonibus concessum adimeretur, litísve contestatio, per quam, ut supra (b) diximus, jus illam proseguendi quæritur, adeóque variatio impeditur, induceretur. (i) Immò ipsa potius appellatio sequutâ institutione evanescit, atque extinguitur. (k)

§. 4.

(g) PIRHING in *Jur. Canon. Method. Tom. III. Lib. III. Tit. 38. num. 101.*

(h) *Cap. IV. §. 13.*

(i) GONZALEZ in *Not. ad Cap. XXIX. lit. b. X. de Jur. Patron.*

(k) BARBOSA in *Collectan. Tom. II. Lib. III. Tit. XXXVIII. Cap. 29. num. 6.*

§. 4.

De præsentato tanquam digniore ad Ecclesiam Parochialem à Patrono Ecclesiastico **BENEDICTUS XIV** (1) summus ille Pontifex, cujus vastam eruditionem, doctrinamque magis admirari debemus, quam imitari valemus, memorat: " Quæsit (nimirum
 „ Archiepiscopus Florentinus) an Episcopus acquiescere debeat Ecclesiastici Patroni
 „ judicio, & quem iste tanquam digniorem
 „ præsentaverit, instituere; an potius investigate, num Patroni judicium fuerit
 „ rectum, & rationabile. Cui interrogationi satisfacimus, hac adhibitâ distinctione:
 „ ne: aut ex approbatis ab Examinatoribus
 „ nullus est, qui de Patroni judicio conqueratur, suamque querelam ad Episcopum
 „ deferat; aut inter eos reperitur, qui illud
 „ injustum fuisse contendat, & hac de causâ
 „ ad Episcopum provocet: in primo casu,
 „ non debet Episcopus indagare, an re ve-

N 3

„râ

(1) *de Synodo Diæces. Tom. I. Lib. IV. Cap. 8. §. 8.*

„râ inter approbatos dignior ille sit, quem
„Patronus præsentat, cum Concilium Tri-
„dentinum hanc indaginem Episcopo non
„commiserit, sed instituendum edixerit,
„quem Patronus tamquam digniorem præ-
„sentaverit: in altero autem rerum eventu
„debet Episcopus Judicis partes assumere,
„& diligenter disquirere, an rectum fuerit
„judicium à Patrono laicum de sui præsen-
„tati meritorum supra reliquos ex appro-
„batis, præstantiâ.”

§. 5.

Idem quoque summus Pontifex (m) docet:
„Si ab uno, aut pluribus Patronis laicis,
„gaudentibus æquali jure, plures ad vacan-
„tem Ecclesiam sint nominati, & Episcopo
„præsentati, neque ullus ex præsentatis
„retulerit à Patronis plures voces, quàm
„ceteri: tenetur Episcopus indicare con-
„cursum inter eosdem præsentatos, atque
„illum eligere, quem ex approbatis ab Ex-
„aminatoribus judicaverit magis idoneum.”

§. 6.

(m) *cit. Cap. 8. §. 9.*

§. 6.

Si duobus (ita CLEMENS V. [n]) in Romanâ Curiâ super Beneficio sibi collato litigantibus, in eâdem Curiâ mori contingat utrumque, (o) collationem (p) hujusmodi Beneficii ad Romanum Pontificem; si verò extra dictam Curiam, ad Ordinarium (q) de-

(n) *in Clement. I. ut lite pend.*

(o) Per obitum utriusque collitigantis in beneficialibus lis extinguitur, GONZALEZ *sup. Reg. VIII. Cancell. Gloss. VI. num. 151.* quia nullum omnino jus, quod defuncti intuitu Beneficii habuerunt, ad heredem transmitti, adeoque nemo litem prosequi potest.

(p) Etenim Ecclesias, Dignitates, Personatus, & Beneficia, quæ apud Sedem ipsam vacare contigerit, præter Romanum Pontificem nemo, nisi cui sit super conferendis eisdem in Curiâ Romanâ vacantibus specialis, & expressa ab ipso Pontifice summo auctoritas attributa, conferre audet *Cap. II. de Præbendis in 6.*

(q) Alia Beneficia (sunt verba VIVIANI

decernimus pertinere : nisi forsan alius ab eis in dicto Beneficio jus haberet. Quod si unum in dictâ Curiâ, alterum verò extra mori contingat, si moriens in Curiâ Beneficium possidebat, (r) ad Romanum Pontificem ; si verò alius, ad Ordinarium pertineat collatio supradicta. Neutro autem ipsorum Beneficium possidente, erit Romanus Pontifex, propter auctoritatis prærogativam

in Rational. Jur. Pontif. Lib. II. Tit. 16. in Clement. 1.) vacantia extra Curiam Romanam, de Jure communi Ordinarii possunt conferre, & concurrunt cum Papâ accumulative, & possunt prævenisse Papam, nisi Papa inhibuisset, ne ipsi haberent conferre, *cap. nulla. & cap. proposuit. extr. de concess. præb.* sed in hujusmodi reservationibus, & collationibus Beneficiorum hodie sunt specialiter attendendæ Regulæ Cancellariæ Apostolicæ, quæ à singulis summis Pontificibus innovantur.

(r) Sicut in pari causâ potior est conditio possidentis *Cap. LXV. de R. I. in 6.* ita & conditio illius collatoris videtur esse melior, in cujus ditione, vel regione possessor Beneficii moritur,

vam (s) in collatione hujusmodi præferendus.

§. 7.

Si verò alter (pergit idem Pontifex [t]) tantummodo, sive possessor, sive petitor decedat, si superstes, vel alius, cujus interfit, causam nihilominus prosequatur (cum interim Beneficium de jure conferri non possit [u]) ad quem collatio ejus pertineat, futurus declarabit eventus. (x) Nam si ad defunctum pertinuisse Beneficium fuerit de-

N 5

cla-

(s) Conferatur *Cap. XXXI. de Præbend. in 6.*

(t) *in cit. Clement. I. ut lite pend.*

(u) Collatio enim pendente lite attentata ipso jure viribus non subsistit. *Cap. I. ut lite pend. in 6.* Conferatur FARGNA *in Commentat. de Jure Patron. Part. I. Can. V. Cas. 2. num. 10. & 21.*

(x) Ne propter novos adversarios, qui malitiosè interdum petitoribus surrogantur, litigia in Ecclesiarum dispendium prorogari contingat, *Cap. II. ut lite pend. in 6.*

claratum ; pertinebit ad Papam, si ille in Curia, vel ad Ordinarium, si extra Curiam sit defunctus. Quod si ad neutrum illud spectasse constiterit, ad Ordinarium (y) collatio pertinebit.

§. 8.

Cum Ecclesiasticus (ut verbis PITONII (z) utar) Hierarchiæ ordo exigat, ut, qui digniores in ordine sunt, minus dignis præferantur ; quis dubitabit, quin instituere habens, & quidem, ceu LEURENIUS (a) expresse addit, sub mortali teneatur instituere

(y) Ordinarii Collatores sunt, qui suo jure conferre possunt Beneficia Ecclesiastica, siue id habeant à Jure, siue à Papa, vel consuetudine, quamvis aliàs non habeant ordinariam Jurisdictionem. BARBOSA in Collectan. Tom. IV. Lib. II. Clementin. Tit. V. Cap. 1. num. 17.

(z) de Contr. Patron. Tom. II. Alleg. 90. num. 144.

(a) in Foro Benef. Part. II. Sect. I. Cap. III. Quæst. 193. num. 3. Conferatur FARGNA in Commentat. de Jure Patron. Part. I. Can. V. Cas. 17. num. 10.

re digniorem (b) eorum, qui sive ab uno, sive à diversis Patronis fuerunt præsentati? Quisnam interim dignior censendus erit? Macedonicam heic quæstionum phalangem ciere Canonistis placet. Nos contra, qui nec grandi glossæ supercilio, nec fucatis Glossatorum commentationibus delectamur, non alia adducemus, quàm quæ ipsimet Canones referunt. Sic ergo cæteris paribus Dicecesani (c) sic incolæ, atque indigenæ loci, ubi Beneficia consistunt, (d) sic illi, qui de gremio Ecclesiæ sunt, aliis veniunt præferendi. (e) Habeat enim unusquisque fru-

(b) Dignior, seu magis idoneus non intelligitur solum ille, qui præcellit in scientiâ, & literaturâ, sed qui omnibus inspectis qualitatibus tam de jure, quàm ex fundatione requisitis aptior, & idoneior judicatur pro regimine dictæ dignitatis. Ita FARGNA in *Commentat. de Jur. Patron. Part. II. Can. IX. X. XI. Cas. 7. num. 22.*

(c) *C. VIII. Dist. 71.*

(d) *L. II. Cod. de Episc. & Cleric.*

(e) *C. XVI. Dist. 61. C. XIX. Dist. 63. & Cap. XLI. X. de electione.*

fructum suæ militiæ in Ecclesiâ, in quâ suam per omnia officia transegit ætatem. In aliena stipendia minimè alter obrepat, nec alii debitam alter sibi vendicare audeat mercedem. (f) Nec emeritis in suis Ecclesiis Clericis peregrini, & extranei, & qui ante ignorati, ad exclusionem eorum, qui bene de suorum civium merentur testimonio, præponantur; (g) cum valde iniquum sit, & absurdum, ut imperiti Magistris, novi antiquis, & rudes præferantur emeritis. (h)

§. 9.

Dein GREGORIUS IX. (i) docet, quod non generis, sed virtutum nobilitas, (k)

vi-

(f) C. XIII. Dist. 61.

(g) C. XII. cit. Dist. 61.

(h) C. VIII. cit. Dist. 61. Dubia egregiè diluit laudatus DE FARGNA cit. Cas. 7. num. 6. & seqq.

(i) in Cap. XXXVII. X. de Præbendis.

(k) De verâ nobilitate BARBOSA in Collectan. Tom. II. Lib. III. Tit. V. Cap. 37. num. 2. & seqq. & GONZALEZ in Comment. in Cap. XXXVII. X. de Præ-

vitæque honestas (1) gratum Deo faciant,
&

Præbendis. plura congeffere, quibus ad-
dimus hos JUVENALIS Satyr. VIII.
versus:

*Dic mihi Teucrorum proles, anima-
lia muta*

*Quis generosa putet, nisi fortia, nempe
volucrem*

*Sic laudamus equum, facili cui plu-
rima palma*

Fervet, & exultat raucæ victoria circo.

*Nobilis hic quocunque venit de grami-
ne, cujus*

*Clara fuga ante alios, & primus in
æquore pulvis.*

Sed venale pecus Corithæ, posteritas, &

Hirpini, si rara jugo victoria sedit:

*Nil ibi majorum respectus, gratia
nulla*

*Umbrarum, dominos pretiis mutare
jubentur*

*Exiguïs, tritòque trabunt epirhedra
collo*

*Segnipedes, dignique molam versare
Nepotis.*

*Ergo ut miremur te, non tua, primum
aliquid da*

Quod

& idoneum servitorem, ad cujus regimen non multos secundum carnem nobiles, & po-

Quod possim titulis incidere præter honores,

Quos illis damus, & dedimus, quibus omnia debes.

Utcunque interim sit: Quantumvis ipse Pontifex *in cit. Cap. XXXVIII. X. de præbend.* consuetudinem, juxta quam nullus, nisi nobilis, & ab utroque parente inlustri ad Ecclesiam, seu Capitulum admitti poterat, non admittendam ducat, immo VIVIANUS *in Rational. Jur. Pontif. Lib. III. Tit. V. in Cap. 37. X. de præbend.* extirpandam corruptelam renunciaret; quotusquisque tamen est, qui nesciat, totum contrarium hodie observari, & tam exactè quidem, ut, ipse licet veniat Musis comitatus Homerus; nihilominus abire cogatur, si sanguinolentam nobilitatem probare nequeat. Hæc per transennam, summoque digito attigisse sufficiat, quæ plenissima manu tractanda erant.

- (1) Hæc est enim indubitata nobilitas, quæ moribus probatur ornata. CASSIODORUS *Variar. Lib. V. Cap. 12.* Confer-

potentes elegit, sed ignobiles, ac pauperes;
(*m*) eo quod non est personarum acceptio
apud ipsum.

§. 10.

Porro Canones plurimum suffragantur
non solum Viris literatis, queis Ecclesia ad
sui regimen permaximè noscitur indigere,
(*n*) sed etiam literarum cupidis, qui, cum
docti fuerint, in Dei Ecclesiâ velut splendor
fulgeant firmamenti, ex quibus postmodum
copia possit haberi Doctorum, qui velut
Stellæ in perpetuas æternitates mansuri ad
justitiam valeant plurimos erudire: quibus
si proprii proventus Ecclesiastici non suffi-
ciant, prædicti necessaria subministrent. (*o*)
Unde & annuente INNOCENTIO (*p*)
circa eas personas, quæ majoribus Beneficiis
sunt honorandæ, cum ratio postulaverit, per
Se-

feratur FARGNA *in Commentat. de*
Jure Patron. Part. II. Can. IX. X. XI.
Cas. 6. num. 7. & 8.

(*m*) S. JACOBUS *Epist. Cap. II. v. 5.*

(*n*) *Cap. XXXIV. de electione in 6.*

(*o*) *Cap. ult. X. de magistris.*

(*p*) *in Cap. XXVIII. X. de præbendis.*

Sedem Apostolicam poterit dispensari. O si ita servaretur! Verum jam dudum divus HIERONYMUS (q) conquestus est: *Nunc cernimus plures hanc rem Beneficium facere, ut non quærant eos in Ecclesiâ erigere columnas, quos plus cognoscant Ecclesiæ prodesse, sed quos vel ipsi amant, vel quorum sunt obsequiis deliniti, vel pro quibus majorum quispian rogaverit, & (ut deteriora taceam) qui, ut Clerici fierent, muneribus impetrarunt.* Conquestus est GREGORIUS IX. (r) quod vix ad culmina Dignitatum, nedum ad Præbendas, viri eminentis scientiæ valeant reperiri. Conquestus est Cardinalis CARAMPHA, post PAULUS IV. (s) "Primus abusus

(q) *in C. VI. Caus. 8. quæst. 1.*

(r) *in Cap. XXXVII. X. de præbendis.*

(s) *in Consilio, quod æquè, ac Consilium delectorum Cardinalium, ac Prælatorum de emendandâ Ecclesiâ à FEBRONIO sæpe sæpius laudatum, multis supposititium videtur, de emendandâ Ecclesiâ Argyropoli à Christophilo Theodosio excuso p. m. 5. Conferatur BARBOSA in Collectan. Tom. II. Lib. III. Tit. V. Cap. 28. num. 17.*

„ usus in hac parte est ordinatio Clerico-
 „ rum, & præsertim Presbyterorum, in
 „ quâ nulla adhibetur cura, nulla adhibetur
 „ diligentia, quod passim, quicunque sint
 „ imperitissimi, sint vilissimo genere orti,
 „ sint malis moribus ornati, sint adolescen-
 „ tes, admittantur ad Ordines sacros, &
 „ maximè ad Presbyteratum, ad caracte-
 „ rem, inquam, Christum maximè expri-
 „ mentem: hinc innumera scandala, hinc
 „ contemptus Ordinis Ecclesiastici, hinc
 „ Divini cultûs veneratio non tantum dimi-
 „ nuta, sed etiam prope jam extincta.”

Idem Cardinalis porro subdit: „ Abusus alius
 „ maximi ponderis est in collatione Benefi-
 „ ciorum Ecclesiasticorum, maximè Cura-
 „ torum, & præ omnibus Episcopatum,
 „ in quibus usus invaluit, ut provideatur
 „ personis, quibus conferuntur Beneficia,
 „ non autem Gregi Christi, & Ecclesiæ.
 „ Ideo in conferendis his Beneficiis curatis,
 „ inquam, sed præ aliis Episcopatibus cu-
 „ randum est, ut conferantur viris bonis,
 „ doctisque: ideò ut per se possint fungi il-

„ lis muneribus, ad quæ tenentur : insuper
 „ illis, quos verisimile est residentiam factu-
 „ ros.”

§. II.

Tandem Regula Cancellariæ XVI. vult;
 ut inter provisos à Sede Apostolicâ, ac con-
 currentes in datâ ejusdem diei, habentes
 gratiam: Motu proprio non habentibus si-
 milem gratiam, graduati non graduatis, &
 inter graduatos magis graduati, possessores
 non possessoribus, præsentibus in Curiâ non
 præsentibus, atque inter præsentibus non Be-
 neficiati Beneficiatis, & inter absentes oriun-
 dus non oriundo, Dicecesanus non Dicece-
 fano, ac prius præsentantes Executoribus
 literas posterius præsentantibus præferan-
 tur. (t).

§. 12.

Reliquis Canonistarum quæstiunculis, ni-
 mirum an agnatus, cognatusve Fundatoris
 ex-

(t) Conferatur GONZALEZ *sup.* Reg.
 VIII. Cancell. §. III. *proœmial.* num. 132.

extraneo, an pauper dignus diviti digniori,
an potens impotenti, an senex juveni, an
legitimus legitimato, an compatronus non
compatrone, (u) an dispensatione non indi-
gens dispensatione egenti, an in dignitate
constitutus non fulgenti dignitate, an Ca-
nonista Theologo, an Doctor non Docto-
ri, (x) an intitulatus non intitulato (y) præ-
ferendus sit, in præsentiarum indulgere haud
vacat. Cui volupe est, VIVIANUM, (z)
BAR.

(u) Immo filium compatroni in paritate
votorum alteri contradictori extraneo
præferendum censet FARGNA in *Com-
mentat. de Jure Patron. Part. IV. Can.
II. Cas. 6. num. 17.*

(x) Doctiores sinè Doctoratu Doctoribus
anteponendos cum BENEDICTO
XIV. *de Synodo Diæces. Tom. I. Lib. IV.
Cap. 7. §. 4. tenemus.*

(y) Frustra heic invocatur *Cap. XXX. X. de
Jur. Patron.* statuens, quod per intitu-
lationem nullum Patronis præjudicium
generetur, quin possint alios ad illas
Ecclesias, cum vacaverint, præsentare.

(z) *in Praxi Juris Patron. Part. II. Lib. XII.
Cap. 2. num. 8. usque 30.*

BARBOSAM, (a) LEURENIUM, (b)
ac FRANCISCUM DE FARGNA (c) adeat.
Nobis contra nunc iterum videre fas est,

*Quid domibus nostris pravi, rective ge-
ratur.*

FINIS.

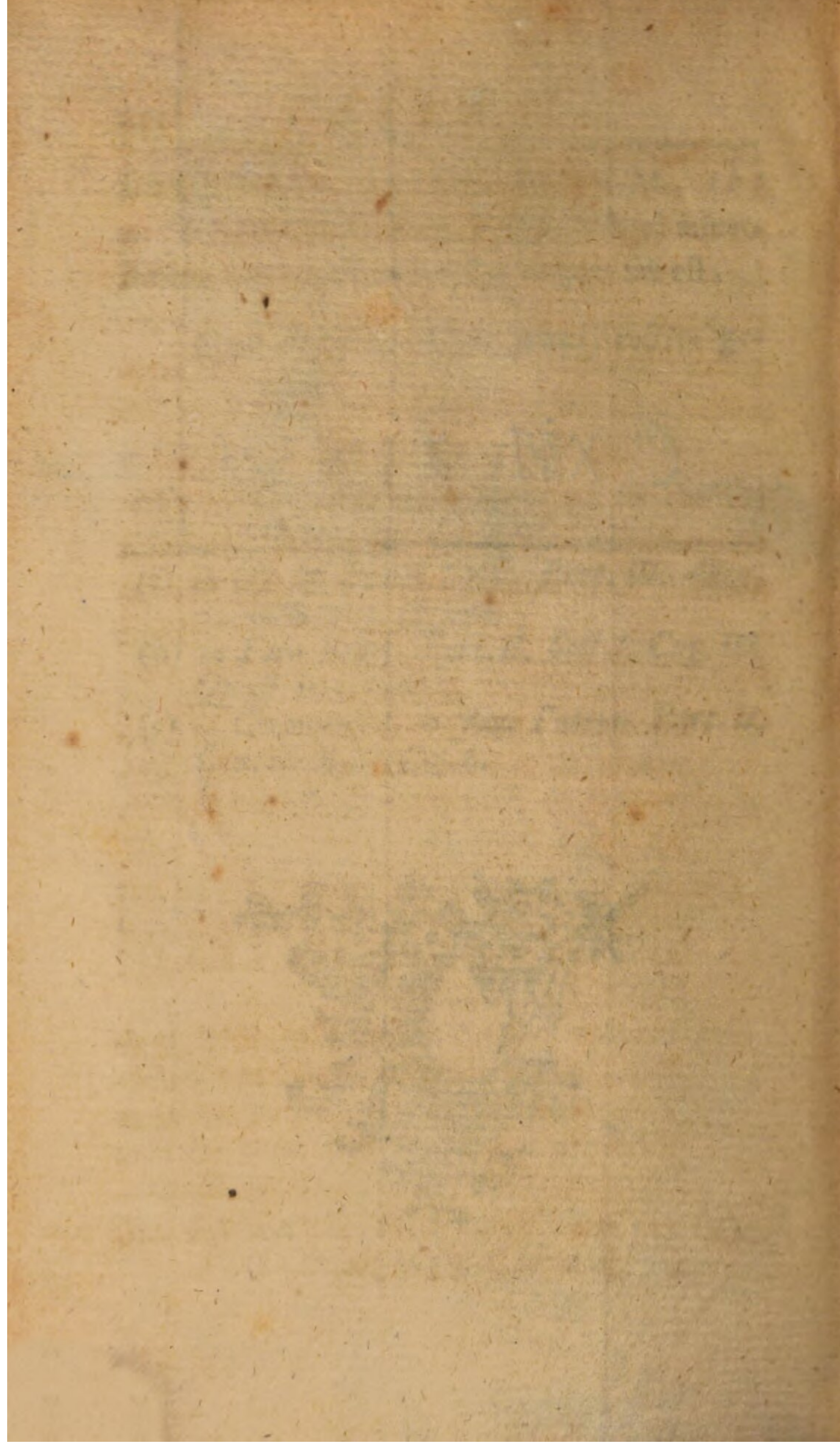
(a) *de Off. & Potest. Episc. Part. III. Alleg.*
72. num. 203. & seqq.

(b) *in Foro Benef. Part. II. Sect. I. Cap. III.*
Quæst. 193. num. 3.

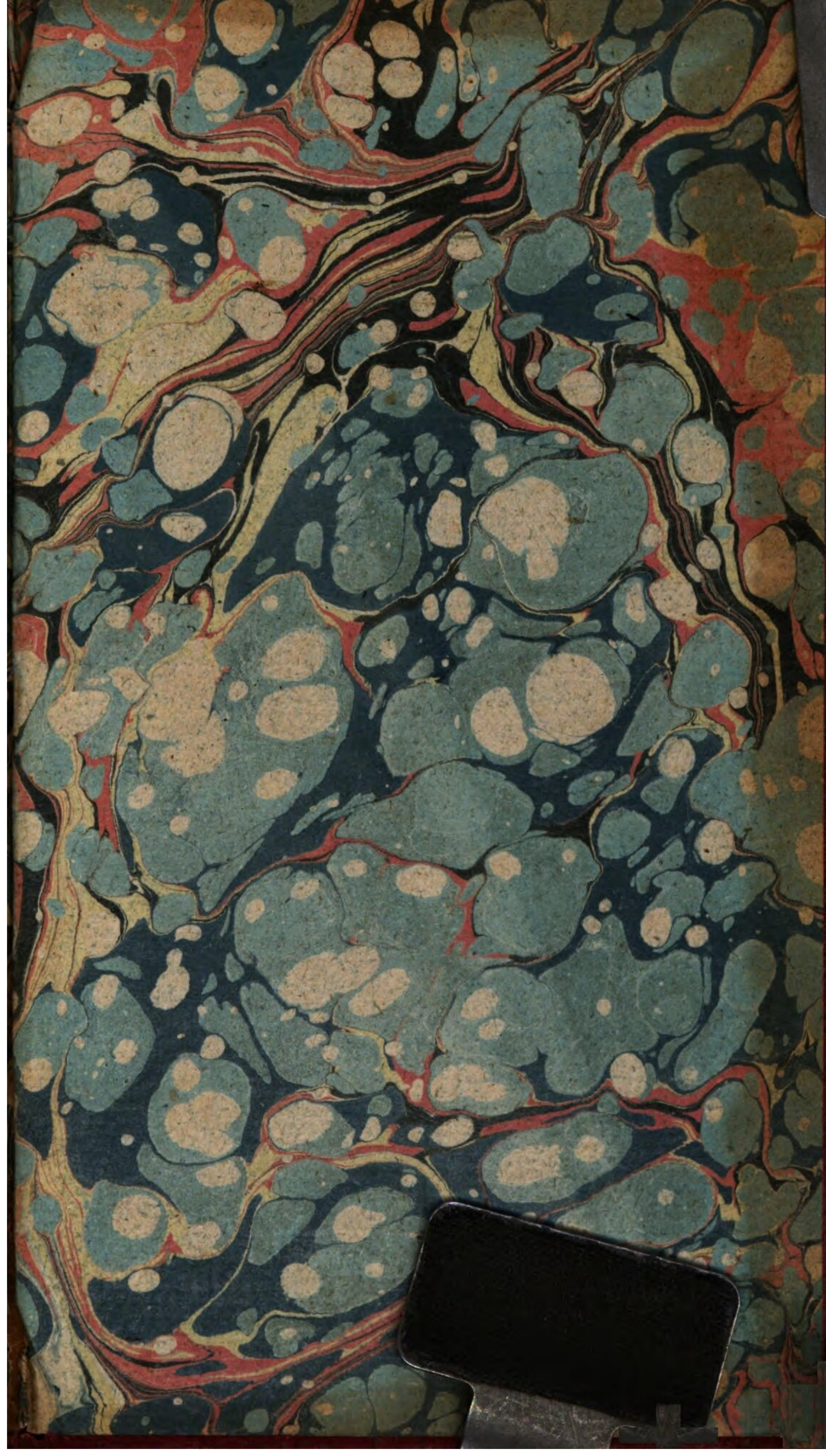
(c) *in Commentat. de Jure Patron. Part. II.*
Can. IX. X. XI. Cas. 6.

C. XVI 7 C 38

Büininck, Goswin Joseph Arnold von,

Flores ad Cap. 3. 12. 22. 27. Decretalium de jure Patronatus Sparsi a ...
Buininckii

Colonia Agrippina 1776

J.can.p. 183

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10544528-2

VD18 14414015-001